

EVANGELIE VAN THOMAS

Het Thomas Evangelie bestaat uit een verzameling van 114 uitspraken van Jezus Christus. Het unieke van deze tekst is dat de uitspraken aan de kerkelijke censuur van de derde en vierde eeuw zijn ontsnapt en dus oorspronkelijk zijn gebleven. De aard van de verzamelde uitspraken maakt duidelijk dat deze tekst vooral werd gebruikt binnen gnostische gemeenschappen, waarschijnlijk in Alexandrië en in Edessa (aan de huidige Turks-Iraakse grens). De tekst kon aan de censuur ontsnappen omdat één enkel exemplaar in een kruik werd verstopt in een ruige bergwand langs de Nijl in Egypte. In 1945 werd de tekst in de kruik gevonden door boeren vlakbij een plaats die Nag Hammadi wordt genoemd. Het boek is naar de apostel Thomas genoemd, die apostel werd voor India. Tot op de dag van vandaag is er aan de westkust van India een bloeiende gemeente van 'Thomaschristenen' die uit ongeveer 3 miljoen leden bestaat. Het was gebruikelijk om een tekst te noemen naar een geëerde persoon zelfs als de persoon in kwestie de tekst nooit had gezien, laat staan geschreven.

Iedere uitspraak heeft een uiterlijke betekenis en een innerlijke of spirituele betekenis. Het commentaar van Paul van Oyen is vooral bedoeld om de innerlijke betekenis te belichten. De huidige tijd kenmerkt zich door een zoeken naar innerlijke waarden met een drang naar eenheid en heelheid. Dit commentaar zal zeker bijdragen aan de verdieping van ons denken over wat de mens wezenlijk raakt: eenheid en bewustzijn. Jezus zelf zegt hierover: *wie de innerlijke boodschap van deze woorden vindt, zal de dood niet smaken.*

ISBN 90 76392 32 3

NUR 708/728

Evangelie van Thomas

P.G. van Oyen

PAUL G. VAN OYEN

EVANGELIE VAN THOMAS

Een vertolking met commentaar

CONVERSION PRODUCTIONS

EVANGELIE VAN THOMAS

PAUL G. VAN OYEN

EVANGELIE VAN THOMAS

een vertolking met commentaar

CONVERSION PRODUCTIONS

Titel: Evangelië van Thomas
                  een vertolking met commentaar

Auteur: Paul G. van Oyen

Copyright ©: mr P.G. van Oyen

Uitgever: Conversion Productions, Deventer.
                  E-mail: info@conversion.nl
                  website: www.conversion.nl

1e druk: mei 1999

2e druk: augustus 1999

3e druk: november 2002

4^e geheel herziene druk: Juli 2005

Grafische vormgeving: Rob van Dijk
Bindwerk en druk: Karmac BV, Lelystad

Technische adviezen: Frans van Gessel

ISBN: 90-76392-32-3

NUR: 708/728

Omslagfoto   Textielpaneel 'Thomas 2'
                  Madelon de la Rive Box
                  2005

Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n) op het auteursrecht niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door druk, fotokopie, microfilm, of anderszins hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking. De uitgever is met uitsluiting van ieder ander gerechtigd de door derden verschuldigde vergoedingen van kopiëren te innen en/of daartoe in en buiten rechte op te treden.

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	5
VOORWOORD	7
INLEIDING	11
EVANGELIE VAN THOMAS	15

EVANGELIE VAN THOMAS

VOORWOORD

Het Evangelie van Thomas mag zich in een toenemende belangstelling verheugen. Dat is niet verwonderlijk in een tijd als de onze, waarin mede door het new-age denken weer een hernieuwde interesse voor het gedachtegoed van de gnosis is ontstaan. Gnosis als intuïtieve kennis, die ons weer bewust maakt van het goddelijke in de mens, spreekt mensen aan in een tijd waarin uitwendige gezagsstructuren wankelen of voor velen hun betekenis hebben verloren. Waar het leergezag van de kerk niet meer vanzelfsprekend is, worden mensen teruggeworpen op zichzelf.

Juist dan blijkt gnosis verrassend actueel te zijn. Want wat te denken van een uitspraak van Jezus, zoals:

Wie alles kent maar zichzelf niet kent, mist alles?

Mensen van nu zullen door een dergelijke uitspraak worden geboeid. Wij vinden deze woorden in het Evangelie van Thomas (logion 67).

Zo zijn er meer gedachten in dit gnostische evangelie te vinden, die rechtstreeks appelleren aan het levensgevoel van deze tijd. Vaak geven zij te denken en soms zijn zij zonder nader commentaar in eerste instantie wat raadselachtig. Je kunt het Evangelie van Thomas eigenlijk niet zonder toelichting lezen.

Het is dan ook van groot belang, dat er telkens weer commentaren op dit fascinerende geschrift verschijnen.

Onder deze neemt dat van Paul G. van Oyen een bijzondere plaats in. Hij schrijft voor een breed publiek en toont zich zeer te hebben ingeleefd in de gedachtewereld van deze teksten. Daarnaast geeft hij blijk van een grote belezenheid, zonder dat dit zijn commentaren te ‘zwaar’ maakt. Hij weet informatie en toelichting, persoonlijke kanttekeningen en verklarende vergelijkingen goed op elkander af te stemmen. Daardoor is een evenwichtig en helder leesbaar geheel ontstaan.

Voorop staat, dat de uitspraken van het Thomas-evangelie existentiële ervaringen weerspiegelen. Het gaat niet om ingewikkelde speculaties, maar om indringende teksten, die door hun beeldspraak en soms cryptische inkleding te denken geven. Van Oyen kiest in zijn toelichting nu eens voor een parafraze, dan weer voor een verhalend voorbeeld. Vaak kiest hij ook voor vergelijkingen met parallelle gedachten uit andere godsdienstige tradities, met name het hindoeïsme, of – in mindere mate – het chassidisme. Ook blijkt hij de canonieke evangeliën goed te kennen, waarvan hij menige parallelle tekst naast de logia van Thomas zet.

Van grote waarde zijn ook zijn persoonlijke kanttekeningen, waarin hij zich steeds weer een genuanceerd, gevoelvol en weloverwogen commentator toont. Juist door persoonlijke betrokkenheid en een zekere wetenschappelijke eruditie met elkander te verenigen, weet van Oyen een zeer aansprekende toelichting te geven. Ook zijn vertolking van de eigenlijke teksten is origineel en daardoor waardevol. Het is dan ook met grote instemming en herkenning, dat ik deze uitgave van het Evangelie van Thomas heb gelezen.

Van harte beveel ik deze vertolking met commentaar bij allen aan, die zoeken naar persoonlijke verdieping van hun spiritualiteit!

Beloken Pasen 1999

Prof. Dr. E.H. Cossee,
bijz. hoogleraar kerkgeschiedenis te Groningen

De cursieve tekstgedeelten in de 'logia' zijn aanvullingen die niet in de oorspronkelijke tekst voorkomen.

INLEIDING

Wij leven in een tijd dat de begrafenis van een paus tot een wereldtoneel leidt waarbij vele politieke leiders en andere 'machten der aarde' aanwezig zijn. Maar waar blijft de religieuze factor, waar blijft de spirituele dimensie van het brandende verlangen naar vereniging met God, naar bevrijding of verlossing? Het Evangelie van Thomas is een spiritueel document. Dat wil zeggen dat het de weerslag vormt van een spirituele of innerlijke speurtocht naar Gods werkelijkheid. Die werkelijkheid is het Ene 'dat goed is'. Jezus boodschap ging vrijwel uitsluitend hierover: *bekeert want het koninkrijk is nabij*. Dat koninkrijk is immers in ieder van ons – sluimerend – aanwezig. De speurtocht naar dat koninkrijk is een speurtocht naar jezelf en naar je ware aard en oorsprong. De mens is als een reiziger die slechts op doorreis is op deze aarde. Zijn einddoel is om thuis te komen. Dat tehuis is het huis van Vader waarvan Jezus zegt *Ik en de Vader zijn één*. Wie dat huis weer terugvindt in zijn eigen innerlijk vindt zichzelf en is weer thuis. De 114 uitspraken uit dit Evangelie zijn gedaan tegen de achtergrond van deze speurtocht naar wat de mens werkelijk is: goddelijk en onsterfelijk. Is het dan een wonder dat de eerste uitspraak luidt: *Wie de innerlijke boodschap van deze woorden vindt, zal de dood niet smaken?*

In 1999 verscheen de eerste uitgave van deze *vertolking met commentaar* van Het Evangelie van Thomas. Duidelijk is dat deze tekst meer verdient dan uitsluitend een vertaling zonder verder commentaar. Inmiddels heeft ook het 'internet' zich sterk ontwikkeld en is via dit medium veel informatie over het Evangelie van Thomas beschik-

baar. Zelfs de kritische uitgave van de Koptische tekst is op internet beschikbaar. In 2004 verscheen een uitgebreide tekst met commentaar van Gilles Quispel. Toch valt op dat in de overvloed van commentaren en vertalingen de spirituele dimensie van dit Evangelie op de achtergrond blijft en geleerdheid en historisch onderzoek de boventoon voeren. Deze uitgave is niet meer dan de weerslag van een poging om deze spirituele dimensie te ontdekken. 'Spiritueel' in de zin van *zelfonderzoek en zelfkennis* of de speurtocht naar het Koninkrijk 'dat in U is'. Die innerlijke speurtocht is nimmer zwart-wit of polariserend maar zoekt de nuance, de harmonie en het verenigende.

Dit evangelie wordt toegeschreven aan Didymos Judas Thomas, dat wil zeggen Judas 'de tweeling' (zowel het Aramese *thomas* als het Griekse *didymos* betekent 'tweeling'). In de Syrische kerk werd Judas Thomas beschouwd als de broer van Jezus die de kerken van het Oosten had gesticht, in het bijzonder de kerk van Edessa (volgens een wat latere overlevering is hij zelfs naar India gereisd). Andere Christelijke geschriften van de oosterse kerken zijn aan dezelfde apostel toegeschreven. Hiertoe behoren de Handelingen van Thomas en zeer waarschijnlijk ook het Boek van Thomas de Atleet, dat als onderdeel van de Nag Hammadi bibliotheek werd ontdekt (Codex II, 7). Het Thomas Evangelie is zonder enige twijfel een belangrijk werk geweest binnen het gnostische 'circuit'. Opvallend zijn de consequente referenties aan eenheid, waarheid, oorsprong en aan de gebondenheid die het wereldse met zich brengt. In deze lijn zijn er ontelbare rechtstreekse verbanden te leggen met de monastieke traditie binnen de kerk, met als centrale boodschap de noodzaak van onthechting om tot bevrijding of verlossing te komen en

ook met de traditie van advaita vedanta, zoals verwoord door Shankara en zijn opvolgers. Ons woord 'monnik' is afgeleid van het woord 'monachos' dat in deze tekst herhaaldelijk wordt gebruikt. De monachos is de 'eenling' in de zin van celibataire monnik maar hij is eveneens de eenheidzoeker die boven de polariteit en de spanningsvelden van 'deze wereld' probeert uit te stijgen. Daarin is hij op zichzelf aangewezen en is dus een 'eenling'.

De discipelen vroegen voortdurend naar het Koninkrijk der Hemelen. Bekend is dat Jezus steeds aantoonde dat dit Koninkrijk in de mens zelf te vinden is. Zijn innerlijke vrede is het Koninkrijk der Hemelen. Dat Koninkrijk is zijn eigen onbegrensdeheid. Dit is het werkelijke 'huis van Mijn Vader'. Omdat we dat niet zien en steeds vergeten, lijkt het alsof we in een Godverlaten wereld leven. Waar het dus werkelijk om gaat is dat we weer leren onszelf te herinneren. Al onze problemen komen voort uit het feit dat we niet langer verbonden zijn met wat we werkelijk zijn, met onszelf. Wij zijn blind geworden voor de werkelijkheid van de hemel. We zullen eerst de werkelijkheid van onszelf moeten ontdekken voor we dit kunnen begrijpen. Het Evangelie van Thomas benadrukt dit vinden van de werkelijkheid van onszelf of wijsheid. Dikwijls wordt het vinden van het 'Koninkrijk van de Vader' zelfkennis (*gnosis*) (vgl. nr. 3) genoemd. Ook wordt steeds gewezen op het feit dat het 'Koninkrijk' een wereld van licht is. Neem bijvoorbeeld logion 24: *Er is een innerlijk licht in een mens van licht. Dat licht verlicht de hele kosmos. Als dat licht niet naar buiten straalt, is er duisternis.* De uitspraken van Jezus zijn hierbij een leidraad om dit licht te vinden in onszelf. Het Thomas-evangelie wil ons deze leidraad geven. Deze opvatting komt ook tot uiting in het Johannes evangelie, waarin het vinden van de

waarheid en het leven gekoppeld is aan de woorden van Jezus (Joh 6,63; 8,51). Het eerste logion in het Evangelie van Thomas geeft dit duidelijk aan; het verstaan van de uitspraken staat gelijk aan het vinden van het eeuwige leven.

Hierover spreekt het Evangelie naar Thomas. Wordt het daarom zo weinig begrepen? Deze vertolking met commentaar wil een bijdrage leveren om op zoek te gaan naar de ervaring van eenheid en naar de werkelijkheid van verlossing waarover dit Evangelie zo tijdloos spreekt.

Paul G. van Oyen

EVANGELIE VAN THOMAS

Dit zijn de verborgen woorden die de levende Jezus sprak en die Didymos Judas Thomas heeft opgeschreven.

1. Jezus zegt:

Wie de innerlijke boodschap van deze woorden vindt, zal de dood niet smaken.

cf. Joh 8:51/52

In ieder religieus en filosofisch systeem neemt het gegeven van dood en leven een belangrijke plaats in. Opstanding uit de dood, de levende Vader, de levende waarheid, wedergeboorte enzovoort, het zijn allemaal centrale thema's, ook van de Christelijke traditie. De dood moet in deze samenhang niet worden uitgelegd als fysiek gebeuren in de zin van het sterven van het lichaam, maar veel meer in de zin van geestelijk 'dood' zijn. Geestelijk dood zijn is de staat van gebondenheid en de gevangenschap van de geest in zijn eigen onvermogen om tot zichzelf te komen. Deze doodse staat wordt gesymboliseerd door de Farizeeërs en de schriftgeleerden die voortdurend weerstand boden tegen de levende woorden van de levende Christus. Zo is de geest gedoemd rond te dolen en op zoek te gaan naar zichzelf. Geest is bewustzijn, maar dat wordt vergeten en dan vergeet de mens zichzelf. Bewustzijn is onbegrensdheid, eeuwigheid. De dood is het egoïsme, en ook de zelfzucht en het consumptieve element in ons. Die 'dood' is het vergeten van jezelf als onbegrensd bewustzijn en is het tegenovergestelde van geloof. In die

zin is geloof reddend, wat Jezus ons steeds voorhoudt: het haalt je uit de dood van vergeten, van vergetelheid. Jezus zegt dat achter zijn woorden een wereld van betekenis ligt en een innerlijke boodschap: de boodschap van Licht, van Verrijzenis. Christus is verrezen. De waarheid is uit de duisternis van de dood opgestaan. Het licht is aangegaan. De mens vindt zichzelf en zo wordt hij verlicht. Hijzelf is het licht. In dat licht van bewustzijn is een mens zichzelf. Daar is een mens gelukkig. Daar kent de mens zichzelf en wordt hij gekend als de Gelukzalige, de Verlichte, de Onbegrensde, de Getuige. Dat is wat de mens is. De overwinning van de dood, het 'uit de doden opstaan' is dan ook de doorbraak van het heldere licht van bewustzijn en intelligentie. Dat licht gaat weer stralen in een geest die eerst nog verduisterd was. Dit is de menselijke uitdaging. Het gaat erom Jezus' woorden te decoderen en te vertolken.

Deze eerste uitspraak doet ook denken aan het Johannes evangelie, 8:51: *Wie mijn woord bewaart, zal de dood nooit zien.* In het Thomas evangelie wordt als werkwoord gebruikt 'vinden' of 'achterhalen' terwijl het Johannes het meer statische 'bewaren' gebruikt. Het gaat om verborgen of geheime woorden van Jezus Christus, dus uitspraken die niet bestemd waren voor openbare bijeenkomsten maar voor de besloten kring van volgelingen en discipelen. In deze besloten bijeenkomsten stond het gegeven van de Christus-energie ongetwijfeld centraal alsmede de zeven stappen of graden van verlossing die daarbij een rol spelen. De verlossing is dan het loskomen uit alle mechanische structuren van gefixeerde meningen en gevoelens die we bij ons dragen. Die mechaniceit maakt een mens 'als dood'. Wie de levende Christus-energie als 'mijn woord' bij zich draagt zal niet meer terugvallen in het

mechanische van een volstrekt wetmatig functionerende wereld. In plaats daarvan zal hij of zij een innerlijke verbondenheid realiseren *met het koninkrijk der hemelen dat in u is*. Die innerlijke verbondenheid brengt uiteindelijk de verlossing van de *unio mystica* die het doel is van zowel de gnosis als de mystiek: de versmelting van het individuele met het universele. Het persoonlijke of relatieve gaat op in de alomvattendheid van het universele, in het Ene zonder tweede. Dan verwerkelijken het feit dat we altijd al goddelijk en onsterfelijk zijn geweest en dat we dat nimmer niet geweest zijn. Ons eigen denken en voelen stond ons in de weg. Wie dat fundament in zichzelf vindt en verwerkelijkt in dit leven, zal de dood niet smaken. Wanneer die mens het lichaam aflegt, is er geen dood maar onsterfelijkheid. Die mens keert niet meer terug.

Meister Eckhart zegt:

In de eerste plaats moet men weten dat de mens een tweevoudige natuur in zich heeft: lichaam en geest. Daarom wordt in een geschrift gezegd: Wie zichzelf kent, kent alle schepselen, want alle schepselen zijn lichaam óf geest. Daarom zegt de heilige schrift dat er in ons een uiterlijke mens is en een andere mens, de innerlijke. Tot de uiterlijke mens behoort al datgene wat wel de ziel aankleeft, maar verbonden en vermengd is met het lichamelijke. Dat deel beheerst het hele lichaam en werkt door alle zintuigen heen: het oog, het oor, de tong, de hand enzovoort. Dit deel wordt in de heilige schrift ook wel 'de oude mens' genoemd. De oude mens is de aardse mens, die gericht is op het uiterlijke en die altijd tegengestelden opzoekt en die gebonden is en slaafs.

Maar de andere mens die ook in ons is, is de innerlijke mens die in de schrift de 'nieuwe mens' wordt genoemd: een hemels mens, altijd jong, vriendelijk en edel. Daarop doelt de Heer als hij zegt dat een edel mens naar een ver land reisde (Lk 19:12), een koninkrijk ontving en dan terugkeerde.

2. Jezus zegt:

Blijf zoeken totdat je vindt wat je zoekt, maar als je het tenslotte gevonden hebt, zul je het niet vertrouwen en in verwarring raken. Ga dan door en laat je niet van de wijs brengen want dan zul je het wonder dat schepping heet doorgronden. Je zult dan heersen over het Al.

cf. Mt 7:7/8; Lk 11:9/10

In de oorspronkelijke tekst staat: *Laat hij die zoekt, niet ophouden met zoeken totdat hij vindt, maar als hij vindt zal hij verontrust worden. En als hij verontrust is geweest, zal hij zich verwonderen en hij zal over het Al regeren.* Clemens van Alexandrië (plm 200 n.Chr) vermeldt deze tekst in zijn werk 'Stromateis' en voegt er aan toe: 'en als hij (als koning) geheerst heeft, zal hij tot rust komen'.

Er is niets wonderlijks of onbegrijpelijks aan deze tekst. Het is immers een gewone ervaring dat als wij van binnen stil worden, er een moment komt waarin onze hele privé wereld lijkt op te lossen, lijkt te verdwijnen. Daarmee verdwijnt ook de individualiteit. Wij zijn allemaal verankerd in onze individualiteit. Die individualiteit en die verankering noemen wij 'ik'. En dat is wel het laatste dat we kwijt willen. Het is immers een grondwettelijk recht, denken we. Een grondwettelijk recht op individualiteit. En dus vinden we het moeilijk om stil te worden, we ontlopen de stilte en we leven in lawaai, wanorde en onrust. In de echte wereld van de schepping is er eenheid en harmonie. Geen wanorde, geen onrust. Daar is geen plaats voor welke apartheid of individualiteit dan ook. Apartheidspolitiek is in de echte wereld van de schepping

niet aanvaardbaar. Eenheid, gezamenlijkheid, samen delen, collectiviteit, rentmeesterschap, zorg, respect voor integriteit en waarheid zijn de kwaliteiten die in de echte wereld van de schepping relevant zijn. In de droomwereld van de mens vieren egoïsme en al het andere hoogtij. Vandaar de verwarring, de onrust, de verontrusting of zelfs de ontzetting. De ontzetting van het verliezen van je eigen identiteit. Hoe merkwaardig is het toch dat als puntje bij paaltje komt de mens helemaal niet verlost wil worden, noch bevrijd. In ons egoïsme is het Verlosserschap van Jezus Christus een oubollige irrelevantie. Want alles is toch goed? Waarom zou je je druk maken en waar moeten we van verlost worden, we zijn toch vrije mensen? En dus zijn we verward en altijd bezig onze pretenities, onze eigenwaan en onze vermeende vrijheid hoog te houden. Zeer inspannend en zeer vermoeiend. Wie zich door dit soort overwegingen niet laat misleiden breekt door deze weerstand en onrust heen. Hij gaat leren zijn aandacht te richten, zich te concentreren, bijvoorbeeld door meditatie en door studie. Dan raakt hij vanzelf bevriend en vertrouwd met zijn eigen innerlijke stilte en vrede. Hij zal langzamerhand ontdekken dat alle kennis daaruit oprijst. Hij zal merken dat hij de Steen der Wijzen aan het vinden is. Zo zal hij perplex staan over het wonder dat schepping heet. Inderdaad, hij zal zich echt verwonderen. Hij ziet de schepping zich als het ware voor zijn ogen 'ontrollen' als een film. Hij zal ernaar kijken en de hele zaak langzamerhand doorkrijgen. Zo zal hij heersen over het Al. Evenals een filmbezoeker 'heerst' over de hele film die hem wordt voorgeschoteld. Het is immers aan de bezoeker zelf welke betekenis hij al dan niet aan de film toekent. Dat ligt in zijn eigen macht, zijn eigen vermogen. Het is de filmbezoeker zelf die de waarde en de betekenis van de film bepaalt. Dat is vrijheid. Zo

heerst de bezoeker over de film die hij ziet. Hij heerst omdat hij er betekenis aan geeft of niet. Dat is zijn beheersing, zijn meesterschap. Dat is ook een verlossende boodschap. Inderdaad, wie de boodschap van de schepping weet te vertolken, zal de dood niet smaken. Hij heeft het ragfijne spel namelijk dóór.

Het nieuwe kan gewoon niet - denken we - want zo is het nooit geweest. 'Dit kán niet' zeggen we dan (in de vorm waarin het zich voordoet). Dat is de verwarring en de onrust. Weet dan dat 'de Heer uitsluitend zo is'. In die aanvaarding of overgave is de mens geen buitenstaander meer, maar betrokken. Hij is het Al. In het toekijken rijst de scheppende Wil op en die heerst over het Al. Het is de Wil van de Vader. Er is een parallelle tekst van deze uitspraak in een Grieks fragment dat eindigt met: *en wanneer je geheerst hebt, zul je rust vinden dus: en daarna zul je rust vinden.*

De 'rust' waarover dit fragment spreekt is de rust van innerlijke vrede omdat deze mens zich innerlijk verbonden weet met zichzelf, en dus met God zelf.

Lucas 11:9-10:

Ik zeg jullie: vraag en jullie zal gegeven worden, zoek en je zult vinden, klop en er zal voor je worden opengedaan. Want ieder die vraagt, krijgt; wie zoekt, vindt; en voor wie klopt, zal worden opengedaan.

Jeremia, 29:13-14:

Wie mij met hart en ziel zoekt, zal mij vinden. Jullie zullen mij zoeken en ook vinden, als jullie mij tenminste met hart en ziel zoeken. Ik beloof, dat ik me zal laten vinden. Ik zal jullie weer naar je land terugbrengen, terughalen uit de landen waarheen ik jullie verdreven heb.

3. Jezus zegt:

Als jullie leiders jullie voorhouden dat de Hemel in de lucht is, dan zul je al spoedig merken dat de vogels jullie zijn voorgegaan en zich daar al bevinden. En als ze jullie willen doen geloven dat het Koninkrijk zich in de zee bevindt, zullen jullie merken dat de vissen er reeds zijn. Weet dan dat het Koninkrijk binnenin je is en ook buiten je. Wanneer jullie jezelf zult kennen, zullen jullie ook gekend worden. Dan zullen jullie ook beseffen dat jullie zelf zonen zijn van de levende Vader.

Wie zichzelf echter niet kent, leeft in armoede, sterker nog: die is de armoede zelf.

cf. Lk 17:21; Rom. 10:6/8

De leiders in deze wereld zouden beter moeten weten. Niet zelden weten zij ook beter en handelen zij tegen hun eigen beter weten in, vanwege de compromissen en de deals die zij denken te moeten sluiten. Zo krijgt onwetendheid vrij spel en dan rijzen vanzelf diegenen op die ons durven voorhouden dat de lucht de hemel is. We gebruiken er zelfs hetzelfde woord voor! Of de zee. Om de belachelijkheid van deze stelling aan te tonen wijst Jezus er heel feitelijk op dat dan de vogels de mensen vóór zijn en de vissen ook. Dat is natuurlijk een belachelijke veronderstelling. Iedere juwelier zal bevestigen dat koper geen goud is en dus een andere waarde heeft. Evenmin is een stukje glas hetzelfde als een diamant. De lucht is dus niet de hemel en de zee ook niet, noch de aarde. De oor-

spronkelijke tekst gebruikt voor *hemel* het woord *Koninkrijk*.

Dan komt het centrale thema van Jezus' boodschap aan de orde: *weet dan dat de Hemel (het Koninkrijk) binnenin je is en ook buiten je*. Dan volgt een lastig te doorgronden tekst die letterlijk luidt: *wanneer jullie jezelf zullen kennen, dan zullen zij jullie kennen*. De meeste vertalingen geven: *wanneer jullie jezelf zullen kennen, zullen jullie gekend worden*. De betekenis van het woord 'Zelfkennis' kan op drie manieren worden beschouwd: ten eerste natuurlijk de kennis over jezelf. Dat wil zeggen de kennis over waar de mens vandaan komt, waarheen hij gaat, wat zijn functie en roeping is, hoe hij in de schepping staat en welke zijn verhouding is tot de schepping en de Schepper. Dit is de actieve factor. In de tweede plaats is er de Zelfkennis in de zin van kennis die vanzelf oprijst als een weten. Die kennis rijst altijd op in een stille geest die innerlijk niet versnipperd noch gespleten is, maar één en heel. De specifieke kennis die in zo'n situatie oprijst, is als een wonder en opent de ogen voor het wonder dat schepping heet. Hier valt de afgescheidenheid weg want deze kennis rijst op uit een grote gezamenlijkheid, een openheid, die creatief is. Dit is de passieve factor van Zelfkennis. In de derde plaats is er het evenwichtspunt tussen deze twee bewegingen in. In dat punt vallen kennen en gekend worden samen. Wanneer dat evenwichtspunt wegvalt, dan verliest de kennis haar stabiliteit en slingert zij tussen de actieve en de passieve betekenis. Dan is er een kennen en een gekend worden. Maar in eenheid valt het onderscheid tussen object en subject weg. Er is een wederzijds jawoord en die wederkerigheid doet een nieuwe geest en een nieuwe kennis oprijzen. De mens ziet zichzelf immers weerspiegeld in

de schepping. Door de schepping wordt de mens gekend en kent hij tegelijkertijd zichzelf.

Zo bezien is het duidelijk hoe arm en kleingeestig de mens wel moet zijn als hij verstoken blijft van Zelfkennis. De onwetende mens is blind en doof en lam tegelijkertijd. Hij is levend dood. Zijn blindheid en doofheid zijn gebaseerd op zijn aperte weigering om naar zichzelf te kijken. Dat is zijn armoede, want het is helemaal niet nodig. Doodzonde is het. Zolang de mens weigert naar zichzelf te kijken, kan hij onmogelijk tot zichzelf komen. De hemel - het 'koninkrijk' - is geen fysieke plaats, maar wat 'het' ook is, 'het' is binnenin je en buiten je: onbegrensd welbehagen, gelukzaligheid, *ânanda*. Wanneer je jezelf leert kennen (binnen), herken je dat (buiten).

Ten aanzien van het 'kennen' en het 'gekend worden' schiet een Grieks tekstfragment ons echter te hulp en rijst het vermoeden op dat in de Koptische vertaling een verandering is geslopen, die ons deze actieve - passieve relatie geeft in Zelfkennis. Het Griekse tekstfragment zegt ons *dat wie zichzelf kent dat Koninkrijk zal vinden*.

Dit tekstgedeelte zou dan (moeten) luiden:

Weet dan dat het Koninkrijk binnenin je is en ook om je heen. Wie zichzelf leert kennen zal dat Koninkrijk (in zichzelf) vinden.

Dit logion is van cruciale betekenis omdat het zo onomwonden aangeeft dat het Koninkrijk van God in ons is. Zelfs de nieuwe bijbelvertaling draait om dit essentiële kernthema van de boodschap van Jezus heen en vertaalt de parallelle tekst uit Lukas 17:21 als volgt:

En men kan niet zeggen: 'Kijk hier is het!' of: 'Daar is het!' Maar weet wel: het koninkrijk van God ligt binnen uw bereik.

4. Jezus zegt:

Een oude man zal niet aarzelen om een jong kind, al is het maar zeven dagen oud, naar de bron van het Leven te vragen en hij zal weer tot leven komen. Want vele eersten worden laatsten, en het laatste eerste, en zij zullen Eén zijn.

Cf. Mt 11:25; Lk 10:21; Mt 19:30 en 20:16 Mk 10:31, Lk 13:30

Jezus verwijst hier naar het principe van de cirkelgang, van wedergeboorte. Zolang oud en jong van elkaar gescheiden blijven, vormen zij als het ware het magnetische veld van de cirkelgang van dood en geboorte. Vallen zij samen, dan blijft slechts het Eeuwige Leven over. *En het laatste eerste* is een toevoeging uit een Grieks tekstfragment. Deze toevoeging vinden we ook terug in Mattheüs 19:30: *Maar vele eersten zullen de laatsten zijn, en vele laatsten de eersten.*

Oud is datgene wat afgesleten is, een vorm die al langer bestaat. Dit staat tegenover jong, vers, pas van de bron. De bron is het levend-worden en dus het weet hebben van het leven dat oprijst uit een onbegrensde stilte en vrede. Het getal zeven heeft in vrijwel alle religieuze tradities een grote symbolische waarde. Het heeft alles te maken met structuur en met schepping. Komt de schepping niet tot stand via zeven stappen? De schepping zelf is dus het allergrootste 'jonge'. Verloopt menselijke ontwikkeling niet langs een ladder met zeven sporten? Ook de maan kent 7 keer 4 omlopen rond de aarde voor haar cyclus waarin zij weer vernieuwt. Er zijn zeven hemelen, zeven hiërarchieën, en zeven aartsengelen. Met het jonge kind

van zeven dagen oud wordt zeker niet een pasgeboren kind bedoeld dat nog alles moet leren. Neen, bedoeld wordt de niet-wetende alwetende; de mens die bevrijd is van zeven boze geesten, zoals Maria Magdalena en anderen. In het aangezicht van het altijd nieuwe, het eeuwige nú, houdt alle streven op.

De verwijzing naar een zeven dagen oud kind is toch niet geheel zonder betekenis, want zo'n kind was nog niet besneden omdat een jongetje op de achtste dag na de geboorte besneden wordt. De tekst lijkt hiermee te willen aangeven dat besnijdenis nog geen exclusief recht op wijsheid en kennis geeft. In die zin schopt de tekst zeker tegen het zere been van schriftgeleerden.

De eersten worden de laatsten en de laatsten de eersten want in eenheid zijn er geen eersten noch laatsten. Het loon is voor allen gelijk, zij krijgen het hunne, dat wil zeggen het Ene dat goed is (Mt 19:17).

Meister Eckhart zegt:

Er zijn lieden op het aardrijk die aan onze Heer geestelijk een vorm geven, zoals Zijn moeder Hem lichamelijk baarde. Wie zijn die lieden? Zij zijn leeg van alle dingen en schouwen in de spiegel der waarheid en zij weten niet hoe zij daar gekomen zijn; zij zijn op het aardrijk, hun woning is echter in het hemelrijk en zij zijn gezet in rust; zij lopen als een klein kind.

5. Jezus zegt:

Als je herkent wat zich aan je voordoet, zal het verborgene zich aan jullie openbaren. Want niets is er verborgen dat niet geopenbaard kan worden.

cf. Lk 8:17 en Mk 4:22; Mt 10:26 en Lk 12:2

In de eerste plaats duidt deze uitspraak op het feit dat als de geest stil wordt en een vraag in stilte overweegt of als de geest blijft rusten op het punt waar de actie plaats vindt, de kennis over de volgende stap die gezet moet worden, vanzelf oprijst. Die kennis rijst op uit het eeuwige nú: de heilige geest, de geest der waarheid ‘die Ik u zenden zal’. Stap voor stap ontwikkelt zich de lijn van werken waar men mee bezig is. Die lijn is creatief, scheppend dus. Nimmer wordt een stap overgeslagen. Ongeduld en onrust zijn hierbij uit den boze. Zo onthult zich vanzelf de kennis die eerst verborgen was. Het mysterie dat schepping heet, blijkt geen mysterie meer te zijn: de mens wordt er zelf de eeuwige getuige van. Inderdaad, *want niets is er verborgen dat niet geopenbaard kan worden*. In het moment tussen ‘niet meer’ en ‘nog niet’ vinden wij onszelf, in de peilloze diepte van het eeuwige nú. In het licht dat daar te vinden is, kan alles worden geopenbaard.

In de tweede plaats duidt deze uitspraak op de noodzaak tot openhartigheid voor diegenen die het pad van zelfontwikkeling en bevrijding of verlossing willen bewandelen. Door dingen achter te houden en anderen of omstandigheden de schuld te geven, zal men nimmer in schoonheid en zuiverheid kunnen verblijven. De geest zal steeds weer de neiging hebben een duistere plek te willen be-

houden om dingen te verbergen. Voordat je het weet is de hele geest weer verduisterd. Een druppel vergif is voldoende om een hele voorraad voedsel of water te vergif-tigen.

Herkennen wat zich aan je voordoet. Weerspiegeling dus, In zekere zin: 'wat je zegt dat bent jezelf'. Een ander is niet anders dan jezelf. Ken hem die voor je staat dan zal het verborgene zich aan je openbaren. Want niets is er verborgen dat niet geopenbaard kan worden.

Lukas 8:17:

17 Want niets dat verborgen is blijft geheim; alles wat verborgen is zal bekend worden en aan het licht komen.

De tekst geeft niet duidelijk aan er 'iets' wat zich aan je voordoet of 'iemand'. Als het toch 'iemand' is dan is het God zelf. De uitspraak luidt dan:

Als je Hem herkent die voor je staat, zal het verborgene zich aan jullie openbaren. Want niets is er verborgen dat niet geopenbaard kan worden.

Een ander (Grieks) tekstfragment heeft de volgende toevoeging aan het einde: *en niets wordt begraven dat niet zal opstaan.*

6. Zijn discipelen stelden hem een vraag: Wilt u dat wij vasten? Hoe moeten wij bidden? Moeten wij aalmoezen geven? Welke voorschriften voor eten en drinken moeten wij in acht nemen?

Maar Jezus zegt:

Lieg niet en doe niet wat je verfoeit, want in de Hemel is niets verborgen noch geheim. Zo wordt het verborgene openbaar en wat bedekt was, wordt onthuld.

cf. Mt 6:1-18; Mt 7:12 en Lk 6:31; Mt 10:26 en Lk 12:2; zie ook Ef.4:25 en Kol 3:9

Hier vinden we weer een typisch voorbeeld van de situatie waarin de discipelen voortdurend verkeerden. Jezus gaf hun altijd antwoord vanuit een heel andere hoek, vanuit een heel ander standpunt dan zij verwachtten. Natuurlijk maakten zij zich zorgen om allerlei regels bijvoorbeeld over 'kosjer' of 'niet-kosjer', vragen waar de mensen zich nu nog heel druk over maken. Een Jood of Muzelman een stuk varkensvlees voorzetten of een Hindoe een biefstuk, staat niet zelden gelijk aan moord en doodslag onder de mensen zelf. De vraag leek dus relevant en betrof allerlei gedragsregels waar de maatschappij vol van is. Het dragen van blue jeans op scholen is in onze zogenaamde 'vrije' maatschappij haast een ijzeren wet. Als een meisje het 'waagt' in een rok op haar middelbare school te komen, wordt zij vrijwel onmiddellijk uit de groep gestoten. De vraag aan Jezus is dus erg relevant. Jezus negeert de vraag volkomen en lijkt daarmee te zeggen: gebruik je gezonde verstand, wees intelligent en als

het moet slim. Om intelligent en als het moet slim te zijn, heb je een scherpe geest nodig. Daarom moet je beginnen met niet te liegen. Dat wil zeggen: stabiel zijn, betrouwbaar, geloofwaardig en recht door zee. Je woorden zullen moeten worden gedragen door je gedrag. Vragen naar een gedragscode zonder je te bekommeren om de woorden en gedachten die erachter liggen, is leugenachtig en een ernstige vorm van innerlijke gespletenheid. Richt je dus niet in de eerste plaats op je gedrag, maar op je innerlijke houding en van daaruit op je gedachten en je woorden. Als die vervolgens door gedrag worden gedragen, lost de vraag naar vasten en aalmoezen vanzelf op. Dan weet je zelf wanneer je wel en wanneer je niet moet vasten enz. Dan is het vanzelfsprekend dat je niet zult doen wat je verfoeit. De noodzaak hangt dus af van de gedachtewereld erachter. Gaat het om een loze kreet, om formalistisch gedrag dan is het leugenachtig, geveinsd, en hypocriet. Dit is het farizeïsme in ons. Liegen is alles wat niet voortkomt uit het getuige-zijn. In het getuige-zijn wordt zelfs het verborgene openbaar en wat bedekt en verborgen was, wordt nu onthuld. Slangen en adderengebroid noemt Jezus diegenen die zich bezondigen aan zulk leeg en leugenachtig gedrag (Mt 3:7;12:34;23:33; Lu 3:7). Wegens zijn vrije regels en normen en zijn nadrukkelijk verwijzen naar het eigen geweten werd Jezus door de meeste geletterde Joden als een volstreckte vrijdenker en als een onmogelijke, eigengereide, betweterige radicaal beschouwd. De volgelingen van Johannes vonden dat ook (Mt 9:14, Mk 2:18). Jezus laat zich daardoor niet beïnvloeden en zegt eenvoudig: lieg niet. In het Getuige zijn worden Schepper en schepping, vader en zoon, man en vrouw, plus en min één. Dat is de heilige geest.

Het corresponderende Griekse tekstfragment is duidelijker, want in plaats van 'de Hemel' heeft de Griekse tekst het woord 'waarheid'. Het tweede deel van deze uitspraak luidt dan:

Jezus zegt:

Lieg niet en doe niet wat je verfoeit, want in (het licht van) de waarheid zijn alle dingen helder en duidelijk. Ook wat verborgen is, zal naar buiten komen.

In het licht van de waarheid is niets verborgen of geheim en is alles helder en duidelijk.

7. Jezus zegt:

Gezegend is de leeuw die door de mens gegeten wordt en mens wordt. Vervloekt is de mens die door de leeuw gegeten wordt en leeuw wordt!

Ook hier weer zo'n rechtstreekse en kernachtige uitspraak van Jezus. Gezegend is hij die het lagere in dienst stelt van het hogere. De leeuw is op zich al geweldig: koning der dieren en toonbeeld van macht, moed en grootsheid. De leeuw is ook een symbool van vraatzucht, hebzucht en gebral. De kracht moet in dienst gesteld worden van de mens en de mens moet niet in dienst komen van de tirannie van de macht. Op zich is er natuurlijk niets mis met de leeuw. De leeuw is gezegend als hij - symbool van kracht en macht - wordt opgenomen in de mens. Het 'leeuwige' is dan menselijk geworden: zo zien we een nobel, machtig, krachtig en royaal mens oprijzen. De mens is vervloekt als hij zich laat overheersen door het gebral en gebrul van het 'leeuwige'. Die mens is immers gevangen in zijn eigen apartheid en is gebonden aan zijn zintuigen en fysieke bestaan. Die gebondenheid maakt hem consumptief en zo wordt hij getiranniseerd door zijn eigen vraatzucht: hij gaat een vernederende dood tegemoet. Hij wordt verscheurd door de leeuw, het dierlijke dat in hem is. Als deze gevangen en gebonden mens een echte Mens ontmoet, met alle wijsheid en kennis die bij die Mens hoort en als deze gebonden mens door de wijsheid en kennis van die ander gegrepen wordt, zal hij, die eerst als een brullende leeuw was, zelf ook wijs worden en Mens worden. Dat is zijn verlossing.

Het omgekeerde is dus een omgekeerd evenredige ramp: de Mens die zijn wijsheid verliest en haar inruilt voor het gebrul en gebral van de leeuw en voor de vraatzuchtige inheligheid die daarbij hoort. Vervloekt is hij, want hij verliest alles.

Deze vertolking gaat er overigens van uit dat er een klein foutje in de tekst is geslopen, omdat de koptische tekst in de laatste zin zegt: *vervloekt is de mens die door de leeuw gegeten wordt want de leeuw zal mens worden.*

De leeuweneter is degene die de leeuw in zichzelf – het brute en brallende dus – niet vreest en die de moed opbrengt om er oog in oog mee te staan. Hij deinst er niet voor terug al dat brute geweld in zichzelf te absorberen en te verteren. Hij zal die leeuw in hemzelf zelfs oproepen om hem kwijt te raken of te temmen. Hoe kun je ooit een leeuw temmen als je voor hem wegloopt? De mens die leeuw wordt gaat als mens dood en wordt zelf de belichaming van de dood.

Eet de leeuw in jezelf dus op en tem hem, zodat de leeuw mens wordt. Dit is echte transformatie. Brood dat leven wordt. Waak er echter voor om zelf voedsel te worden voor de leeuw zodat je brullend en als een allesverslindend monster door het leven gaat. Zo'n mens heeft zijn kans als mens gemist en verspeeld. Het is een banvloek die hij over zichzelf heeft afgeroepen. God heeft hier niets mee te maken. Het is de eigen keuze van die mens om leeuw te zijn.

8. Hij zegt ook:

De mens is als een ervaren visser. Die werpt zijn net uit in zee en haalt het uit de diepte op vol met kleine vissen. Daartussen vindt hij een mooie grote vis. Dan werpt de ervaren visser alle kleine vissen terug in zee en kiest hij zonder enig probleem de grote vis. Wie oren heeft om te horen, die hore.

cf.: Mt 13:47-50; Mt 11:15; Mt 13:9; Mk 4:9 en 7:16; Lk 8:8 en 14:35

Waarom is een visser 'ervaren' als hij het grootste deel van zijn vangst weggooit? Dat getuigt niet van een groot commercieel inzicht, zou men zeggen. Door vallen en opstaan is deze visser vele ervaringen rijk geworden en zo is hij stap voor stap 'wijs' geworden. Voor wijsheid gelden de regels van de commercie echter niet. Wijsheid is niet geïnteresseerd in 'deals' noch in handeltjes. Wijsheid heeft alles te maken met waarheid. En het lastige van de waarheid is dat zij zo radicaal is: alles of niets. Half waar of driekwart waar is en blijft onwaar. Een andere manier van zeggen is dat wijsheid geïnteresseerd is in kwaliteit en niet in kwantiteit. Het is een thema waar Jezus dikwijls op terugkomt. Denk bijvoorbeeld aan de arme vrouw die achter in de tempel bidt en de anderen die vooraan staan en zich beroemen op van alles en nog wat. Bij Mattheüs vinden wij overigens dat de vissers de vissen scheiden: de bruikbare (goede) vissen doen zij in hun vaten en de onbruikbare (slechte) vissen werpen zij weg. In beide gevallen gaat het om scheiden of onderscheiden. Bij Mattheüs gaat het nog om een mechanisch proces, zoals het sorteren van aardappelen en andere producten.

In het geval van de ene mooie vis tegenover een net vol kleine vissen gaat het niet langer om een ‘mechanisch sorteerproces’. De ervaren visser weet precies wat hij zoekt en laat al het andere schieten. Hij weet dat waarheid uniek is en dat je alles moet laten schieten om erbij te komen. Zo werkt aandacht nu eenmaal. Onervaren vissers laten zich in hun onwijsheid echter afleiden en hebben slechts een net vol kleine vissen. Het net is de menselijke geest en de visser is de mens die zijn onderscheidingsvermogen en zijn rede weet te gebruiken. De wijze visser geeft de kleine vissen bovendien de kans om ook groot te worden. Zo geeft hij anderen de gelegenheid om die groot geworden vissen eveneens te vangen. Wie het vatten kan, die vatte het. Hetzelfde idee vinden we overigens terug in logion 76. De ervaring van de visser heeft gemaakt dat hij nu onderscheid kan maken en niet meer twijfelt. Onderscheid maken is echter iets heel anders dan 'kiezen'. Kiezen is de keuze tussen twee tegengestelden zoals zwart en wit; goed en slecht, krom en recht enzovoort. Onderscheid ziet 'goed' en 'slecht' niet als tegengesteld, maar veeleer in de zin van 'goed' en 'minder goed'; dus als een gradueel verschil, als een verschil in niveau. Onderscheid maken staat aan de basis van menselijke ontwikkeling.

De symboliek waarbij Jezus als ‘vis’ wordt voorgesteld (‘ichthus’) mag evenmin uit het oog worden verloren: de nieuwe mens, de mensenzoon, die uit ons eigen innerlijk oprijst en zich laat vangen. De kleine vissen zijn alle andere dingen en bezorgdheden die voortdurend in onze geest oprijzen. Wie van twee (lees: veel) één maakt, zal mensenzoon worden (logion 106). Wie oren heeft om te horen, die hore.

9. Jezus zegt:

Zie, een zaaier ging zaaien en nam een handvol zaad en strooide het uit. Een deel viel op de weg en de vogels kwamen en pikten het op. Een ander deel viel op de rotsbodem, zodat het geen wortel kon schieten in de aarde en geen koren voortbracht. Weer een ander deel viel tussen doornstruiken, die het zaaigoed verstikten zodat de wormen het opvrat. Een deel viel echter op goede aarde en bracht goede vruchten voort: het droeg zestig per maat en honderdtwintig.

cf. Mt 13:3-9; Mk 4:3-9; Lk 8:5-8.

Deze parabel heeft Jezus zelf uitvoerig becommentarieerd, bijvoorbeeld in Mattheüs 13:18-23 en ook 13:24-30 en 36-43. De zaaier is de Mens, dat wil zeggen de wijze, de waarheidlievende mens, die de waarheid tot zaad weet te herleiden om het vervolgens weer uit te zaaien en honderdvoudig vrucht te laten dragen. Voor Jezus is de Mensenzoon of de Zoon der Mensen hetzelfde als de echte Mens, de Zelfgerealiseerde. De echte mens weet geheel en al gebruik te maken van zijn eigen kroonjuweel: het onderscheidingsvermogen. Hij is ook de ervaren visser uit het vorige vers die bovendien nog wijs is.

De weg is openbaar. De openbaarheid is een grote smeltkroes. Woorden van waarheid vormen slechts een klein bestanddeel van dat grote openbare gebeuren. Er zijn daar genoeg dieven en schurken beschikbaar om al het waardevolle en voedende onmiddellijk weg te pikken en op te eten. Die boeven en schurken zijn in de mens zelf aanwe-

zig en Jezus rangschikt al deze schurkenstreken van de mens onder de verzamelnaam 'het boze'. Voor de individuele mens is de openbaarheid: zijn gewone, mechanische geest, die voor alles openstaat en geen zeefwerking kent.

De volgende is de mens die van binnen als een rotsbodem is. Jezus zegt van hem dat hij woorden van waarheid vol vreugde zal ontvangen. Omdat hij echter niet in zichzelf – bewustzijn, intelligentie - geworteld is, zal het zaad verdorren zodra er ook maar iets gebeurt: een storm steekt op of het verbrandt in de brandende zon of het verliest zijn kiemkracht. Die mens kan er, ondanks zijn aanvallende enthousiasme, uiteindelijk niet mee uit de voeten. Zijn intelligentie is nog niet voldoende ontwikkeld.

Het zaad dat tussen de doornstruiken valt, komt wel op, maar raakt verstikt door gebrek aan lucht, licht en water. Die mens hoort het woord van waarheid, laat het ontkiemen, maar heeft het vervolgens veel te druk met allerlei andere zaken. Hij raakt geïrriteerd, is stekelig en korzelig als er een beroep op hem wordt gedaan of als zijn geweten zich roert. Hij wil er niet van weten.

Tenslotte is er de mens die in contact komt met de waarheid en die de woorden van waarheid ter harte neemt. Het vrucht dragen van de woorden uit zich via handelingen die door woorden van waarheid worden gedragen. Hij is de mens die doet wat hij zegt en die zegt wat hij hoort. Hij is de mens die bezig is Mensenzoon te worden, dat wil zeggen Zoon te worden van de levende Vader. Hij is als de zachte, vruchtbare aarde van een geploegde akker die gereed is gemaakt om het zaad te ontvangen. Die goede, vruchtbare aarde is niet bedorven door vooringenomenheid, noch verzuurd, noch vergiftigd, noch verdroogd. De zon van de rede verwarmt deze aarde zodat zij verkwikt wordt.

10. Jezus zegt:

Ik heb vuur op de wereld geworpen en ik blijf erbij totdat de wereld in brand staat.

cf. Lk 12:49

Men kan ook vertalen: *ik blijf erbij totdat het vuur opvlamt*. De eerste versie is echter waarschijnlijker, gegeven de radicale houding van Jezus tegenover de wereld en alles wat riekt naar veinzerij en kuiperij. Hij heeft er geen enkele moeite mee korte metten te maken met onwaarachtigheid. In die zin is pacifisme bij Hem ver te zoeken. Hij maakt zich sterk voor innerlijke vrede, voor innerlijke rust. Daarvoor moet het onkruid worden verbrand. Het onkruid is datgene wat parasiteert en voeding en licht wegneemt. Jezus is werkelijk radicaal. Zijn mildheid is gericht op het ware, het echte. Al het andere dient op te lossen of in rook op te gaan. De rol van maatschappijvernieuwer die het Romeinse juk zou willen afwerpen, heeft Jezus altijd geweigerd te vervullen, ondanks het bidden en smeken van velen uit zijn omgeving. Hij kwam om de mens zelf te bevrijden van zijn eigen onwetendheid door hem te leren zijn eigen onkruid te verbranden. Jezus wist maar al te goed dat maatschappelijke ontwikkelingen worden gedragen door de aard van de vier grote tijdperken of seizoenen. Het ijzeren tijdperk is nu eenmaal het seizoen waarin het onkruid vrij spel heeft. Voor de individuele mens ligt dat echter anders, want die is baas in eigen huis. Zijn eigen huis is zijn geest, zijn innerlijk waarin hij huist en dat de woonplaats is van alles wat hij als ‘privé’ beschouwt. Dat innerlijk moet worden schoongemaakt en gezuiverd door het onkruid te verbranden. Het vuur is het vuur van de Rede, dat reinigt en

schoonmaakt en dat alles wat droog en verdord is opbrandt en verteert. Het is een vuur dat niets ontziet, want alles wordt erdoor verlicht. Dan wordt het innerlijk als goede en vruchtbare aarde.

In Mattheüs 3:11 lezen we overigens:

Ik doop jullie met water ten teken van jullie nieuwe leven, maar na mij komt iemand die meer vermag dan ik; ik ben zelfs niet goed genoeg om zijn sandalen voor hem te dragen. Hij zal jullie dopen met de heilige Geest en met vuur.

Het vuur reinigt niet alleen, maar het transformeert ook. De ene substantie wordt getransformeerd naar een andere substantie. Dit kan zijn een transformatie van een lagere vorm naar een hogere, maar het omgekeerde kan ook, hoewel we dat dan meestal 'degeneratie' noemen. Het dopen 'met de heilige Geest en met vuur' is een duidelijke verwijzing naar de transformatie van de lagere mens naar een hogere mens, van een bruto, grof en onwetend wezen naar Mensenzoon.

Lucas 12:49:

Ik kwam om vuur op aarde te brengen en wat zou ik graag willen dat het al brandde.

11. Jezus zegt:

De hemel zal voorbijgaan en de hemel die daarboven is zal voorbijgaan. Wat dood is, leeft niet en wat leeft, is niet dood. Toen jullie nog van de dood aten, dachten jullie dat de dood het leven was. Dus wat zullen jullie doen als jullie in het Licht komen te staan? Want ooit waren jullie zelf één en heel en toen hebben jullie ervoor gekozen om innerlijk verdeeld - twee - te worden. Als jullie echter twee worden, wat zullen jullie dan doen?

cf. Mt 24:35 en Mk 13:31 en Lk 21:33; Mt 5:18 en Lk 16:17; I Kor 7:31, I Job 2:17

Ook hier wil Jezus alle vermeende zekerheid wegnemen, de 'poten onder onze stoel wegzagen'. In onze zelfverzekerde genoegzaamheid denken we dat we in de hemel 'veilig' zijn. De hemel is niet meer dan een soort parkeerplaats. Bovendien zijn er nog verschillende soorten hemels. In totaal zijn er zeven hemelen. Werkelijk ambitieuze mensen zullen dus steeds in de zevende hemel willen komen. Wat zal er dan gebeuren als dat hele zaakje *voorbijgaat*, zoals Jezus het noemt? Met andere woorden: als de hemel wordt teruggenomen in de scheppende droom van de Schepper en alles weer van voren af aan begint? Dan beginnen we allemaal weer met een schone lei. Tenzij de mens zijn eigen verlossing, zijn eigen bevrijding heeft gerealiseerd. Het lijkt wel alsof Jezus erop wil wijzen dat de hele schepping gesegmenteerd is: cirkels die elkaar niet raken: wat dood is blijft dood en wat levend is blijft levend. Vandaar de omineuze vraag, wat

we zullen doen als we in het licht komen. Dat wil zeggen als we plotseling helder worden of een situatie klaart op en inzicht en begrip dagen. Blijven we dan toch vasthouden aan onze twijfel, aan ons wantrouwen, aan onze prementies en aan de duisternis die daarbij hoort? Of stappen we over naar het licht? Daar is echter een bewuste inspanning voor nodig. Dat gaat niet vanzelf. Want wat dood is blijft dood, duisternis blijft duisternis en licht blijft licht. Het vereist een ferm besluit en veel geloof om van de duisternis in het licht te stappen, om van een innerlijke gespletenheid tot eenheid te komen. Het is een hele klus om van twee één te maken. Ieder echtpaar zal dat beamen. Bovendien geldt dat het veel gemakkelijker is om van één 'twee' te worden dan omgekeerd. Het is veel gemakkelijker om ruzie te maken en onenigheid te veroorzaken dan om vrede en eendracht te stichten. Dus wat zullen we doen als we 'twee' worden (innerlijk verdeeld en onwetend)? Dan blijven we daar toch? Dan zijn we echter wel 'doodgelopen'. Er valt nog veel werk te verzetten voor ieder menselijk wezen.

Sommige commentaren gaan er van uit dat met de tweehed die uit eenheid is voortgekomen bedoeld wordt dat de mens als androgyne wezen gespleten werd in man en vrouw zoals Boek Genesis al aangeeft (en ook Plato in zijn Symposium). De dode substantie die weer tot leven wordt gewekt zou dan betrekking hebben op een niet-vegetarische leefwijze. Deze overwegingen kunnen zeker hebben meegespeeld, maar de meer spirituele overweging dat de mens zijn eigen innerlijke heelheid zoekt mag niet uit het oog worden verloren. Jezus was niet de Joodse variant van een relatietherapeut.

12. De discipelen vroegen:

Wij weten dat u weg zult gaan. Wie moet ons dan leiden?

Jezus antwoordde:

Waar jullie ook zijn, wend je altijd tot Jakobus. Hij is rechtvaardig. Hij is iemand die zicht heeft op hemel en aarde.

cf. Mt 18:1; Mk 9:34; Lk 9,46

De discipelen waren nog behoorlijk 'rauw' en weinig gepolijst. Dus hadden zij er geen moeite mee om nog in Jezus' aanwezigheid ruzie te maken over de opvolging. In de synoptische evangeliën (de drie eerste 'erkende' evangeliën uit het Nieuwe Testament) lezen we dan ook hoe Jezus hen waarschuwt met de woorden dat 'vele eersten de laatsten zullen zijn' (cf. vers 4) en dat echt leiderschap geheel dienend is. Dienend leiderschap biedt geen plaats aan ambitieuze mensen. In dit evangelie zegt Jezus in ieder geval onomwonden dat Jakobus het leiderschap zal overnemen. Overigens waren er drie Jakobussen rond Jezus: de zoon van Zebedeüs en apostel (onthoofd in 44 n. Chr.) en voorts de zoon van Alphaeus en ook apostel. Zijn geschiedenis is onbekend. Tenslotte is er de Jakobus waar deze tekst over spreekt, die ook wel 'de Rechtvaardige' wordt genoemd. Hij was geen apostel, hoewel hij door Paulus wel zo genoemd wordt (Gal 1:19). Bovendien wordt hij 'broeder van de Heer' genoemd. Tot voor kort hielden de meeste theologen het erop dat dit broederschap een soort eretitel was, zoals die ook zou gelden voor Thomas, de 'tweelingbroer' van Jezus. De meeste commentatoren zijn het er tegenwoordig over eens dat deze Jakobus toch een (jongere?) broer van Jezus was.

Jakobus zou dus de tweede zoon zijn van Jozef en Maria 'uit het koningshuis van David'. Aangenomen wordt dat deze Jakobus 'de Rechtvaardige' na de terechtstelling (onthoofding) van Jakobus, de zoon van Zebedeüs, in 44 n Chr. het erkende hoofd werd van de gemeenschap in Jeruzalem. Zijn vroomheid werd alom geprezen en zijn gewelddadige dood door steniging of door hem van een toren van de tempel te werpen veroorzaakte de nodige oproer. Sommigen zeggen zelfs dat de steniging van Jakobus de aanleiding was voor de Joodse opstand tegen de Romeinen in het jaar 66. Zij baseren zich daarbij op teksten uit de Dode Zee rollen. Dit zegt overigens ook iets over het aanzien dat de jonge Christen-gemeenschap in Jeruzalem kennelijk onder het volk genoot. Deze Jakobus wordt ook beschouwd als de schrijver van de Algemene Brief die in het Nieuwe Testament is opgenomen.

Jezus maakt duidelijk dat het een kenmerk is van rechtvaardigheid dat hemel en aarde aan de rechtvaardigen zijn toevertrouwd. Met andere woorden: het innerlijke wordt uiterlijk weerspiegeld of: *zo binnen zo buiten* of: 'denk wat je weet, zeg wat je denkt en doe wat je zegt'. Want de Hemel is in de mens. Slavenburg/Glaudemans zeggen dat de apostelen nog niet zo ver waren om hun innerlijk leiderschap te kunnen volgen. Hun rede en onderscheidingsvermogen waren nog niet uitgerijpt en dat van Jakobus kennelijk wel. Hoe het ook zij, in iedere organisatie is leiderschap nodig en de verschillende bijbelteksten geven voortdurend aan dat de apostelen niet uitmunten in onderlinge eensgezindheid. Leiderschap was zeker geen luxe. Zelfs onder de wijzen zal steeds een leider worden aangewezen. Niet omdat de leider in ontwikkeling verder is dan de anderen, maar omdat die functie nu eenmaal vervuld moet worden. In de koptische tekst wordt het

leiderschap omschreven door de vraag 'wie zal groot zijn over ons?' De meeste vertalingen van deze uitspraak geven overigens aan 'dat hemel en aarde omwille van Jakobus gemaakt zijn': een rechtschapen mens voelt zich thuis zowel in de hemel als op de aarde. Daarvoor zijn zij geschapen, want zelf functioneren hemel en aarde ook geheel wetmatig en betrouwbaar.

Opvallend is dat Jezus met geen woord rept over Petrus, wat op zijn minst te denken geeft. Het primaatschap van Petrus geldt kennelijk de Kerk van Rome en niet de Kerk van Jeruzalem, zoals het primaatschap van Thomas de Kerk in India betreft. Vrijwel alle apostelen stichtten zo hun eigen gemeenschappen. De Kerk van Rome werd tenslotte de meest bekende. De Kerk van Jeruzalem ging te gronde met de herovering van Palestina door de Romeinse horden onder Titus in 70 n. Chr. (val van Massada). De Kerk van Rome is een constructie van Paulus, die voortdurend op gespannen voet leefde met de kerk (gemeenschap) van Jeruzalem. Modern onderzoek stelt de figuur van Paulus in een heel ander daglicht dan de traditionele visie, zoals gepropageerd door de Kerk van Rome. Het zal nog lange tijd duren voordat een definitieve visie met betrekking tot de rol en functie van Paulus vorm zal hebben gekregen. In deze uitspraak geeft Jezus duidelijk te kennen dat de stad Jeruzalem het centrum van de organisatie dient te zijn en niet Rome.

Marcus 9:33 e.v.:

33 Ze kwamen in Kafarnaüm. Thuis vroeg Hij hun: 'Waar hadden jullie het onderweg toch over?' 34 Maar ze zwegen, want ze hadden onderweg ruzie gehad over de vraag wie de grootste was. 35 Hij ging zitten, riep de twaalf en zei hun: 'Als iemand de eerste wil zijn, zal hij de laatste van allen zijn en de dienaar van allen.'

13. Jezus vroeg zijn discipelen: Vergelijk en zeg Mij op wie Ik lijk. Simon Petrus zei: U bent als een rechtvaardige engel. Mattheüs zei: U bent als een wijze filosoof. Thomas zei: Meester, mijn mond komt woorden tekort om te zeggen op wie U lijkt.

Jezus antwoordde hem: Ik ben je Meester niet, want je hebt gedronken van de sprankelende bron die Ik heb aangeboord, je bent erdoor beneveld en je bent er dronken van. Daarop nam Hij hem mee en hij zonderde zich af en hij sprak drie woorden tegen hem.

Toen Thomas terugkeerde bij de anderen vroegen zij hem wat Jezus hem had gezegd. En Thomas antwoordde: als ik jullie maar één van de woorden zou zeggen die Jezus had gesproken, dan zouden jullie stenen opnemen om me te stenigen, maar dan zou er vuur uit de stenen komen en jullie verbranden.

cf. Mt 16:13-16; Mk 8:27-30; Lk 9:18-21; Mt 23:8

Deze tekst is nogal afwijkend ten opzichte van de vergelijkbare teksten uit de synoptische evangeliën. Thomas komt hier plotseling naar voren als de 'meest pientere van de klas'. Hij werd dan ook apart genomen en kreeg een bijzondere boodschap te horen, of een uitleg, of een mantra. De tekst is hier niet duidelijk. De drie woorden die Jezus gaf, kunnen ook drie dingen zijn die Hij hem meedeelde.

Het evangelie vermeldt alleen deze drie uitspraken van Petrus, Mattheüs en Thomas om het verschil in kwaliteit aan te geven. Anderen zullen ongetwijfeld ook wat gezegd hebben. Thomas had de vraag door en zei dat Jezus voorbij woorden is, voorbij iedere begrenzing. Het is een wereld van intens licht. Zo licht dat stenen zelfs vlam zullen vatten. Daar wil overigens niets anders mee worden gezegd dan dat alle fysieke dingen bestaan in naam en vorm. Vorm komt voort uit het element vuur. Zo bezien is de hele fysieke schepping een combinatie van klank (naam) en vuur (vorm), gedragen door lucht.

Opvallend is ook dat Jezus zich in dit geval zelfs niet met *Meester* laat aanspreken. Hij wijst erop dat het leidende principe als een sprankelende bron in ieder mens zelf te vinden is (dit is het *Ik ben de weg, de waarheid, het leven* Joh 14,6). Jezus zelf heeft slechts geholpen om de put te slaan. De intrigerende vraag naar de *drie woorden die Jezus sprak* blijft onbeantwoord. Zou het zijn *Dat zijt Gij? (tat tvam asi)* Thomas, die later Apostel van India zou worden, hield wijselijk zijn mond.

Uit het Evangelie van Marcus 8:27 e.v.:

27 Jezus en zijn leerlingen trokken naar de dorpen bij Caesarea van Filippus. En onderweg vroeg Hij zijn leerlingen: 'Wie zeggen de mensen dat Ik ben?' 28 Ze zeiden Hem: 'Johannes de Doper, volgens anderen Elia, en weer anderen zeggen: 'Een van de profeten.' ' 29 Hij vroeg hun: 'En jullie, wie zeggen jullie dat Ik ben?' Petrus antwoordde Hem: 'U bent de Messias.' 30 Hij verbood hun met iemand over Hem te spreken.

14. Jezus zegt:

Als jullie vasten zullen jullie zonden voor jezelf voortbrengen, als jullie bidden zullen jullie worden veroordeeld en als jullie aalmoezen geven zal dat jullie innerlijk schade berokkenen. Als jullie naar een ander land gaan en daar rondtrekken en als men jullie daar ontvangt, eet dan wat jullie wordt voorgezet en genees de zieken die er zijn. Want wat de mond ingaat zal jullie niet bezwaren, maar wat jullie mond uitgaat is bezwarend en onrein.

Cf. Lk 10:8-9; Mt 10:8; Mt 15:11; Mk 7:15

Jezus had als geen ander inzicht in de menselijke psyche. Want ogenschijnlijk 'klopt' deze uitspraak niet. Wat voor zondigs is er nu te vinden in vasten of in bidden en aalmoezen geven? Op zich niets natuurlijk, integendeel zelfs. Waar Jezus op doelt is de intentie, de motiverende kracht áchter het vasten, het bidden en het aalmoezen geven. Evenals de mensen van 2000 jaar geleden, zijn wij nog steeds behoorlijk tevreden als we vasten, bidden of aalmoezen geven. Zelfs het feit dat we vinden dat we dat moeten doen, het 'ik doe' bindt. Het bindt een mens aan zijn eigen ikheid. Die ikheid is de individualiteit van ieder mens, zijn privé wereld, zijn afgescheidenheid, zijn apartheid. De mens is gevangen in zijn eigen ikheid. Hij is in een vicieuze cirkel terechtgekomen waar hij zelf niet meer uit kan komen. Oorzaak en gevolg zijn hopeloos met elkaar verstrengeld in gewoontepatronen die gebaseerd zijn op het idee van 'ik doe' en 'ik weet'. Daarom

zijn we altijd bezig en hebben we het 'druk' en weten we alles beter. Het gebruik van het woord 'ik' als iets apart is scheidend. Het scheidt een dubbelheid, een tweehed in de zin van 'ik en de schepping' dus van: 'God en ik' of nog liever: 'ik en God'. Zo wordt de eenheid doorbroken en wordt de mens gevonnist en veroordeeld tot een leven in een harde wereld, weg van de paradijselijke eenheid, waar alles 'vanzelf' gaat. In plaats van te genieten, wordt de mens een tobber die moet werken in het zweet van zijn aanschijn om zijn brood te verdienen. Het verlosserschap van Jezus Christus is er om de mens uit deze gevangenschap van zijn eigen ikheid te verlossen. Ikheid is doodzonde. Nog erger: het is erfelijk. Inderdaad, wat de mond uitgaat zijn uitingen van ikheid en die zijn bezwarend en onrein. Om die uitingen helend te laten zijn zal een mens hard moeten werken. Hij zal zich werkelijk moeten inspannen om zo'n innerlijke verandering te realiseren.

Dikwijls wordt aangenomen dat Jezus zelf nauw verbonden was met de gemeenschap der Essenen (waarvan de 'Nazareners' weer een afsplitsing waren). De Essenen hielden er uitgebreide reinheidsgeboden op na en hadden zeer specifieke ideeën over voeding, over de man-vrouw relatie en over seksualiteit die in principe als 'zondig' werd gezien. Jezus neemt duidelijk afstand van deze 'fundamentalistische' opstelling. In dat licht is de opdracht om 'te eten wat de pot schaft' radicaal en choquerend. Geen wonder dat Jezus zich zo vele vijanden schiep. De meer behoudzuchtigen onder hen konden Jezus' opstelling dan ook niet langer tolereren en bereidden zijn dood voor. Jezus was echter vooral praktisch ingesteld: het genezen van zieken is aanzienlijk helender dan het onderhouden van allerlei regels over uiterlijke zuiverheid en reinheid.

15. Jezus zegt:

Wanneer jullie het Ene zien dat niet uit een vrouw geboren is, werp je dan aan Zijn voeten en aanbid Dat. Dat Ene is jullie Vader.

De meeste vertalingen geven: *Wanneer jullie hem zien die niet uit een vrouw geboren is*, enz. Het 'Ene' in plaats van 'hem' ligt echter veel meer voor de hand: eenheid is ongeboren, dus ook niet geboren uit een vrouw. Eenheid is de bron van alles. Eenheid is scheppend vermogen. Eenheid is de Vader van Al, Schepper van Hemel en Aarde. In het verhaal van de rijke jongeling (Mt 19:16-26) lezen we dan ook: *Waarom stel je Mij die vraag over het goede? Het Ene is goed.* Een aantal handschriften voegt daaraan toe: *namelijk God.* Evenzo zegt deze tekst: *Dat Ene is uw Vader.* Die eenheid is het tegenovergestelde van het 'ikkerige' van de gene die alles doet en alles weet en die zich schrap zet tegen alles om hem heen omdat dat bedreigend is. Hij heeft niets en niemand nodig en hij kan alles zelf doen. Hij zit gevangen in het isolement van zijn eigen ivoren toren. Als dan de eenheid daagt: wat een redding, wat een genade! Inderdaad, werp je aan de voeten van die eenheid en aanbid die door prijzen en lofzangen. Alleen daar, in zijn eigen heelheid en eenheid, zal een mens zichzelf kunnen zijn. De mens is volmaakt. Het probleem is dat hij doet alsof hij dat niet is. Zo vergeet hij zijn eigen wortels.

Joh 3:2 vermeldt dat Jezus tegen Nicodemus zegt: *tenzij iemand wederom geboren wordt, kan hij het Koninkrijk niet zien.* Dit 'wederom geboren worden' is de tweede geboorte van de mens, de geboorte van een subtiel of geestelijk lichaam. Die geboorte is niet 'uit een vrouw'. Die mens is niet meer geheel en al overgeleverd aan zijn mechanische manier

van leven en aan zijn verleden. Zijn geest is nu in staat een zekere zelfstandigheid te ontwikkelen vanuit heilheid. Die geboorte is dus een geboorte in de eigen heilheid van de mens. Wanneer eenheid de basis wordt, verandert alles. Dat is transformatie.

In een van Meister Eckharts preken ('intravit Jesus in quoddam castellum') zegt Eckhart:

Veel goede gaven worden ontvangen in maagdelijkheid maar worden dan niet vanuit vrouwelijke vruchtbaarheid teruggegeven met dankbare lof of weer teruggeboren in God. Wanneer deze gaven niet tot nieuw leven worden gewekt, bederven ze en gaan zij teniet zodat de mens er nooit beter van wordt. Zijn maagdelijkheid dient hem dan tot niets, want hij is niet boven zijn maagdelijkheid uitgestegen om vrouw te worden in volle vruchtbaarheid. Daarin ligt de schade. Daarom heb ik gezegd: 'Jezus ging op naar een stadje en word ontvangen door een maagd, die vrouw geworden was.' Dit moet zo zijn, zoals ik heb uitgelegd.

De verwijzing van Meister Eckhart is naar Lucas 10:38:

En het geschiedde, als zij reisden, dat Hij kwam in een vlek; en een zekere vrouw, met name Martha, ontving Hem in haar huis.

16. Jezus zegt:

Misschien denken de mensen dat Ik gekomen ben om vrede te brengen in de wereld. Zij weten niet dat Ik gekomen ben om verdeeldheid op aarde te brengen: vuur, zwaard en oorlog. Want er zullen er vijf zijn in één huis: drie zullen zijn tegen twee, en twee tegen drie, vader tegen zoon en zoon tegen vader. Zij zullen op hun eigen benen staan omdat zij de eenheid zoeken en geen tweedracht.

Cf. Mt 10:34-36; Lk 12:49-53

Wij vinden ongeveer dezelfde tekst bij Mattheüs (10:34-36): *Want Ik ben gekomen om tweedracht te brengen tussen een man en zijn vader en tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder en iemands huisgenoten zullen zijn vijanden zijn.*

Die vijandschap is het onvermijdelijke resultaat van het leven in een aparte privé-wereld van 'ikheid', als eenling, zegt de Thomas-tekst. Die 'ikheid' maakt alles om je heen tot een potentiële boze vijand waartegen je je moet wapenen en schrap zetten. Met als gevolg agressiviteit en mateloos egoïsme. Zo vecht iedereen met iedereen en is er ruzie in het huis. In de Mattheüs tekst gaat Jezus verder en zegt: *Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waardig; en wie zoon of dochter liefheeft boven Mij, is Mij niet waardig.....* wie zijn eigen, aparte, geestkracht vindt, zal haar verliezen, maar wie die verliest om Mijnentwil zal haar terugvinden. Voor Mij en Mijnentwil lees: de Waarheid en de Weg die tot de Waarheid leidt. Waarheid is Eenheid, heelheid.

Vijf in een huis is ook een verwijzing naar de mens zelf, die is samengesteld uit man en vrouw in een huwelijk. Man en vrouw zijn twee ('ik en zij' en 'hij en ik'). Twee plus twee is vier. In de eenheid van het huwelijk worden zij beiden één, zodat het huis 'vijf' wordt.

Wie eenheid brengt in tweedracht roept feitelijk grote spanningen en weerstanden op. Dit is onvermijdelijk. De vader symboliseert het getal drie. Want met de vader is er een moeder en een zoon. De zoon symboliseert het getal twee: de vader en de zoon. Wanneer zij allemaal apart leven en wanneer er geen eenheid is, heerst er chaos en wanorde. Voor de 'eenheidzoeker' gebruikt het Koptisch het Griekse woord *monachos*. Hiervan is ons woord 'monnik' afgeleid. De uitspraak kan dus ook betrekking hebben op de mens die zich terugtrekt 'in de woestijn', die celibatair leeft, geen gezin heeft en die alles achterlaat. Dit is de rondtrekkende filosoof uit de Griekse traditie, of de bedelmonnik uit de Middeleeuwen. In de Vedische traditie is dit de 'sannyâsin': de rondtrekkende wijze (man of vrouw) die afstand van de wereld heeft genomen en eveneens kiest voor het celibaat. In spirituele zin is *monachos* de mens die de eenheid in zichzelf zoekt en gevonden heeft. Die mens is 'innerlijk verbonden' en is, uitgedrukt in zeventiende eeuws Nederlands, 'Godvrezend'. Deze mens is de 'yogi' die Krishna aan Arjuna als voorbeeld stelt in de Bhagavad Gîtâ.

17. Jezus zegt:

Ik zal u geven wat het oog niet heeft gezien, wat geen oor heeft gehoord, wat geen hand heeft aangeraakt en wat nog nimmer in het hart van de mens is opgekomen.

Cf. Jes 64:3, 1Kor 2:9.

Een wezenlijk principe van het scheppingsproces is dat alles steeds nieuw is, jong en schoon als een pasgeborene. Dit wordt ook het wordingsproces genoemd of in het Latijn: *natura*, dat wil zeggen zij die alles steeds opnieuw geboren laat worden. Het probleem met ons mensen is, dat wij door herinnering ervaringen kunnen vasthouden. Dat vasthouden maakt het ons mogelijk een koers uit te zetten en de weg terug te vinden naar huis. Dat 'huis' is het huis van de Vader, de allerhoogste woonplaats die voorbij alles is, dat huis is wat de mens werkelijk is: goddelijk en onsterfelijk. In onwetendheid wordt ditzelfde herinneringsvermogen de molensteen om onze nek. Door vast te houden aan 'vroeger' scheppen we een idee van gefixeerdheid van vormen en ideeën. Zo verliezen we ons vermogen om met de stroom van het wordingsproces, met de natuur, mee te gaan. Zo verliest de mens zijn geboorterecht als Zoon en erfgenaam. Hij wordt een kind van de duisternis en verliest het licht, zijn eigen licht van aandacht, bewustzijn, intelligentie en creativiteit. Hij blijft steken in de oubolligheid van zijn eigen vastgeroeste ideeën en principes. Het is het regenererend vermogen van het bewustzijn zelf, van de natuur die maakt dat alle dingen steeds nieuw zijn. Zie, *Ik maak alle dingen nieuw.* (Openb.21:5)

Iemand ging eens naar een wijze monnik en vroeg om een introductie bij God. De monnik zei: 'als ik naar Hem toe ga, zal Hij vragen wie je bent. Wat moet ik dan over je zeggen? Dus geef mij eerst je eigen geloofsbrieven.' Daarop wees de man op zijn lichaam en noemde zijn naam. De monnik antwoordde: 'dat lichaam is van vlees en bloed en gaat voorbij. Hoe kun jij nu vlees en bloed zijn? Naam en vorm zijn ze, meer niet. Geef mij je echte geloofsbrieven.' De man dacht hierover na en opperde toen dat wellicht zijn gedachten, gevoelens en meningen zijn geloofsbrieven waren. De monnik antwoordde weer: 'die veranderen voortdurend met plaats en tijd, zelfs nog sneller dan het lichaam. Geef mij je eigen vaste geloofsbrieven.' Tenslotte gaf de man zich gewonnen en erkende dat hij Zelf zijn eigen geloofsbrief was en dus geen introductie nodig had.

De mens is erfgenaam van zichZelf. De kunst is onderscheid te leren maken tussen wat voorbij gaat en wat blijvend is, tussen tijdelijk en tijdloos, tussen binnen en buiten, en tussen woorden en Geest. Dan kan men genieten van beide.

In een preek ('beati qui esuriunt') zegt Meister Eckhart: *Het Johannes evangelie (Joh 1:10) zegt dat wat geschapen is 'Hem niet kende'. Waarom? Juist omdat het geschapen is, kent het God niet, want God is ongeschapen. Wie zou menen dat naast God duizend werelden in handen krijgen, altijd wel meegenomen is en dat er méér is dan God alleen, die kent God niet en heeft niet het flauwste benul van wat God is, en hij is een grote lummel. Daarom moet de mens op niets acht slaan buiten God. Wie bij God nog iets anders zoekt, weet niet wat hij zoekt zoals ik al vaker heb gezegd. Slechts zo wordt de Zoon in ons geboren: wanneer we geen 'waarom' kennen en weer teruggeboren worden in de Zoon. Origenes schrijft iets belangrijks – en wanneer ik dat zou zeggen, zou het u ongeloofwaardig*

lijken: niet alleen worden wij geboren in de Zoon, veel meer worden wij naar buiten geboren en weer naar binnen geboren en wij worden opnieuw geboren en onmiddellijk geboren in de Zoon. Ik zeg en het is waar: in iedere goede gedachte of goed streven of goed werk worden wij altijd opnieuw geboren in God. Zoals ik laatst al zei: de Vader heeft slechts één enige Zoon; hoe minder we ons streven en onze aandacht richten op iets anders dan op God en hoe minder we naar buiten kijken, des te meer worden wij omgevormd in de Zoon; in die mate ook wordt de Zoon in ons geboren en worden wij in de Zoon geboren, en worden wij één Zoon. Onze Heer Jezus Christus is de enige Zoon van de Vader en hij alleen is mens en God. Maar er is daar slechts één Zoon en één zijn, en dit is goddelijk zijn. Zo worden ook wij één in hem als we maar het ene voor ogen hebben. God wil altijd alleen zijn; het is een noodzakelijke waarheid en het kan niet anders zijn: je moet God altijd alleen voor ogen hebben.

**18. De discipelen zeiden:
Zeg ons hoe het einde zal zijn.**

Jezus antwoordde:

Hebben jullie dan het begin al ontdekt, dat jullie naar het einde vragen? Want waar het begin is, is het einde. Gezegend is degene die zijn plaats inneemt aan het begin: hij zal het einde kennen en de dood niet smaken.

Cf. Jes 41:4; Openb 1:8 en 17:18

Bekend is de uitspraak uit het boek der Openbaring 21:6:
Ik ben de alfa en de omega, het begin en het einde. Ik zal de dorstige geven uit de bron van het water des levens, om niet.

In onze gebondenheid aan tijd en plaats, door gebondenheid aan een fysiek bestaan, vergeten wij het tijdloze, het onbegrensde. Zo wordt alles begrensd en ingeperkt. Een Upanishad houdt ons voor: wie weet dat het Zelf onbelichaamd is en zich bevindt middenin het belichaamde, onvergankelijk temidden van het vergankelijke, die mens kent geen verdriet. Inderdaad, wie zich daar gevestigd weet, in zichZelf, en daar verblijft, in dat begin, die zal het einde kennen en de dood niet smaken.

Het is alsof ieder van ons twee huizen bezit. Het ene huis is als een krot met niets erin en met de ramen dichtgespijkerd. We zien niets, we horen niets, we proeven niets en we ruiken niets. In dat krot wonen wij ons leven lang. Wij vergeten dat we ooit in een heel groot huis woonden en dat we dat huis nog steeds bezitten. Vol kostbare tapijten en goed gemeubileerd. Alles is er, zelfs bediening. Als we ons dit maar konden herinneren, zouden we geen genoeg nemen met het wonen in een kraakpand voor de

rest van ons leven. Wanneer we beginnen te mediteren komen we langzamerhand dit krot uit en dan bevinden we ons als het ware tussen beide behuizingen in. Zonder weet te hebben van dat grote huis dat ook van ons is. Als we maar vaak genoeg dat krot uitkomen en vaak genoeg tussen beide huizen in verblijven, zal de herinnering aan dat grote en ruime huis terugkomen. Dan wandelen we erheen. We krijgen er een glimp van te zien, we lopen naar binnen en wanneer we echt in de gaten krijgen dat het van ons is en hoe prachtig het is, zullen we niet meer terug willen naar ons krot.

Deze ontwikkeling is een reis van (relatieve) duisternis naar steeds meer licht. Zij verloopt trapsgewijs en kenmerkt zich door een zich intensiverend zijnsniveau. De visie wordt weidser en de intelligentie wordt scherper en indringender. Hier beleeft de mens hoe verleden, heden en toekomst steeds dichterbij elkaar komen en dus ook begin en einde. Die mens wordt echt wakker. Hij ontwaakt en staat op uit zijn slaap die is als de dood, om tenslotte onsterfelijkheid te bereiken. Dit is de esoterische betekenis van 'de verrijzenis uit de dood'.

Meister Eckhart schrijft:

Daarom ben ik, volgens mijn 'zijn' dat eeuwig is, oorzaak van mijzelf, maar ik ben dat niet volgens mijn 'worden' dat tijdelijk is. En daarom ben ik ongeborn en volgens mijn ongebornheid kan ik nooit sterven. Volgens mijn ongebornheid ben ik van eeuwigheid geweest en ben ik nu en zal ik in eeuwigheid blijven. Wat ik volgens mijn geboornheid ben, zal sterven en teniet gaan, want het is sterfelijk; daarom moet het mettertijd vergaan. In mijn eeuwig geboorte werden alle dingen geboren, en ik was de oorzaak van mijzelf en all dingen; en als ik gewild had, dan zouden ik nóch de dingen er geweest zijn; maar was ik er niet, dan zou 'God' er ook niet zijn: ik ben de oorzaak dat God 'God' is; als ik er niet was, was God ook niet 'God'.

19. Jezus zegt:

Gezegend wie is voordat hij wordt. Wanneer jullie Mijn discipelen worden en naar Mijn woorden gaan luisteren, zullen deze stenen jullie dienen. Er staan voor jullie vijf bomen in het paradijs. Roerloos staan zij daar, zowel in de zomer als in de winter, en hun bladeren vallen niet af. Wie die bomen kent, zal de dood niet smaken.

Cf. Joh 13:35; 15:8; Mt 3:9; Lk 3:8; Mt 4:3; Lk 4:3; Op.2:7

Ook hier weer de verwijzing naar de tijdloosheid, het onbegrensde van het Zijn zelf. Wat is, is. Altijd, overal dus tijdloos en niet gebonden aan tijd of plaats. Waar Jezus op wijst is de volstrekte noodzaak ons te bekeren, ons om te draaien en terug te keren naar Huis. Dit betekent een ommekeer in datgene waarin we geloven. In plaats van te geloven in de schijnwerkelijkheid van stenen, die in feite niet meer zijn dan de combinatie van naam en vorm in bewustzijn, richt het geloof zich nu op wat Is. Daarom *gezegend wie is voordat hij wordt*. Onze gebondenheid aan het eeuwige wordingsproces en de beweging en onrust die daaruit voortkomen, zijn ons probleem. De hele fysieke schepping is een uiting van creatief bewustzijn of intelligentie. Datgene wat zelf een uiting is, dient datgene waarvan het een uiting is. Daarom zullen *deze stenen jullie dienen*. Het eerste deel van deze uitspraak doet natuurlijk denken aan Joh. 8:58:

58 Jezus antwoordde: 'Waarachtig, Ik verzeker u: voordat Abraham werd geboren, ben Ik.'

Jezus geeft hiermee aan dat het Zelf onveranderlijk is, tijdloos en voorbij alles: *voor Abraham was, ben Ik*.

De vijf bomen die onveranderlijk blijven in de tijd en altijd schaduw en rust en bescherming geven, kunnen een verwijzing zijn naar de subtiele zintuigen van ruiken, proeven, voelen, horen en zien. Dan sluit deze uitspraak aan bij het *wie oren heeft om te horen, die hore* enz. Ook kunnen deze bomen gezien worden als een verwijzing naar vijf deugden die een mens doen omkeren: vergevensgezindheid, oprechtheid, vriendelijkheid, tevredenheid en waarheidlievendheid. In beide gevallen zijn 'de bomen' een verwijzing naar het onveranderlijke, roerloze bewustzijn dat door de zintuigen heen stroomt. Door dat bewustzijn kunnen wij proeven, ruiken, zien, horen en voelen. Wie oren heeft die hore. Wie leert van de zintuigen gebruik te maken en wie zich innerlijk verbindt met dat bewustzijn en met die intelligentie zal de dood niet smaken. Het bewustzijn is immers het leven zelf. Die mens is niet langer levend dood, zoals Jezus de 'doden de doden laat begraven', maar hij leeft. Hij is wedergeboren en opgestaan uit de doden. Deze vorm van wederopstanding of verrijzenis is een centraal thema in de boodschap van Jezus.

In zijn commentaar op deze uitspraak van het Thomas Evangelie zegt Robert Winterhalter dat de vijf bomen verwijzen naar de vijf subtiele zintuigen waardoor we als het ware gaan ruiken, proeven, zien, horen en voelen met onze intuïtie en met ons hart. Deze subtiele zintuigen (de *tanmâtras* uit de Vedânta-filosofie) zijn de zintuigen van ons subtiele lichaam. Het subtiele lichaam is het lichaam waarin we 'herboren worden in Christus'. De mens die zich ontwikkelt en zich ontworstelt aan het puur mechanische bestaan, waarin hij zichzelf alleen maar herhaalt, kan dit subtiele lichaam 'baren'. Wie dat doet is halverwege de thuisreis en staat op de rand van de gewone we-

reld en het 'Koninkrijk'. Staande op de grens kan hij beide werelden overzien en erover spreken. Deze mens heeft een grote mate van innerlijke stabiliteit over zich en kent het verschil tussen de voorbijgaande werkelijkheid van deze wereld en de onveranderlijkheid van het transcendente. Deze mens is gevestigd in innerlijk evenwicht en is, met Jezus, als het ware door Johannes gedoopt in het levende water van de (subtiele) Jordaan. Deze mens heeft de blik definitief gericht op het Koninkrijk en heeft zich nu werkelijk 'omgedraaid'. Deze zoeker is nu vastbesloten terug naar huis te gaan, want hij of zij is halverwege. Hier hebben we de echte 'bekeerling'.

Deze mens heeft werkelijk zelfbeheersing gevonden en in zijn of haar doen en laten verwerkelijkt. Het innerlijk is nu veel zuiverder geworden met redelijk gedrag dat verfijnd is geworden. Deze mens is werkelijk 'kind van het licht geworden' en een vredestichter. In zijn of haar gezelschap nemen spanningen af of zij worden tot hun wezenlijk grondpatroon teruggebracht. Deze mens krijgt werkelijk voor elkaar wat een 'gewoon' mens nimmer voor elkaar krijgt. Harmonie, welwillendheid, blijdschap en dankbaarheid worden krijgen weer een werkelijke betekenis omdat zij ervaren worden. Dit is 'station Halfweg' waar de transformatie naar het fijnere (subtiele) plaatsvindt. De rede wordt helderder en scherper zodat beslissingen meer doelgericht zijn, ongeacht of zij op spiritueel werk of op ander, wereldlijk werk zijn gericht. Besluiten worden sneller en beter genomen. Bovendien beginnen de onzuiverheden die er nog zijn, langzamerhand weg te vallen. Kortom: *deze stenen zullen jullie dienen.*

**20. De discipelen vroegen:
Waarop lijkt het Koninkrijk der Hemelen?
Jezus antwoordde:**

Het is als een mosterdzaadje, het kleinste van alle zaden. Als het op de bewerkte aarde valt, brengt het een grote plant voort en wordt het een schuilplaats voor de vogels van de hemel.

Cf. Mk 4:30-32; Mt 13:31-32; Lk 13:18-19.

Deze vraag naar het Koninkrijk der Hemelen wordt voortdurend aan Jezus gesteld. Zijn antwoorden zijn even standvastig als innovatief. Het Koninkrijk der Hemelen is de verblijfplaats van de Vader, van de Schepper. Daar wordt Hij omringd door zijn Almacht. Engelen, hemelse wezens en krachten, bezingen Zijn glorie en luister. De Hemel is eeuwig, bestaat dus door alle aeonen van tijd heen. Ook de Hemel is geschapen zegt de bijbel ons: *In den beginne schiep God den hemel en de aarde. (Gen 1:1)* Voorbij dat begin, dat tevens het einde is, is het onbegrensde en ook *Datgene wat is voordat Abraham was (Joh 8:58)*. Nu wordt het Koninkrijk der Hemelen vergeleken met een mosterdzaadje. Dat zaadje valt in bewerkte aarde (het zuivere bewustzijn) en brengt eindeloos vormen voort. Die vormen zijn de gedachten, de ideeën en alle uitingen die de schepping haar veelvormigheid en diversiviteit geven. Eindeloos is haar verwekkend vermogen. Eindeloos zijn haar vormen. Geen vorm is gelijk, alles is verschillend. Wat door alle tijden heen blijft, is de plant of de boom die beschutting biedt aan de vogels van de hemel. Die vogels zijn natuurlijk diegenen die weet hebben van die schuilplaats en er gebruik van maken. Zij trekken zich terug in hun binnenkamer en bidden en mediteren. Daar komen zij

tot zichzelf. Daar herinneren zij zich. Dat is de hemel. De plaats waar je tot jeZelf komt en tot het creatieve vermogen dat je in feite bent. Het is de plaats waar Vader en Zoon één zijn in de heilige geest, de geest der waarheid.

Er was eens een weesjongen. Hij was heel arm, maar wilde naar school om te studeren. Daar had hij geld voor nodig: schoolgeld, geld voor zijn boeken en voor andere zaken. Hij had geen cent. Dit maakte hem erg onrustig en verdrietig. Toevallig kwam hij een heilige man tegen aan wie hij zijn verhaal kon vertellen. De heilige man luisterde en gaf hem advies. Hij zei: schrijf een brief aan God in de zin van: 'Goede Vader, Gij zijt het Zelf van alles en allen. Help mij, ik ben erg arm en een wees, ik heb geen cent voor het schoolgeld om door te gaan met studeren'.

'Hoe moet ik die brief adresseren?', vroeg de jongen.

'Adresseer je brief aan het Absolute', was het antwoord.

Zo gezegd zo gedaan. Hij schreef de brief, adresseerde de brief aan het Absolute en deed hem op de bus. De bus werd geleegd en de brief werd met andere moeilijk bestelbare brieven bij de opzichter van de sorteerkamer van de post gebracht. De opzichter vroeg aan zijn collega's 'Waar is het adres van het Absolute?'. Niemand wist het antwoord. Dus ging de brief naar de directeur. Hij vroeg de jongen die de afzender was te spreken, adopteerde hem en betaalde al zijn onkosten. Uiteindelijk werd de jongen, toen hij zijn studies had voltooid, een lid van een van de hoogste rechtscollages van het land.

Als wij leren al onze handelingen in verband te brengen met en te offeren aan het Absolute dan zal Zijn verblijfplaats onze schuilplaats worden. Dan worden we steeds verkwikt en gereinigd en van nieuwe energie voorzien. Zo is het Koninkrijk waar Jezus over spreekt. Hij is er

zelfs koning: in zijn eigen rijk. Dat Koninkrijk is ons eigen transformerend vermogen, dat wil zeggen ons vermogen om alles weer tot vrede te brengen. Om vrede te stichten.

Over dat koningschap zegt Jezus in Johannes 18:36:

36 Jezus antwoordde: 'Mijn koningschap is niet van deze wereld. Als mijn koningschap van deze wereld was, zouden mijn dienaars er wel voor gevochten hebben dat Ik niet aan de Joden werd overgeleverd. Mijn koningschap is echter niet van deze wereld.'

37 'U bent dus toch koning?' zei Pilatus. 'Ja', zei Jezus, 'Ik ben koning: met geen andere bestemming ben Ik geboren en in de wereld gekomen dan om te getuigen van de waarheid. Iedereen die uit de waarheid is, luistert naar mijn stem.'

38 'Waarheid?' zei Pilatus. 'Wat is waarheid?'

Na deze woorden kwam hij weer naar buiten en zei tegen de Joden: 'Ik acht Hem volstrekt onschuldig.'

**21. Maria Magdalena vroeg:
Op wie lijken uw discipelen?**

Jezus antwoordde:

Zij lijken op kleine jongens die willen gaan spelen op een stuk land dat niet van hen is. Dan komen de eigenaars van het land en roepen: ga weg, geef ons dit land terug. En als zij dat dan doen en het land aan hen teruggeven, staan zij met lege handen.

Daarom zeg Ik:

Als de heer des huizes weet dat er een dief in aantocht is, zal hij wakker blijven totdat de dief komt. Dan zal hij de dief beletten in te breken in het huis waar hij heer en meester over is en er met zijn bezittingen vandoor te gaan.

Wees dus op je hoede voor de wereld. Omgord je lendenen met grote kracht en voorkom zo dat de rovers een weg vinden om bij je te komen. Voorkom dat zij zouden beletten dat de hulp van buitenaf waarop jullie rekenen, jullie kan bereiken.

Laat er toch iemand onder jullie zijn met begrip en inzicht, want die mens weet dat als het graan rijp is, hij snel moet komen, met de sikkel in zijn hand, om het te oogsten.

Wie oren heeft om te horen, die hore.

Cf. Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Mt 12:29; Mk 3:27; Lk 11:21-22; Lk 12:35; Mk 4:29; Mt 11:15; Mk 4:9; Lk 8:8; Op 2:7, 13:9

Hier hebben we Jezus weer 'op zijn best', dat wil zeggen vlijmscherp en *to the point*, maar tegelijkertijd universeel van draagwijdte. Allereerst is er de merkwaardige en onverwachte vraag van Maria Magdalena over de discipelen. Die vraag is bovendien een omkering van de vraag van Jezus in logion 13. Het lijkt wel alsof je tussen de regels door een zekere schamperheid hoort van deze be-gaafde en zeer vrouwelijke vrouw. Modern onderzoek heeft de waarschijnlijkheid aangetoond dat Jezus 'getrouwd' was met Maria Magdalena, zoals iedere Rabbi in die tijd traditiegetrouw getrouwd was. In dezelfde zin als Shrî Ramakrishna bijvoorbeeld 'getrouwd' was met Sha-râda Devî. Uit wat de evangeliën ons melden over de discipelen in de omgeving van Jezus valt eerder hun boersheid, hun onhandigheid en geringe alertheid op dan hun bevlogenheid. Ongetwijfeld vond Maria Magdalena dat ook en wellicht wilde zij zich bij Jezus beklagen of haar 'gelijk' halen. En dan geeft Hij een vergelijking over kinderen die op een veldje gaan spelen en door de eigenaar worden weggestuurd of misschien zelfs weggejaagd. En dus zijn zij hun speelplaats kwijt en hebben zij geen plek meer om te spelen. De onnozelheid van dit alles, het onvermogen, zijn opvallend en je ziet de triomf in Maria Magdalena's ogen bijna schitteren. Overigens lijkt de Koptische tekst aan te geven dat ze hun kleren uittrekken om zo snel mogelijk weg te komen. In deze vertolking gaan we er maar van uit dat ze weggingen en vervolgens 'met lege handen stonden'.

Dan draait Jezus de vergelijking om en bekijkt hij de zaak vanuit het gezichtspunt van de eigenaar of van de heer des huizes. Als die hoort dat er een dief in aantocht is, neemt hij alle maatregelen om diefstal te voorkomen. Vervolgens waarschuwt Jezus zijn discipelen voor hetzelfde gevaar. Rovers zullen komen om hun bezit weg te

roven en hij spoort de discipelen aan zich daartegen te wapenen 'met grote kracht'. Het is onafwendbaar dat zulke rovers op het toneel verschijnen en men zal zich hierop moeten voorbereiden. Sommige moderne geleerden suggereren zelfs dat Paulus zo'n 'rover' was waar Jezus voor waarschuwt. Als de spelende kinderen onze kleine verlangens en al onze kleine 'hebbedingetjes' symboliseren en als zij dan hun kleren (of bedekkingen) uittrekken en naakt staan of met 'lege handen' is het moment gekomen dat transformatie mogelijk is, want het gezag van de werkelijke Heer en Meester is nabij. De volgende vergelijking maakt van deze kleine jongens 'rovers' want onze verlangens en ambities zijn als rovers die ons innerlijk verteren en onze energie verbrassen. Dat is doodzonde. De opdracht is te voorkomen dat deze consumptieve roversbende zelfs de hulp die van 'buitenaf' gegeven wordt (Gods genade) verpatst.

Tenslotte hetzelfde thema, maar dan vanuit het gezichtspunt van de boer die niet weet hoe snel hij de oogst moet binnenhalen om te voorkomen dat deze gestolen wordt. Die boer weet tenminste 'waar Abraham de mosterd vandaan haalt'. Hij is een man van begrip en inzicht met betrekking tot zijn oogst. Hem hoeft je niets te vertellen. Hij weet maar al te goed hoe onafwendbaar dingen zijn als je het juiste moment mist. Het juiste moment zelf is overigens óók onafwendbaar. Het juiste moment is niets anders dan de Wil van God zelf. Uw Wil geschiede, mij geschiede naar Uw woord. Inderdaad, wie oren heeft om te horen, die hore.

Het lijkt wel alsof de sleutel ligt in de omdraaiing van de eerste vergelijking naar de tweede. Een pikante toepassing van de sùtra uit de vedische wiskunde: *Parâvartya Yojayet* dat wil zoveel zeggen als: *draai om en pas toe*. In

de rekenkundige praktijk komt deze regel erop neer dat als je moet delen je ook kunt vermenigvuldigen door tekens om te draaien. Delen is vermenigvuldigen vanuit het omgekeerde. In de eerste vergelijking worden de discipelen vergeleken met spelende kinderen die door de eigenaar van hun speelweide worden weggejaagd. Wie is echter de eigenaar van het veldje? En wat is die weide of dat veld? De eigenaar van het veld is natuurlijk de Schepper Zelf en het veld is de menselijke geest. De kinderen die er spelen zijn al onze ogenschijnlijk onschuldige 'ikjes' die voortdurend uit zijn op amusement en op spelletjes. Zij maken van het veld (de geest) een speelweide of speelveld en vertrappen het gras, zodat het veld onbruikbaar wordt. Dus worden zij verjaagd, want de weide of het veld moet dienen voor andere doeleinden. De kinderen (onze 'ikjes') staan met lege handen. Hier is dus het beeld van de gewone mens die in zijn vergetelheid zichzelf verliest. Daarmee verspeelt hij ook zijn zoonschap en zijn erfgenaamschap. Hij is overspelig (volstrekt mechanisch), verkwistend en twistziek en is altijd uit op kortstondig plezier. Een dagvlinder die van bloem naar bloem fladdert. Deze vergelijking geldt natuurlijk niet alleen voor de discipelen, maar voor ons allemaal. Wij zijn zelf die dagvlinders. Deze vergelijkingen dienen als waarschuwing voor deze spelende mens die doolt in de doolhof van zijn eigen spilzucht. Word wakker, let op en bescherm de geest tegen de wisselvalligheden van tegengestelden, zoals plezier en pijn, wit en zwart, goed en slecht, mooi en lelijk enzovoort. Tenslotte de aansporing dat er toch iemand moet zijn met inzicht en begrip. Het lijkt wel alsof hij wil zeggen dat die taak voor Maria Magdalena is weggelegd want de discipelen spelen nog als kinderen op een voetbalveldje.

22. Jezus zag hoe enige kleine kinderen de borst kregen en zei tegen zijn discipelen:

Zij die het Koninkrijk binnengaan, lijken op deze zuigelingen. Daarop vroegen de discipelen meteen: Moeten we dan kinderen worden om het Koninkrijk binnen te gaan?

Jezus antwoordde:

Alleen wanneer jullie van twee één maken en wanneer het binnenste het buitenste wordt en het buitenste het binnenste en wat boven is beneden, zodat jullie van het mannelijke en het vrouwelijke één en hetzelfde maken waardoor het mannelijke niet langer mannelijk is en het vrouwelijke niet langer vrouwelijk en wanneer jullie met meer ogen gaan zien in plaats van met één oog en met meer paren handen werken in plaats van met één paar en wanneer jullie op verschillende paren voeten gaan lopen in plaats van op één paar voeten en leren een uiterlijk beeld te vervangen door een innerlijk beeld, dan zullen jullie het Koninkrijk binnengaan.

Cf. Mt 18:1-3; Mk 9:36; Lk 9:47; Mt 19:13-15 Mk 10:13-15; Lk 18:15-17; Gal 3:28 Ef 2:14-16

Ook hier valt weer de letterlijkheid op waarmee de discipelen de woorden van Jezus blijkbaar opvatten. Zij denken werkelijk dat Hij bedoelde dat alleen kinderen de hemel binnen kunnen gaan. Dit is het denkraam van deze

leerlingen van Jezus. Bekrompen en kleingeestige mensen van hun tijd. Net als wij, geheel gebonden aan de schijn van fysieke werkelijkheid. Wat een Godswonder dat deze ‘kleyne luyden’ tenslotte uitgroeiden tot zeer ontwikkelde mensen die, ieder op zijn eigen wijze, een blijvende bijdrage leverden aan het ontstaan van de Christelijke traditie, die inmiddels twee millennia bestrijkt. Het omvormen van deze kleingeestigheid tot een alomvattende traditie is wel een heel sterk bewijs van de transformerende werking van het Koninkrijk ‘dat in u is’. Een bewijs ook van de noodzaak tot scholing. Scholing om weer te leren wat transformatie is en hoe zij werkt en hoe zij bewerkstelligd moet worden.

Waar Jezus vooral op wijst is op de transformerende kwaliteit van de hemel (het Koninkrijk). Tegengestelden worden tot eenheid gebracht. Dualiteit, ‘tweeheid’, wordt eenheid, uitersten komen tot rust en harmonie. De hemel is een gebied van een potente en transformerende vrede. De hemel is een gebied dat zich bevindt in ieder mens en dat hem geheel omvat, want binnen is buiten en buiten is binnen. In dit gebied wordt van twee één gemaakt: man en vrouw worden één gemaakt, evenals vader en zoon, Schepper en schepping, plus en min. Ook hier weer de werking van ‘draai om en pas toe’, dat wil zeggen: *Bekeert want het Koninkrijk der Hemelen is nabij. (Mt 4:17)* Het toepassen is hier de transformatie zelf, het bewerkstelligen van een geest van offervaardigheid die alles en allen voedt. Het kleinere dat opgaat in het grotere. Dit beeld vinden we natuurlijk ook terug aan het begin van deze uitspraak als Jezus wijst op de kinderen die de borst krijgen. Hier ook weer het kleinere dat opgaat in het grotere, in een wederzijdse overgave en zorg, waardoor een voedingsstroom tot stand wordt gebracht. Een Upanishad zegt: *voedsel is*

regen en regen is offer. De Brihadaranyaka Upanishad zegt vrijwel hetzelfde als het tweede deel van Jezus' uitspraak: *Dat (mannelijke) is het Zelf, dit (vrouwelijke) is het Zelf, er is niets dat voorafgaat, niets dat volgt, zonder binnenste, zonder buitenste, dit Zelf is Brahman, de eeuwige Getuige.*

Tenslotte is er het laatste deel van deze uitspraak. Jezus wijst hier op de noodzaak de dingen vanuit een nieuw beeld of gezichtspunt te gaan zien. Dan wordt 'alles steeds nieuw' en transformeert het voortdurend. Vormen zijn tijdelijk en dus vloeibaar. Zij liggen niet vast. Dat is slechts bedrieglijke schijn. De mens is immers één brok scheppend vermogen. Elders in dezelfde Upanishad wordt gezegd: *Hij is zo groot als man en vrouw die elkaar omhelzen. Dit 'zijn' verdeelde Hij in twee delen.* Zo is er twee-in-één, de mystieke bruiloft, de verandering van water in wijn, de Ene mens die goed is. Het is het verlossende bewustzijn boven de geslachtelijke daad uit. Daar verbinden zich binnen en buiten, man en vrouw, Schepper en schepping vader en zoon in onbegrensdeheid met elkaar. Zij zijn één en hetzelfde. Jezus zegt als het ware: leer de dingen 'met andere ogen' te bekijken, zie dat je eigen hand je hand niet meer is, maar iets heel anders dan je ooit gedacht hebt. In het Koninkrijk wordt het beeld van versnippering en afgescheidenheid getransformeerd naar een beeld of visie van eenheid, van harmonie en van onbegrensdeheid. In het Koninkrijk is ware ruimhartigheid te vinden. Die ruimhartigheid is altijd verrassend, altijd anders, altijd nieuw en vol liefde. In zijn brief aan de Galaten (III,28) doelt Paulus op deze transformatie van afgescheidenheid naar éénheid: *28 Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen – u bent allen één in Christus Jezus.*

Deze uitspraak van Jezus is expliciet over de noodzaak om vanuit de verscheidenheid en veelvuldigheid van vormen terug te keren tot het onbegrensde dat één is en voorbij vorm. Hier hebben we de oorspronkelijke staat van de schepping die weer verworven kan worden door innerlijke eenheid te vinden. De spirituele boodschap is altijd een boodschap van verinnerlijking en van het terugvinden van de oorspronkelijke eenheid van het 'Koninkrijk' of het Huis van de Vader. Dit is ook het verhaal van de verloren zoon. In het scheppingsverhaal van Boek Genesis vinden we ook zo'n tweedeling in de schepping. Allereerst schiep God de mens als man-vrouw, dus als androgyne vorm. Dit staat beschreven in Genesis I,27: *En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld van God schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij ze.*

In Genesis II, 21-24 lezen we vervolgens hoe de mens zijn oorspronkelijke en wakkere staat verliest en 'in slaap valt' om vervolgens als een tweeheid te ontwaken: man en vrouw apart die elkaars eenheid weer moeten opzoeken, al is het maar 'naar den vleze': *21 Toen deed de Here God een diepe slaap op de mens vallen; en terwijl deze sliep, nam Hij een van zijn ribben en sloot haar plaats toe met vlees. 22 En de Here God bouwde de rib, die Hij uit de mens genomen had, tot een vrouw, en Hij bracht haar tot de mens. 23 Toen zeide de mens: Dit is nu eindelijk been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees; deze zal „mannin' heten, omdat zij uit de man genomen is. 24 Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en zij zullen tot één vlees zijn.*

Dikwijls wordt in verband met dit logion een passage van Clemens 'Romanus' aangehaald (hij is een andere Clemens dan 'Clemens van Alexandrië')12:2-6:

Toen iemand Jezus vroeg 'wanneer zijn Koninkrijk dan wel zou komen' antwoordde hij: 'wanneer de twee één zullen zijn en wanneer wat van buiten is hetzelfde is geworden als wat van binnen is en

wanneer het mannelijke samen met het vrouwelijke niet meer mannelijk is of vrouwelijk'.

Dit zal zo zijn wanneer we onder elkaar de waarheid spreken en wanneer er een ziel is en één gedachte in twee verschillende lichamen. Met 'wanneer wat van buiten is hetzelfde is geworden als wat van binnen is' doelt hij op de ziel die 'van binnen' is en het lichaam dat 'van buiten' is. Dus zoals het lichaam zichtbaar is, moeten we ook onze ziel weer tonen door de goede werken die we doen. Wanneer hij over het mannelijke en het vrouwelijke spreekt, bedoelt hij daarmee te zeggen dat als een broeder een zuster ziet hij haar niet als een vrouwelijk lichaam moet zien en een zuster moet haar broeder niet als een man zien. Jezus zegt dat als je deze discipline volgt, het Koninkrijk van mijn Vader over je zal komen.

Het Boek van Thomas de Atleet eindigt als volgt:

Wanneer jullie uitstijgen boven de passie en de pijn van het lichaam zullen jullie de rust ontvangen van het Ene Goede. Jullie zullen heersen met de Koning en één zijn met hem en hij met jullie, nu en voor altijd. Amen

23. Jezus zegt:

Ik zal jullie uitkiezen, één uit duizend en twee uit tienduizend en zij zullen rechttop staan omdat zij één zijn.

Cf. Mt 22:14; Joh 6:70; 13:18; 15:16 en 19.

Deze uitspraak doet sterk denken aan een vergelijkbaar vers uit de Bhagavad Gîtâ waar Shri Krishna zegt: *Onder duizenden streeft er nauwelijks één naar volmaaktheid en zelfs onder die gezegenden, ja zelfs onder diegenen die enige volmaaktheid hebben bereikt, is er misschien, maar een enkeling die Mij werkelijk kent.*(VII,3). Hier geldt hetzelfde als bij de uitspraken van Jezus Christus. Als deze grote Leermeesters spreken over 'Ik' of 'Mij' of 'Mijn' bedoelen zij daar altijd de Eenheid mee, het Ene, de Volheid, de Heelheid.

De schepping zal altijd een spanningsveld blijven, een slagveld, want schepping is beweging en beweging komt voort uit spanning. Zo zal er binnen de schepping altijd sprake zijn van onevenwichtigheid. De mens kan echter aan deze onevenwichtigheid ontsnappen. Door meditatie kan hij tot zichzelf komen en in zijn eigen evenwicht gaan staan. In dat evenwichtspunt werkt de slingerbeweging van de tijd niet meer. Daar is stilte, daar is de mens zichZelf; omdat die mens één is met zichzelf, zoals de tekst aangeeft. De mensen laten stromen van tranen vloeien wanneer zij hun ambities niet kunnen waarmaken. Maar wie laat er werkelijk een traan omdat hij of zij God niet kan zien? Het zijn er werkelijk heel weinig. Misschien wel één uit tienduizend! Wie Hem zoekt en smart voelt om Hem, zal Hem ook bereiken: één uit duizend, twee uit tienduizend. In Hem zijn zij één.

24. Zijn discipelen vroegen:

Toon ons de plaats waar U bent, want die moeten wij vinden.

Hij antwoordde:

Wie oren heeft die hore. Er is een innerlijk licht in een mens van licht. Die mens verlicht de hele wereld. Wie niet als dat licht wordt, leeft in duisternis.

Cf. Joh 14:4-5; Mt 11:15; Mt 6:22-23; Lk 11:34-35

De plaats waar u bent is natuurlijk het Huis van de Vader: het transformerende gebied waar zieken gezond worden, waar doden opstaan, waar lammen en kreupelen lopen en doofstommen spreken. Die plaats is de Hemel die in U is, het Koninkrijk. Het is het innerlijke gebied waar de mens zijn eigen vrede vindt en van waaruit hij moet leren te functioneren. De levenskunst, de levensdiscipline, is dan de kunst of het vermogen om die vrede nimmer meer te verliezen. Dan rijst de mens op tot zijn werkelijke functie als transformator die licht brengt in duisternis. Zijn geest werkt onder de rechtstreekse zeefwerking van zijn onderscheidingsvermogen, dat steeds 'paarlen' weet te vinden temidden van het overtollige. Hij weet zijn vrede te bewaren midden in een storm. Hij heeft 'kiel' en 'diepgang' en zijn koers is vast.

Een wijze monnik liep eens op straat en zag hoe een mooie vrouw hem tegemoet kwam en passeerde. Hij keerde zich om en bleef haar nastaren, met als gevolg dat sommigen uit zijn gezelschap, die zelf gezinnen hadden, uitriepen: 'je bent een man van het celibaat en je hebt het

wereldse opgegeven. Hoe kan het dan goed te praten zijn dat je een mooie vrouw zelfs gaat nastaren? Dat kan slechts tot zintuiglijk genot leiden!

Hij antwoordde: 'beste vrienden, ik kijk slechts naar het spel van de Schepper, die ervan houdt om met deze mooie en schone vorm te spelen in het spel dat Schepping heet. Ik kijk niet slechts naar het fysieke lichaam. Ik geniet van Datgene dat de vorm tot manifestatie brengt!'

Een gevoel van verwondering bij het zien van schoonheid is zuiver. Met de verwondering rijst bovendien de vraag op naar de oorzaak of de bron van die schoonheid. Met die vraag opent zich de wereld van oorzaken en komt de uiteindelijke Bron van de hele Schepping in zicht. Geniet van schoonheid want daarmee wordt de Schoonheid alleen maar schoner. Schoonheid is licht. Licht is schoon. Licht straalt.

Mattheüs VI,22-23:

21 .. waar je schat is, daar zal ook je hart zijn. 22 De lamp van het lichaam is het oog. Dus als je oog helder is, zal heel je lichaam verlicht zijn. 23 Maar als je oog slecht is, zal heel je lichaam duister zijn. Als nu binnenin je het licht duisternis is, hoe erg zal dan de duisternis zijn!

Johannes I, 4-5:

4. In Hetzelve was het Leven, en het Leven was het Licht der mensen. 5 En het Licht schijnt in de duisternis, maar de duisternis kon het Licht niet opvangen.

25. Jezus zegt:

Heb uw broeder lief als uw eigen ziel. Bescherm hem als een oogappel.

Cf. Mt 19:19; 22:39; Mk12:31; Lk10:27

Er is natuurlijk niet veel verbeeldingskracht voor nodig om deze uitspraak te vergelijken met het *Hebt uw naaste lief als uzelf* uit bijvoorbeeld Mt 19:19.

Eens vroeg Râma aan zijn geliefde Hanumâna: vertel Mij hoe je relatie met Mij is en hoe je in je geest bij Mij bent.

Hanumâna antwoordde: soms aanbid ik U, O Râma, als Purna, de Volmaakte, de Ene, de Onbegrensde, de Ondeelbare. Dan beschouw ik mijzelf als Amsa, als een deeltje van dat Volmaakte. Dan weer aanbid ik u als mijn Leermeester en ben ik uw dienaar. Als ik de werkelijkheid doorzie, dan weet ik dat ik U ben en U ik.

We moeten de bron ontdekken die liefde is, en de relaties ontdekken waardoor alle dingen hun gestalte krijgen. Moeder, vader, zuster, broeder, collega en alle andere relaties hebben een aspect van liefde. Het gaat erom, op een natuurlijke manier om te gaan met deze relaties in hun eigen betekenis. Om zich goed te gedragen tegenover een vader zal men zich als zoon of dochter moeten gedragen enzovoort.

Ware liefde toont ons hoe je afstand kunt doen, dingen kunt opgeven voor anderen en hoe je de banden kunt verbreken waarmee je gebonden bent aan allerlei dingen. Het opgeven van zeggenschap over bezittingen op fysiek en op subtiel niveau is een werkzaamheid van liefde. Wie eisen stelt, reduceert de liefde navenant. Liefde vergaat nooit. Zij is er voor altijd, vol, eeuwig, één, zuiver, on-

verklaarbaar, alles doordringend. Zolang men liefde niet begrijpt in haar eenmakende grootsheid, kan men niet liefhebben. De meeste mensen denken dat zij liefhebben en blijven vervolgens uitzoeken waar zij wel en niet van houden. Zij hebben hun voorkeuren, hun afkeer en hun teleurstellingen. Liefde is onveranderlijk, één zonder tweede. Liefde is er voor het welzijn van allen. Liefde heeft niets met sentimentaliteit te maken. Liefde is koel en zacht als het licht van de maan. 'Brandende liefde' bestaat niet. Die vermeende vorm van liefde is niets anders dan passie. Wat zich wel met het heldere en soms brandende zonlicht laat vergelijken is de rede. De rede is kaarsrecht en kan branden als een laserstraal. De rede heeft alles te maken met wat 'recht en redelijk is'.

Markus XII: 28-34

28 Een van de schriftgeleerden die naar hen geluisterd had terwijl ze discussieerden, en gemerkt had dat hij hun correct had geantwoord, kwam dichtbij en vroeg: 'Wat is van alle geboden het belangrijkste gebod?' 29 Jezus antwoordde: 'Het voornaamste is: 'Luister, Israël! De Heer, onze God, is de enige Heer; 30 heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.' 31 Het op een na belangrijkste is dit: 'Heb uw naaste lief als uzelf.' Er zijn geen geboden belangrijker dan deze.' 32 De schriftgeleerde zei tegen hem: 'Inderdaad, meester, wat u zegt is waar: hij alleen is God en er is geen andere God dan hij, 33 en hem liefhebben met heel ons hart en met heel ons inzicht en met heel onze kracht, en onze naaste liefhebben als onszelf betekent veel meer dan alle brandoffers en andere offers.' 34 Jezus vond dat hij verstandig had geantwoord en zei tegen hem: 'U bent niet ver van het koninkrijk van God.' En niemand durfde hem nog een vraag te stellen.

26. Jezus zegt:

De splinter in het oog van je broeder zie je wel, maar de balk in jouw eigen oog zie je niet. Als je de balk uit jouw eigen oog haalt, zul je scherp genoeg kunnen zien om de splinter uit het oog van jouw broeder te halen.

Cf. Mt 7:3-5; Lk 6:41-42

Het is inderdaad verbluffend hoe feilloos we de zwakheden en feilen van anderen kunnen opmerken. We missen het vermogen onze eigen zwakheden te zien, hoe groot en overduidelijk ook aanwezig. Sterker nog, niet zelden maken we van een splinter in het oog van een ander (onze broeder) ook een balk. Dus van een muis maken we niet zelden een olifant. Zo is er echter geen sprake van transformatie. Want de muis kan er misschien wel zijn (als splinter), maar de olifant is geheel illusoir, een product van een op hol geslagen denkende geest. Wanneer je naar een ander kijkt als 'de ander' en het 'andere' niet herleidt tot informatie over jezelf, zie je wel veel, maar je ziet niet dat al dat 'vele' niet méér is dan een projectie van jezelf. Je ziet niet in dat wat je zelf zegt jijzelf bent. Zo is een splinter in feite een balk die ons blind maakt. Tegenwoordig zouden we zeggen 'dat we een bord voor ons hoofd hebben'.

De balk is natuurlijk onze eigen apartheid, onze eigen individualiteit of ikheid. In vers 15 van de Isha-Upanishad wordt deze balk een *gouden stop* genoemd en de waarheidzoeker vraagt om die gouden stop weg te nemen. *Trek hem eruit, Heer, laat de werkelijkheid naar buiten, want*

ik ben bereid de waarheid te volgen. Die waarheid is de werkelijkheid van de eenheid.

Zoals gezegd is de innerlijke kracht van de mens niet toe-reikend om zich van die gouden stop te ontdoen. Daar is de ikheid, de individualiteit van de mens te dierbaar en te verleidelijk voor. Alleen genade, die geschonken wordt, kan haar eruit trekken en de werkelijkheid naar buiten laten.

Lucas VI,39-42:

39 Hij sprak ook in gelijkenissen tegen hen: 'Kan de ene blinde de andere blinde leiden? Vallen ze dan niet beiden in een kuil? 40 Een leerling staat niet boven zijn leermeester; pas als iemand zich alles heeft eigen gemaakt, zal hij de gelijke zijn van zijn leermeester. 41 Waarom kijk je naar de splinter in het oog van je broeder of zuster, terwijl je de balk in je eigen oog niet opmerkt? 42 Hoe kun je tegen hen zeggen: 'Laat mij de splinter in je oog verwijderen,' terwijl je de balk in je eigen oog niet ziet? Huichelaar, verwijder eerst de balk uit je eigen oog, pas dan zul je scherp genoeg zien om de splinter in het oog van je broeder of zuster te verwijderen.

27. Jezus zegt:

Als jullie je niet onthoudt van de dingen van de wereld zullen jullie het Koninkrijk niet vinden. Als jullie de sabbat niet heiligen als een echte sabbat, zullen jullie de Vader niet zien.

Cf. Mt 6:33; Lk 12:31; Joh 14:9, Mt 5:8.

Als vergelijkbare tekst wordt Mt 6:33 gegeven. De eigenlijke passage begint al in vers 31: *Weest dus niet bezorgd over de vraag 'wat zullen we eten en wat zullen we drinken, of hoe zullen we ons kleden? Want met dat soort zaken houden anderen zich bezig. Maar uw Hemelse Vader weet dat u al dat soort dingen nodig hebt. Zoek dan eerst het Koninkrijk Gods en Zijn billijkheid, en al dat soort dingen zal u toegeworpen worden.* Het 'je onthouden van de dingen van de wereld' (letterlijk wordt het woord 'vasten' gebruikt) heeft vooral de betekenis van 'maat houden'. Je helemaal terugtrekken als een woestijnheilige of als Simon de pilaarheilige is slechts een extreme vorm die een enkeling wellicht past. Het gaat er om dat we slechts zoveel van de wereld gebruik maken als nodig is om op een effectieve wijze te functioneren. Al het andere is overbodig en veroorzaakt vervuiling. Het houden van de sabbat is symbolisch voor het volgen van een systeem. Men kan niet vandaag het ene systeem volgen en morgen het andere. Evenmin kan men uitsluitend de krenten uit de pap halen en de rest wegdoen. Dat zijn allemaal gevolgen van het leven in een aparte en geïsoleerde wereld. In de waan van zich 'veilig voelen' denkt men te kunnen doen en laten wat men wil, zonder te geven om God of gebod. Het zal duidelijk zijn dat een dergelijke levenshouding heel effectief is om het zien van God en Zijn

eenheid onmogelijk te maken. Het ene zeggen en het andere doen is dubbelhartig en hypocriet. Bovendien meten we dan met twee maten en ook dat maakt dat we onze innerlijke verbinding met het 'Koninkrijk' verliezen en slechts kunnen leven aan de buitenkant, temidden van de glitter en glamour en de waan van de dag.

Hoe kan men ooit verwachten God te zien als men niet eerst leert afstand te nemen van de wereld? Stel dat er een aantal dozen op elkaar gestapeld staan. Hoe kun je dan ooit de onderste doos krijgen zonder de andere dozen eerst te verwijderen?

De sabbat is ook de dag van rust en vrede. De dag van volheid en heelheid, de dag van eenwording. In het Westen is de sabbat op last van de keizer Constantijn de Zondag geworden, gewijd aan de onoverwinnelijke zon (Sol Invictus). Plus en min, man en vrouw verenigen zich weer en komen in die heelheid tot zichzelf. Die heelheid is verrukkelijk en in die verrukking aanschouwt de mens het scheppend vermogen zelf: God. Wie dat scheppend vermogen in de rust en vrede van zichzelf niet ontvangen wil, zal het mislopen: hij zal de Vader niet zien want hij houdt de sabbat niet.

Johannes 14:8-11

8 Hierop zei Filippus: 'Laat ons de Vader zien, Heer, dan zijn we tevreden!' 9 En Jezus weer: 'Ik ben al zo lang bij jullie, Filippus, en je hebt Me nog niet leren kennen? Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. Hoe kun je dan nog zeggen: 'Laat ons de Vader zien'? 10 Geloof je niet dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij? De woorden die Ik tot jullie spreek, spreek Ik niet uit Mijzelf: het zijn daden van de Vader, die in Mij blijft. 11 Geloof Me toch: Ik ben in de Vader en de Vader is in Mij; of geloof het anders op grond van de daden.

28. Jezus zegt:

Ik ging staan in het midden van de wereld en verscheen hun in levenden lijve. Allen waren dronken en geen was er die dorstig was. Mijn ziel werd bekommerd om de zonen der mensen. Zij zijn blind in hun hart en zien niet. Zij zijn leeg in de wereld gekomen en trachten de wereld leeg te verlaten. Nu zijn zij nog dronken maar wanneer zij weer nuchter zijn geworden, zullen zij zich omkeren en op hun schreden terugkeren.

Cf. Lk 21:34-36, Joh 1:14

In de eerste plaats leest men *in het midden van* natuurlijk als *middenin*. En zo was het ook. Jezus verscheen in Bethlehem, in het midden van de belangstelling. Drie 'wijzen' uit het oosten, de lokale bevolking en de meer dan gewone belangstelling van Koning Herodes vergezelden Zijn geboorte. De dronkenschap symboliseert natuurlijk het mateloze, het consumptieve, het benevelende dat de mens in dit ijzeren tijdperk karakteriseert. Niemand dorst naar waarheid, gerechtigheid of billijkheid. Uit zorg voor deze onwetende en lijdende mensheid verscheen Jezus om een nieuwe lijn, een nieuwe traditie uit te zetten. Die moest voorbijgaan aan de klassieke traditie van een gesegmenteerde godsdienstige beleving, gebaseerd op ritueel en ceremonie. In plaats daarvan bracht Jezus het ideaal van naastenliefde en verlossing. Hij wees op de noodzaak om licht te brengen in duisternis. De onwetende mens is stekeblind. In zijn beter weten en in zijn eigenwaan en gebondenheid aan van alles en

nog wat heeft hij zich gehuld in een diepe geestelijke duisternis. Hij is dronken van zijn eigen vraat- en drankzucht. De geestelijke leegte in de zin van onvermogen is verbijsterend als men het potentieel van de mens als kosmisch wezen in aanmerking neemt. Als hij nuchter is geworden, en weer maat gaat houden, zal hij berouw hebben omdat er zo veel schoon te maken en zo veel te vergeven valt.

De mens kent een merkwaardige angst voor ruimte. Ruimhartigheid is dan ook een schaars goed. Hij wil veel liever dicht blijven en niet opengaan. Benepenheid en kleingeestigheid zijn nu eenmaal 'knus'. Het zijn de hoogmoed en arrogantie van het verstand die de mens verarmen en egaliseren.

Ahmad ibn Hanbal (+855) vermeldt een uitspraak van Jezus:

Jezus vroeg zijn discipelen: Wie van jullie kan een huis op de golven van de zee bouwen? Ze antwoordden: 'Dat kan toch niet, wie doet nu zo iets?' Hij antwoordde: 'Hoed je daarom voor de wereld en maak er niet je woonplaats van.'

En ook:

Jezus zei:

Ik wierp de wereld omver en zat op haar rug. Ik heb geen kind dat zou kunnen sterven en geen huis dat zou kunnen instorten.' Ze zeiden tegen hem: 'Wilt u dan geen huis voor uzelf hebben?' Hij antwoordde: 'Bouw me een huis op het pad van de stroom'. Ze zeiden: 'Dat kan niet, dat huis blijft niet overeind staan'. Ze vroegen Jezus: 'Wilt u niemand tot vrouw nemen?' Hij antwoordde: 'Wat zou ik hebben aan een vrouw die kan sterven?'

29. Jezus zegt:

Als het vlees tot bestaan komt vanwege geest, is dat een wonder maar wanneer de geest bestaan aanneemt omwille van het lichaam, is dat een nog groter wonder. Wat mij betreft verbaas ik me er echter over hoe het mogelijk is dat deze grote overvloed een woonplaats kiest in deze armoede.

Cf Gal 5:16-18

Het bestaan kan het beste worden omschreven als de aanwezigheid van het tijdloze in het tijdelijke. De aanwezigheid dus van absolute kwaliteiten in een relatieve omgeving. Het is de eeuwige aanwezigheid van het Zijn zelf - ook wel *bewustzijn* genoemd - die in de wereld van de schepping de dingen een bestaan geeft. Dat bewustzijn is de basis om op-te-staan. Het bewustzijn is de grond onder de voeten van ieder schepsel, de bestaansgrond. Het Scheppingsverhaal houdt ons voor dat de Schepper de Schepping doet oprijzen uit zijn eigen substantie, die bewustzijn is. Zo wordt de Schepping ook wel beschreven als de meditatie van de Schepper. *En de Geest Gods zweefde over de wateren..... en God zag dat het goed was* zegt het boek Genesis. Zo is dus de uitgaande lijn van de Schepping. Het licht dat schijnt in de duisternis. Vanwege het Licht komen vormen tot bestaan. Als het omgekeerde gebeurt en het Licht wordt vlees omwille van de Schepping, dan is dat een nog groter wonder. Men zou het kunnen vergelijken met een kind dat aan het spelen is. Tijdens het spelen gebeuren er allemaal dingen en het hele kinderspel dreigt ingewikkeld en chaotisch te worden.

Dan komt de vader of de moeder en treedt het spel binnen en speelt mee om het kind ter wille te zijn. In verband met dit evangelie is het kind in deze vergelijking natuurlijk de hele mensheid. De vader is dan de Vader die de Zoon stuurt want Vader en Zoon zijn één.

De waarde van een dubbeltje wordt bepaald door de waarde van het economische bestel. De waarde van een schepsel wordt bepaald door de waarde van de schepping. Het wonder is dat er deze verbondenheid is tussen ieder dubbeltje en het geheel. Het is een wonder boven wonder als men van een dubbeltje een kwartje weet te maken. Dat gebeurt als het dubbeltje zich weer gebed weet in de Overvloed en Rijkdom zelf die erop neerdalen. Hun straling en luister maken van dat dubbeltje een stralend dubbeltje dat zeker een kwartje of meer waard is. Wanneer overvloed en rijkdom een woonplaats kiezen in armoede zullen zij altijd tekort worden gedaan, genegeerd worden, 'afgekat' worden. Men zal hen zelfs niet herkennen. En zo is het ook. Hoe vaak worden geniale kunstenaars, dichters, sprekers, beeldhouwers en politici na een grondige analyse niet als psychopaten bestempeld? Men probeert zelfs de overeenkomst aan te tonen tussen genieën en geesteszieken. Zo is de mens object geworden, voer voor psychologen, die hem tot oorlogsbuit hebben verklaard. Zo wordt de mens gedood, een levenloze karikatuur van zichzelf, een ledenpop. Dit is de armoede waar Jezus over spreekt. Zij is van alle tijden en van alle generaties. Zij is geheel onwetend en oliedom.

Paulus schrijft aan de Galaten (V:16-18)

16 Ik zeg u dus: laat u leiden door de Geest, dan bent u niet gericht op uw eigen begeerten. 17 Wat wij uit onszelf najagen is in strijd met de Geest, en wat de Geest verlangt is in strijd met onszelf. Het een gaat in tegen het ander, dus u kunt niet doen wat u maar wilt. 18 Maar wanneer u door de Geest geleid wordt, bent u niet onderworpen aan de wet.

30. Jezus zegt:

Waar drie goden zijn, zijn zij apart. Maar als er twee zijn of één, ben Ik met hem.

Cf. Mt 18:20

Een vergelijkbare uitspraak kennen we uit Mattheüs (18:20): *Waar twee of drie in Mijn naam bijeenkomen, ben Ik in hun midden aanwezig*. Hierbij lijkt de formulering van het Mattheüs Evangelie de meest precieze te zijn: in verscheidenheid is er eenheid door Zelfherinnering. De Naam van de Heer is immers *Ik ben*. Het wéten dat *Ik ben* de onbegrensdeheid van jeZelf is, is Zelfherinnering. Die Naam worde geheiligd. In het Thomas Evangelie wordt het *Mijn Naam* weggelaten. Het lijkt wel alsof er een tegenstelling is tussen *drie* aan de ene kant en *twee of een* aan de andere kant.

Wellicht zou deze uitspraak ook betrekking kunnen hebben op de drie krachten in de Natuur die iedere actie, ieder gebeuren beheersen. Dit zijn het actieve, het passieve en het neutraliserende. Zij zijn drie goddelijke krachten, 'drie goden' en zij reguleren de hele schepping. Alle beweging wordt door deze drie krachten gedragen. Zij functioneren geheel wetmatig en 'als vanzelf'. De eigenschap van 'twee' is om weer één te willen worden: *en die twee zullen één zijn*. Dáár BEN IK aanwezig, dus bij de twee die één wordt en dat in feite altijd is. In logion 22 lezen we: *Alleen wanneer jullie van twee één maakt en wanneer het buitenste het binnenste wordt en het binnenste het buitenste en wat boven is beneden en wanneer jullie van het mannelijke en van het vrouwelijke één maakt zodat het mannelijke niet langer mannelijk is en het vrouwelijke niet langer vrouwelijk (zullen jullie het Koninkrijk binnengaan)*.

Het *Ik ben* - de Naam van de Heer - heeft een transformerende werking bij uitstek. Daarom moet die Naam geheiligd worden, dat wil zeggen dat we erin moeten geloven; we moeten weer gaan geloven in Zijn Naam. Zijn Naam is het *Ik ben*. Door omdraaiing, door omkering, door bekering wordt (ver)delen vermenigvuldigen. Wat vermenigvuldigd wordt, wordt samen gedeeld. Het *Ik ben* is onbegrensd en is het offer, omdat iedere begrenzing van individualiteit erin oplost.

Waar er drie zijn, zijn er drie. Zij zijn apart, afgescheiden en verdeeld. Zij zijn verstoken van heelheid, van eenheid. Waar er twee zijn, kunnen die twee één worden: Vader en Zoon, man en vrouw, plus en min. Daar ben Ik aanwezig met al het beschikbare creatieve vermogen.

Een kikker zat eens onder een geurende waterlelie. In plaats van te genieten van de zoete geur had hij alleen maar aandacht voor de modder eronder. Een kever in de buurt wist echter wat goed was in de waterlelie en hij zat er overheen gebogen en genoot van de geur.

Als we enige tijd besteden aan Zelfherinnering en aan het heiligen van de Naam van de Heer, bijvoorbeeld door meditatie, zal onze wijsheid tot ontwikkeling komen. Dan weten we heel precies wat goed en juist is en wat niet. Duisternis beangstigt ons dan niet langer en we worden innerlijk gelukkig en tevreden. En niet alleen dat, we beginnen ook geluk uit te stralen dat onze omgeving zal beïnvloeden. Dit is de inhoud van de bede: *God zij met ons*.

Harold Attridge heeft het corresponderende papyrusfragment zorgvuldig bestudeerd en komt tot de conclusie:
Waar er drie zijn, zijn zij zonder god en waar slechts het ene is ben Ik met hem.

31. Jezus zegt: Geen profeet wordt in zijn eigen stad aan- vaard; geen dokter geneest diegenen die hem kennen.

Cf. Mt 13:57; Mk 6:4; Lk 4:23-24; Joh 4:44.

Mattheüs voegt aan deze uitspraak toe dat Jezus weinig of geen wonderen verrichtte *vanwege hun ongelooft*. De *eigen stad* is het verleden van ieder mens. Want dat is zijn gewoonlijke woonplaats. Meestal bestaande uit een verzameling krotten en kraakpanden. Ramen dichtgespijkerd en deuren op slot. De kraakpanden zijn alle dingen die we ons ten onrechte hebben toegeëigend, zoals 'mijn kennis', 'mijn handelingen', 'mijn doen en laten'. De krotten zijn de halfbakken waarheden, de vergane glorie uit lang vervlogen tijden en de spoken in de kast. Al het stralende, al het glorieuze is eruit verdwenen. In die stad of in dat dorp kennen we de weg en weten we alles. Wat valt er nog te geloven? Wat valt er nog te prijzen? Het gebrek aan geloof, aan 'spirit', het gebrek aan visie en aan zorg maken dat de transformerende werking van *Mijn Naam* - het *Ik ben*- gemist wordt. Alles blijft dan bij het oude en er is geen genezing van wat ons lam en blind maakt: het 'ik weet alles' en het 'ik regel alles'. De profeet is degene die helder kijkt, maar die heldere kijk wordt niet gezien omdat we denken hem te kennen.

Gilles Quispel merkt op *dat de kennissen van de dokter weten dat zijn placebo 's alleen bij anderen wonderen bewerken*.

32. Jezus zegt:

Een stad die op een hoge berg is gebouwd en versterkt is, kan niet vallen en evenmin kan zij verborgen blijven.

Cf. Mt 5:14; 7:24-25; Jes 2:2.

In de spirituele wereld zijn hoogte en diepte hetzelfde. Zij zijn uitwisselbaar, zoals bij een horloge met een wisselmontuur. Bij een groene jurk past het groene montuur en bij een rode jurk het rode. Een stad kan dan wel op een hoge berg zijn gebouwd en onneembaar zijn, maar het zal er dikwijls waaien. Hoge bomen vangen immers ook veel wind. In omgekeerde richting is diezelfde hoogte plotse-ling diepte geworden. Hoogte en diepte zijn altijd relatief en gaan samen. Geen hoogte zonder diepte (diepgang). Echte hoogte is peilloze diepte. Gebouwd op een hoge berg is de stad goed zichtbaar voor iedereen. De berg is het licht van bewustzijn en de kwaliteit ervan is energie, inspiratie, inzicht en visie. De zichtbaarheid is een zichtbaarheid voor iedereen. De stad is er dan ook voor iedereen, een centrum voor allen. Waar het om gaat is zodanig te leren mediteren of in de vrede van jezelf te verblijven – die peilloos is - dat er een rijkdom aan goedheid en licht ontstaat. Iedereen kan daaruit putten. Zo zal overvloed voor iedereen beschikbaar zijn, zoals een stad op een berg, of zoals de zon aan de hoge hemel voor iedereen straalt. Het gaat er dus om, de energie en de vrede in jezelf te laten groeien en te leren die ter beschikking te stellen van iedereen. Hoe groter de stroom, hoe groter de toevloed. Die toevloed van energie en voeding maakt de mens stabiel en sterk, en hij zal niet meer vallen. Dit is de stad of burcht die op een berg is gebouwd.

33. Jezus zegt:

Wat je in het ene en in het andere oor hoort, predik dat van de daken. Want niemand steekt een lamp aan en zet die onder een korenmaat, noch zet hij die op een verborgen plaats. Hij plaatst haar juist op een standaard zodat allen die binnenkomen en weggaan haar licht zien.

Cf. Mt 10:27; Lk 12:3; Mk 4:21; Lk 8:16; Mt 5:15; Lk 11:33.

Het principe dat hier verwoord wordt is de fundamentele idee dat alles moet worden doorgegeven. De stroom van het leven gaat altijd door en evenzo is er een geestelijke stroom die steeds door moet gaan. Het verborgen houden van wat gehoord wordt en het verborgen houden van het licht is een vorm van opeisen en vasthouden. Wat stroomt kan echter niet worden vastgehouden. Om water vast te houden moet je er eerst ijs van maken of het in een fles of kom opslaan. Dan stagneert de stroom. Stromend water is levend water. Stilstaand water is òf ijs geworden en dus ijskoud òf het gaat stinken. Bekend is dat een belangrijk gegeven is geweest dat de besloten Joodse traditie door Jezus open werd gesteld voor alle mensen. Hij maakte een einde aan de vele en versnipperde 'geheime clubjes' en sekten waarmee het Joodse land bezaaid was. Zelfs de gehate Romeinen en de verachte Hellenistische bevolkingsgroepen waren welkom. Jezus vertaalde de geheimen van de mysteriescholen die gebaseerd waren op de wederopstanding uit de dood naar zijn eigen leven, waarbij hij de mechanische mens opriep om op te staan uit zijn doodse bestaan. Tenslotte is er symboliek van zijn eigen

wederopstanding uit de (kruis)dood, hetzij omdat zijn dood een schijndood was, als een coma, hetzij omdat hij daadwerkelijk 'uit het graf verrees'.

Het laatste deel van dit vers herinnert ons aan het feit dat het licht van bewustzijn er voor iedereen is en gedeeld moet worden. Door het licht op een standaard te plaatsen kunnen de mensen binnenkomen en weer weggaan. De in duisternis gehulde hal is nu getransformeerd tot een plaats van samenkomst waarin een ieder deelt in, en geniet van, dat ene licht. Dit logion doet ook denken aan Joh 1:5: *en het Licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet begrepen*. De duisternis is het schemerduister van een botte, domme en onwetende geest. Is het een wonder dat Jezus binnen de twee jaar van zijn openbare prediking gekruisigd werd? Wat had hij misdaan? Hij bracht ons eigen geboorteland van licht in herinnering en werd op grond daarvan bestempeld tot een fantast die opruiende taal gebruikte. Zo klein is de wereld. Het kleine zal het grote nooit begrijpen. Hier is een verhaal:

Een kikker had een waterput als woonplaats. Hij woonde er zijn leven lang. Het was een klein kikkertje. Toen viel er een kikker in de put die steeds bij de zee had gewoond. De putkikker vroeg de nieuwaangekomene waar hij vandaan kwam. De zeekikker zei: van de zee. De putkikker vroeg toen naar de zee. Wat is dat, een zee? Hoe groot is de zee? De zeekikker zei: de zee is heel groot. De putkikker strekte zijn voor- en achterpoten en vroeg: zo groot soms? De zeekikker lachte en zei: nee, véél groter. Toen sprong de putkikker van de ene kant van de put naar de andere en vroeg weer: zo groot dan? Even groot als mijn put? In vertwijfeling antwoordde de zeekikker: 'hoe kun je nu ooit een put vergelijken met de onmetelijke zee? Daarop stelde de putkikker vast dat zijn put onvergelijklijk groot was. Niets kon groter zijn dan zijn put. De zeekikker was dus een leugenaar en kon daar niet blijven.

34. Jezus zegt:

Als een blinde een blinde leidt, vallen zij beide in de put.

Cf. Mt 15:14; Lk 6:39.

De symboliek is duidelijk: Jezus doelt op het geestesoog dat om alertheid, oplettendheid en om een wakkere geest vraagt. Licht is leven. Blindheid is duisternis. In actie-reactie is geen alertheid te vinden: het is een geheel mechanisch proces. Er is het verhaal van de zwerver die in Hyde Park in Londen zijn plekje had om te slapen. Hij was er heel gelukkig mee omdat hij altijd droomde dat hij in het Ritz hotel sliep, dat vlak in de buurt was. Een wel-doener boekte voor hem voor een nacht een kamer in het Ritz hotel. De volgende ochtend vroeg men hem hoe hij had geslapen. Het antwoord was natuurlijk: 'slecht, want ik droomde de hele nacht dat ik op een harde bank in Hyde Park sliep'. Zo leiden de blinden blinden, en per saldo verandert er niets. Alles blijft bij het oude. Er vindt geen transformatie plaats.

Iemand wilde discipel worden van een wijze monnik. Dus nam de wijze monnik hem mee naar een lusthof en arrangeerde het lieve gezelschap van een liefvallige dame. Hij ried hem aan vooral ook vlees en vis te eten. Na enige tijd kwam hij terug en vroeg aan zijn discipel-in-spe hoe het met hem was. 'Prima' was het antwoord. 'Zijn er nog vragen?', vroeg de wijze monnik. 'Neen', was het antwoord. Toen riep de monnik de vrouw bij zich en hij wees op haar handen en vroeg de discipel van wie die handen waren: 'van haar' was het antwoord. Zo ging het door met de voeten en met alle andere ledematen. Plotseling daagde

het bij de discipel-in-spe. Ik zeg nu wel 'van haar', 'van haar', maar wie is zij dan wel? Wie is zij in werkelijkheid? Toen had hij dus wel een vraag voor zijn leermeester. De leermeester antwoordde: als je wilt weten wie zij werkelijk is, ga dan mee dan zal ik het je onthullen.

Matheüs 15:10-20

10 Nadat hij de mensen bij zich geroepen had, zei hij tegen hen: 'Luister en kom tot inzicht. 11 Niet wat de mond ingaat maakt een mens onrein, maar wat de mond uitkomt, dat maakt een mens onrein.' 12 Daarop kwamen de leerlingen bij hem en zeiden: 'Weet u dat de Farizeeën uw uitspraak gehoord hebben en dat ze die stuitend vinden?' 13 Hij antwoordde: 'Elke plant die niet door mijn hemelse Vader is geplant, zal met wortel en al worden uitgerukt. 14 Laat ze toch, die blinde blindengeleiders! Als de ene blinde de andere leidt, vallen ze samen in een kuil.' 15 Toen stelde Petrus de vraag: 'Wilt u ons die uitspraak uitleggen?' 16 Jezus zei: 'Begrijpen ook jullie het dan nog steeds niet? 17 Zien jullie dan niet in dat alles wat de mond ingaat in de maag terecht komt en in de beerput weer verdwijnt? 18 Wat daarentegen de mond uitgaat komt uit het hart, en die dingen maken een mens onrein. 19 Want uit het hart komen boze gedachten, moord, overspel, ontucht, diefstal, valse getuigenissen en laster. 20 Dat maakt een mens onrein, niet eten met ongewassen handen.'

35. Jezus zegt:

Niemand kan het huis van een sterk mens binnengaan en hem overweldigen. Alleen wanneer hij diens handen vastbindt, dan zal hij dat huis kunnen plunderen en kunnen ontkomen.

Cf. Mt 12:29; Mk 3:27; Lk 11:21-22.

Deze uitspraak doet denken aan het verhaal van de verloren zoon die zich met handen en voeten liet binden aan de wereld. Door zijn eigen vergetelheid verloor hij alles. Hij ging op zoek naar plezier in het rijk van de materiële wereld, ver verwijderd van het centrum van geluk. De hongersnood is het gebrek aan innerlijke vrede en geluk. Dan herinnert hij zich om naar binnen te kijken en denkt hij aan de rijkdom van zijn vaders huis. Hij gaat terug en zijn vader komt hem halverwege tegemoet. Het onderscheidingsvermogen keert terug en hij begint een nieuw leven omdat er weer een transformatie plaatsvindt. Een vrije geest is ijzersterk. Als die geest zich laat binden door angst en genotzucht kan de dief – het ego – rustig en ongestraft zijn gang gaan en ontkomen.

Markus 3:27-30

27 Bovendien kan niemand het huis van een sterkere binnengaan om zijn inboedel te roven, als hij die sterkere niet eerst vastgebonden heeft; pas dan kan hij zijn huis leeghalen. 28 Ik verzeker u: alle wandaden en godslasteringen, hoe erg ook, kunnen de mensen worden vergeven, 29 maar wie lastertaal spreekt tegen de Heilige Geest, krijgt in alle eeuwigheid geen vergeving, want zo iemand is schuldig aan een onuitwisbaar vergrijp.’ 30 Dit omdat ze gezegd hadden: ‘Hij is bezeten door een onreine geest.’

36. Jezus zegt: Wees niet dag en nacht bezorgd waarmee jul- lie je zult kleden.

Cf. Mt 6:25; Lk 12:22; Mt 6:31; Lk 12:29.

Door gebondenheid kunnen wij niets loslaten, laat staan overlaten. Zo is God uitgerangeerd uit onze wereld en moeten wij alles zelf doen. Deze totale vergetelheid maakt dat wij alleen nog leven om te consumeren. De gebondenheid aan huis en goed is vrijwel totaal.

Een mier ging eens naar een pot met suiker. Eén suikerkorrel was meer dan voldoende om de mier te voeden. Voor de zekerheid nam de mier nog een korrel mee. Op weg naar huis dacht de mier: de volgende keer neem ik de hele pot met suiker mee.

Zo is kleingeestigheid. Zij weet niet dat het Zelf voorbij alles is. Voorbij woorden, voorbij gevoelens, voorbij gedachten. Hoe zal men het Zelf, dat onbevattelijk, ooit kunnen bevatten? Door al deze bezorgdheid en drukte sluiten we ons geheel af voor innerlijke rust en vrede. Hoe kunnen we dan nog blij zijn, om over geluk maar niet te spreken? Toch is het geluk dichtbij: in onszelf.

Mattheüs 6:24

25 Daarom zeg ik jullie: maak je geen zorgen over jezelf en over wat je zult eten of drinken, noch over je lichaam en over wat je zult aantrekken. Is het leven niet meer dan voedsel en het lichaam niet meer dan kleding? 26 Kijk naar de vogels in de lucht: ze zaaien niet en oogsten niet en vullen geen voorraadschuren, het is jullie hemelse Vader die ze voedt. Zijn jullie niet meer waard dan zij? 27 Wie van jullie kan door zich zorgen te maken ook maar één el aan zijn levensduur toevoegen? 28 En wat maken jullie je zorgen over kleding? Kijk eens naar de lelies, kijk hoe ze groeien in het veld. Ze werken niet en weven niet. 29 Ik zeg jullie: zelfs Salomo ging in al zijn luister niet gekleed als een van hen.

37. De discipelen vroegen:

Wanneer zult u aan ons worden geopenbaard?

Wanneer zullen wij u zien?

Jezus antwoordde:

Wanneer jullie je zonder schaamte uitkleden om jullie kleren vervolgens onder jullie voeten te leggen, en er, als kleine jongens, over heen te lopen, dan zullen jullie de Zoon van de Levende zien en geen angst kennen.

Cf. Joh 14:22; I Joh 3:2; Gen 2:25; Mt 16:16.

Het probleem van de discipelen is hun aanwezigheid in de nabijheid van Jezus. Onder een lamp is er altijd schaduw, terwijl het licht ervan de omgeving verlicht. Een olifant heeft slagstanden en kiezen. De slagstanden zijn zichtbaar, maar de kiezen niet. Een Mensenzoon heeft een uitwendige verschijningsvorm die zichtbaar is voor iedereen en die nauwelijks verschilt van de tijdgenoten. Innerlijk verblijft Hij altijd in zijn eigen vrede en rust en blijft Hij zichzelf, ver voorbij de banden van de wereld.

De discipelen vroegen naar die transcendent vrede. Zolang God buiten ons is en ver weg, is er onwetendheid. Schaamte, afgunst en vrees vullen dan ons hart. Wanneer we leren over 'onzelf' heen te stappen, leren we onze vooroordelen en opinies te laten varen. Die zijn onze 'kleren'. Op zijn minst zullen wij de betrekkelijkheid van onze meningen en dogma's gaan inzien. Dan worden we open, onbedekt, naakt. Onze geest opent zich voor het licht van de werkelijkheid, ons hart opent zich voor echte vrede, echte gelukzaligheid. Dat licht, die vrede, is Jezus.

38. Jezus zegt:

Vele malen hebben jullie de woorden willen horen die Ik nu spreek. Er is geen ander van wie jullie deze woorden kunnen horen. Er zullen dagen komen dat je Mij zoekt en Mij niet zult vinden.

Cf. Mt 13:17; Lk 10:24; Mt 9:15; Mk 2:20; Lk 5:35; 21:6; Joh 7:33-36.

Deze uitspraak van Jezus doet denken aan de meditatie op een mantra. Hoe vaak wordt een mantra herhaald, maar niet gehoord! Toch leidt de herhaling van de mantra uiteindelijk naar de blanke, kale draad van meditatie. Die draad brengt ons naar het eind van alle activiteit, waar we het gebied van eenheid, stilte en onbegrensde vrede bereiken. Dit is de ervaring van 'Mij', het universele Zelf, de Bron, de Oorsprong. Hier is geen dualiteit, geen wens om te veranderen. Er is geen ander dan 'Mij alleen'. Er is geen ander van wie jullie deze woorden kunnen horen dan van Mij alleen. Daar is de Een zonder Tweede, het Zelf, de Waarnemer, de Getuige.

Lucas 10:24

24 Want ik zeg jullie dat vele profeten en koningen hebben willen zien wat jullie zien, maar ze kregen het niet te zien, en hebben willen horen wat jullie horen, maar ze kregen het niet te horen.'

39. Jezus zegt:

De farizeeërs en schriftgeleerden hebben de sleutels tot de kennis van de aloude traditie ontvangen en hebben die verborgen. Zelf zijn zij niet naar binnen gegaan en evenmin hebben zij diegenen binnengelaten die dat wel wilden. Wees dus zelf zo schrandel als een slang en zo zuiver als een duif.

Cf. Mt 23:13; Lk 11:52; Mt 10:16.

De grote tegenstrevers van Jezus zijn de schriftgeleerden en farizeeërs. Zij zijn degenen die hun vertrouwen stellen in formules en regels. Achter deze façade van oprechtheid en zuiverheid zijn zij er zelf totaal niet bij. Zij laten een spirituele levenswandel degenereren tot een automatisch en mechanisch geheel. De vlag dekt de lading in het geheel niet. Zij zijn degenen die feitelijk niet doen wat zij zeggen. Onder de dekmantel van heiligheid en rechtschapenheid is dit een zeer ernstige misdaad: de spiritualiteit wordt gedood. Zij zijn de 'doders' van het Zelf. Hun innerlijk is een spirituele woestijn. De schriftgeleerden en farizeeërs zijn van alle tijden. Ook de Isha Upanishad verwijst naar hen in vers 3: *Die goddeloze wereld is gehuld in een diepe duisternis. De onwetenden die het Zelf doden gaan daarheen wanneer zij het lichaam verlaten.*

De duisternis is het repetitieve karakter van de cirkelgang van dood en geboorte. Die cirkelgang is mechanisch en goddeloos, dat wil zeggen: niet-stralend. Een goed mens die het spirituele pad wil volgen, zegt wat hij voelt en denkt en doet wat hij zegt. Wanneer hij onzuivere gevoelens of gedachten heeft, probeert hij niet te spreken of

overhaast te werk te gaan. Een onwetende doet het omgekeerde: hij zegt dit, maar doet dat. Als men leert te zeggen wat men denkt en te doen wat men zegt, wordt een innerlijke kracht opgebouwd. Door de innerlijke helderheid en eenheid (Jezus noemt het 'schranderheid en zuiverheid') die zo ontstaan, wordt de weg duidelijk. Het werk wordt steeds standvastiger en de koers wordt steeds doelgerichter. De mens zelf wordt innerlijk gesterkt. Dit brengt eenheid in de mens en die eenheid geeft vrede. In deze eenheid en diepte daalt Gods luister en glorie neer. Voor het woord *schrander* wordt in de tekst het Griekse woord *phronimos* gebruikt. Dit woord heeft de betekenis van 'schrander, verstandig, alert en van iemand met tegenwoordigheid van geest'. Dit is het tegenovergestelde van wat de gevestigde orde – die mechanisch is – te bieden heeft.

Mattheüs 10:16

16 Bedenk wel: Ik stuur jullie als schapen tussen de wolven. Wees dus slim als slangen en eenvoudig als duiven.

Mattheüs 23:13

13 Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, schijnheiligen; u sluit het koninkrijk der hemelen voor de mensen. Want u gaat er zelf niet binnen en u verhindert de mensen die erin willen, om binnen te gaan.

40. Jezus zegt:

Een wijnstok is heimelijk geplant buiten de huisvader om en is niet vastgezet noch opgebonden. Dus wordt hij met wortel en al uitgerukt en vernietigd.

Cf. Mt 15:13; Joh 15:1-10.

Een dwaze volgeling van de grote Shankara imiteerde zijn leermeester in alles. Als Shankara zei *Shivoham* (Ik ben Shiva) zei de leerling dat ook. Op een dag besloot Meester Shankara zijn volgeling een les te leren. Hij liep langs een smidse, nam een pot met gesmolten ijzererts en slikte de massa door. Toen stelde hij zijn volgeling voor hetzelfde te doen. Dat kon hij niet en zo hield hij op zijn leermeester na te apen.

Iedereen wil voor meester spelen. Wie wil er discipel zijn? De symboliek is duidelijk: zonder de vaste hand van liefde, discipline en trouw is het 'slecht druiven eten'. Onze wijnstok planten in de Vader betekent in de oergrond van jezelf gevestigd zijn. Die oergrond is de wezenlijke eenheid met de Vader. Ik en Mijn Vader zijn één (Joh 10:30).

Mattheüs 15:10-13

10 Hij riep de mensen bij zich en zei tegen hen: 'Luister, en begrijp Me toch. 11 Niet wat de mond binnenkomt, maakt de mens onrein, maar wat uit de mond komt, dat maakt de mens onrein.' 12 Toen kwamen zijn leerlingen naar Hem toe en zeiden: 'Weet U dat de farizeëen, toen ze hoorden wat U zei, daarover gevallen zijn?' 13 Maar Hij gaf hun ten antwoord: 'Elke aanplant die mijn hemelse Vader niet heeft geplant, zal uitgetrokken worden.'

41. Jezus zegt:

Wie heeft, aan hem zal worden gegeven. Van wie niet heeft zal zelfs het weinige dat hij heeft, worden ontnomen.

Cf. Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18; Mt 25:29; Lk 19:26.

Deze nogal cryptische uitspraak komen we vrij veel tegen. De uitspraak valt op omdat hij lijnrecht ingaat tegen het huidige maatschappelijk-politieke denken. Toch is de regel welbekend. Mensen vasthouden en voeden in hun zwakte maakt de zwakte alleen maar groter. Inderdaad, zachte heelmeesters maken stinkende wonden.

De woord voor woord vertaling geeft: hij-die-heeft-hij-in-zijn-hand, zij zullen aan hem geven. Je zou bijna zeggen: wie zichzelf in de hand heeft, aan hem zal worden gegeven. Wie zichzelf niet in de hand heeft, van hem zal zelfs het weinige dat hij heeft, worden ontnomen.

Iemand wilde eens over het water lopen. Een wijze abt schreef een van de namen van God op een briefje en gaf het aan de man die het bij zich stak. De abt zei: wees niet bang, heb vertrouwen en loop over het water, maar zodra je twijfelt zul je verdrinken. Zo gezegd zo gedaan. Halverwege het water kreeg de man een onbedwingbaar verlangen om erachter te komen wat er op het briefje was geschreven. Dus haalde hij het tevoorschijn en zag dat de abt een van de namen van God had opgeschreven. 'Hoe kan dat nou?', vroeg hij zich in vertwijfeling af, 'alleen maar die naam! Dat had ik zelf ook kunnen bedenken.' En onmiddellijk zonk hij weg in de diepte van de rivier.

Hoe vaak houdt Jezus ons niet voor dat we moeten geloven en dat geloof redt! Aan wie gelooft, zal worden gegeven, maar wie twijfelt en dus niet gelooft, die verspeelt zelfs het beetje geloof of vertrouwen dat hij nog had.

42. Jezus zegt: Ga voorbij alles.

Cf 2Cor 4:16

Meestal wordt deze uitspraak vertaald met *word voorbijgangers* of ook: *zwerfers*. Gezien het radicale en het directe in Jezus' uitspraken is het *voorbij alles gaan* veel meer voor de hand liggend. Dit is niet hetzelfde als *aan alles voorbij gaan*. Voorbij alles gaan is in het onbegrensde komen want *de Mensenzoon heeft niets waar Hij Zijn hoofd zou neerleggen (Mt 8:20)*. Waar kan er in het onbegrensde een plaatsaanduiding zijn? Het 'alles' in het *voorbij alles gaan* is het begrensde van al het geschapene, 'deze wereld' dus. Wat geschapen is, bestaat uitsluitend in naam en vorm. Jezus zegt ons voorbij dat alles te gaan. In substantie is de schepping niets anders dan onbegrensd bewustzijn. Een film op een doek is ook niets anders dan licht dat op een scherm wordt geprojecteerd. Wie leert voorbijgaan blijft niet bij de pakken neerzitten, noch blijft hij stilstaan bij zijn tranen van pijn en smart en evenmin bij zijn vreugdetranen. Die mens gaat voorbij wrok, voorbij hebzucht, voorbij trots, voorbij het bobo-schap van roem en van status. Wie leert voorbijgaan is innerlijk in vrede, gelukkig, pretentieloos, waarbij alles een kinderlijke eenvoud lijkt mee te krijgen.

Wanneer men voorbij alles gaat en weet dat de schepping is als een schouwtoneel, dus een voorstelling, en wanneer men weet dat alleen het zijn zelf, het bewustzijn, werkelijkheid is, dan zal men een uitbreiding van licht, kracht, kennis en dienstbaarheid ervaren. De beperkende gedachten van individualiteit en relaties zullen hun grenzen ver-

breken en zich uitbreiden naar de diepte. De mens wordt enthousiast, de wereld wordt één familie en het beperkte wordt langzamerhand onbeperkt. Klein wordt groot, duisternis wordt licht. Liefde krijgt de overhand. Die mens zal van iedereen houden en de anderen zullen van die mens gaan houden.

Zie ook logion 56 en logion 60.

Een opschrift boven de moskee van Fatehpur-Sikri in India (ten zuiden van Delhi) luidt:

Jezus (vrede zij met hem) zei: 'Deze wereld is als een brug. Ga over die brug naar de andere kant en hoed je ervoor op die brug je huis te bouwen'.

2Kor 4:16-18

16 Nee, wij geven de moed niet op. Al gaan wij ook ten onder naar de uitwendige mens, de innerlijke mens vernieuwt zich van dag tot dag. 17 De lichte kwelling van het ogenblik bezorgt ons een alles overtreffende volheid van eeuwige glorie. 18 Wij houden het oog niet op het zichtbare maar op het onzichtbare gericht; want het zichtbare gaat voorbij maar het onzichtbare duurt eeuwig.

**43. De discipelen vroegen:
Wie bent u dat u deze dingen tegen ons zegt?
Jezus antwoordde:
Kunnen jullie uit mijn woorden niet opmaken
wie Ik in werkelijkheid ben? Jullie zijn inner-
lijk even tegenstrijdig als de Joden die de
boom liefhebben maar de vruchten ervan ha-
ten of die wel de vruchten willen, maar niet de
boom.**

Cf. Mt 12:33; Mt 7:17-20; Lk 6:43-44; Joh 14:8-11.

Ons probleem is dat hoofd en hart dikwijls niet samenwerken. Hoe vaak wordt het gevoel niet overstemd door het gebral van een zelfingenomen geest? Hoe vaak wordt diezelfde geest niet overspoeld door sentimenten, gevoelens en emoties? De kunst is, leren hoofd en hart te laten samenwerken, de vrucht te willen en de boom, zoals Jezus zegt. Langzamerhand groeien dan inzicht en begrip. Zelfherinnering transformeert de innerlijke tegenstrijdigheid in visie en liefde. Die mens weet wie en wat hij is. Hij herinnert het zich.

44. Jezus zegt:

Wie lastert tegen de Vader zal worden vergeven. Wie lastert tegen de Zoon zal worden vergeven. Maar wie lastert tegen de Heilige Geest zal niet worden vergeven, noch op aarde, noch in de hemel.

Cf. Mt 12:31; Mk 3:28-29; Lk 12:10.

Hier belanden we bij een wezenlijk deel van de Christelijke traditie, dat tegenwoordig geheel vergeten lijkt te zijn. De vergiffenis van zonden. Of met andere woorden: transformatie. Wat is vergiffenis van zonden? Hoe gaat dat in zijn werk? En dan, wie of wat is die *Heilige Geest*? Zoals gezegd is vergeving van zonden eigenlijk transformatie. De onmiddellijke en alledaagse vorm van transformatie is het vinden van de vrede van jeZelf. Het is een vorm van Zelfherinnering en een kwestie van 'goede wil'. Althans dat is wat de hemelse schare van Engelen ons voorhoudt als de herders de geboorte van Jezus wordt verkondigd: *Ere zij God in de hoogste hemelen en vrede op aarde voor mensen van goede wil. (Lk 2:14)*. Het gaat om het vinden van de werkelijke innerlijke vrede die onbegrensd is. Dit is geen mentale of conceptuele uitdaging, maar veeleer een emotionele uitdaging die neerkomt op het vermogen om in jezelf tot rust te komen. In die innerlijke rust rijst een tevredenheid, een geluksgevoel op. Naarmate de mens dieper in deze substantie van zichzelf – in zijn eigen wezen, zijn eigen bewustzijn - doordringt, wordt de vrede intenser. Liefde zal die mens doorstralen. Een liefde die één maakt en alomvattend is. Transformatie houdt in dat je in dat hemelse gebied kunt verblijven zodat alles wat je zegt en doet een 'hemelse' kwaliteit meekrijgt: stra-

lend, vredelievend, eenmakend, helend enzovoort. Zo worden de dingen zichzelf: door weer herleid te worden tot wat de dingen in wezen zijn, krijgen zij de luister van hun eigen volmaaktheid terug. Door deze transformatie wordt de zonde tegen de Vader vergeven. Bijvoorbeeld de zonde van 'beter weten'. Ook is er de zonde tegen de Zoon - de zonde van liefdeloosheid.

De zonde tegen de Heilige Geest maakt het echter onmogelijk om in dat hemelse gebied van onbegrenstheid, van onbegrensde vrede te komen. De poort is geblokkeerd en gaat niet open. De Heilige Geest is immers de Geest van de waarheid. Zelfherinnering roept die Geest van de waarheid op. Die Geest is ook de Vertrouster, de helper die de mens op weg helpt naar zijn eerste doel: het bewerkstelligen van transformatie. Bevrijding en verlossing blijven het uiteindelijke doel, maar de weg naar bevrijding gaat stapsgewijs. Als men zelf innerlijk geblokkeerd blijft, kan zelfs de Heilige Geest de mens niet helpen. Troost en vergeving zijn dan niet mogelijk. De mens is een vrij wezen en het staat hem geheel vrij de poort naar zijn hart gesloten te houden. Het staat hem vrij de feiten (de werkelijkheid) niet onder ogen te willen zien. Dat 'niet-willen' komt altijd voort uit zijn eigen ikheid. Ikheid of individualiteit geeft een mens steeds het gevoel het centrum van het universum te zijn. Wie zichzelf als individu zo centraal stelt maakt dat zijn hele bestaan afhankelijk wordt van die ikheid. Het is een bestaan in het schemerduister met weinig lichtpuntjes. Die ikheid die zichzelf zo centraal stelt is echter een geheel fictieve figuur. De mens wordt erdoor als in een nachtmerrie opgejaagd. Hij raakt gestresst en overspannen en verliest zijn innerlijke harmonie en evenwicht. Nog meer consumptie en genotzucht zijn er dan om zijn eigen leegheid te verber-

gen. Die mens durft eenvoudig niet meer naar binnen, naar zichzelf te kijken. Hij zoekt zijn bevrediging en zijn zelfbevestiging in de oppervlakkigheid van uiterlijke omstandigheden. Het veroorzaakt een enorme geestelijke en fysieke vervuiling en een grote duisternis daalt over de mens neer. Alleen een impuls van buitenaf zal hem wakker kunnen maken. Dan kan hij besluiten op te staan en op weg te gaan op zoek naar de Werkelijkheid. De Geest van de Waarheid, de Heilige Geest, zal hem daarbij helpen.

Lucas 12:9-10

9 Maar wie Mij verloochent tegenover de mensen, zal verloochend worden tegenover Gods engelen. 10 Als iemand stelling neemt tegen de Mensenzoon, zal het hem vergeven worden. Maar wie de heilige Geest lastert zal dat niet vergeven worden.

Markus 3:28-29

28 Ik verzeker u, alles zal de mensenkinderen vergeven worden, hun zonden en de lastertaal die ze gesproken hebben. 29 Maar wie de heilige Geest lastert, krijgt in eeuwigheid geen vergeving, maar is schuldig aan een eeuwige zonde.' 30 Dit omdat ze zeiden: 'Hij is in de macht van een onreine geest.'

45. Jezus zegt:

Men oogst geen druiven van doornstruiken noch oogst men vijgen van distels. Zij geven geen vruchten. .... een goed mens brengt uit zijn schatkamer deugdelijke dingen voort, een duister mens brengt uit de ondeugdelijke schatkamer van zijn innerlijk ondeugdelijke dingen voort. Hij spreekt duistere woorden. Uit een innerlijke overvloed brengt hij slechts duistere dingen voort.

Cf. Lk 6:44-45; Mt 7:16; 12:34-35.

Het lijkt wel alsof Jezus met deze uitspraak wil aangeven waarom 'de zonde tegen de Heilige Geest niet vergeven kan worden: omdat druiven nu eenmaal niet aan doornstruiken groeien en geiten geen kalveren baren. Het werkelijke 'Werk' is dus de verbinding te herstellen tussen het individuele en het universele, zodat die uitwisselbaar worden. Anders gezegd: het begrensd, het bekrompene, het kleingeestige op te laten gaan in het grootmoedige, het niet-bekrompene. We weten allemaal dat een dergelijk 'proces' een heel karwei is. Meditatie en bidden zijn hierbij een belangrijk hulpmiddel. Dan moeten we wel weer leren wát bidden en wát mediteren is. Zolang de verbinding verbroken blijft is er geen communicatie, geen uitwisseling. Door vergetelheid blijft de deur op slot. Het universele zal nooit voortkomen uit het bekrompene omdat het bekrompene nu eenmaal gebed is in het universele. Om daar te komen zullen we er in ieder geval aan moeten wennen dat wij niets in eigendom bezitten, maar alles in bruikleen hebben gekregen. Wij gebruiken alles

met Gods toestemming en niet omdat we eigenaar zouden zijn. Dus wat men ook doet, men zal het altijd in verbinding moeten brengen met de Heer, dan wordt het devotie. Dat is de echte Godsvrucht. Handelingen hoeven niet veranderd te worden, het doel er van wel. In de Koptische tekst worden overigens de woorden *agathos*, *kakos* en *ponèros* gebruikt. Het zijn sleutelwoorden in het Grieks die niet gedekt worden door òns idee van goed en slecht. De betekenis ervan ligt veel meer in de richting van edel - onedel of gelukkig – ongelukkig, terwijl *ponèros* alles omvat wat zwaar, drukkend en duister is en wat niet deugt: neerslachtigheid is er doorgaans het gevolg van.

Lucas 6:43-45

43 Er is geen mooie boom die zieke vrucht draagt, en evenmin een zieke boom die mooie vrucht draagt. 44 Want iedere boom is herkenbaar aan zijn eigen vrucht. Van een doornstruik plukt men geen vijgen en van een braamstruik oogst men geen druiven. 45 Een goed mens haalt uit de voorraad van zijn goede hart het goede tevoorschijn, en een slecht mens uit zijn slechte hart het slechte; want waar iemands hart vol van is, daarvan spreekt zijn mond.

46. Jezus zegt:

Van Adam tot Johannes de Doper is er onder de mensen die uit vrouwen geboren werden niemand die Johannes de Doper zelfs maar evenaart. Een ieder zal dus in zijn bijzijn de ogen moeten neerslaan. Ik heb reeds gezegd dat wie van jullie als een kind wordt, het Koninkrijk zal leren kennen en daarmee boven Johannes zal uitstijgen.

Cf. Mt 11:11; Lk 7:28.

Vanaf de conceptie waren Jezus en Johannes nauw met elkaar verbonden. Maria en Elizabeth werden vrijwel gelijktijdig op wonderbaarlijke wijze zwanger. Jezus zegt in Mattheüs 11,14 dat Johannes Elia is *die komen zou*. Hij voegt daar raadselachtig aan toe: *wie oren heeft om te horen dat hij hore*. Johannes zelf duidt aan dat hij wegbereider is voor de Heer. Ook zegt hij hoe hij met water doopt, *maar die na mij komt is machtiger dan ik. Ik ben nog niet eens de geschikte mens om Zijn sandalen te dragen. Hij zal u dopen in de Geest van het leven zelf, de Heilige Geest, en in vuur*. Zo zijn Jezus en Johannes in wederkerigheid met elkaar verbonden. Zij symboliseren bovendien de noodzaak tot samenwerking tussen lichaam en geest, ofwel de verbondenheid tussen de fysieke wereld en de wereld van geest. De een doopt met water en de ander met de (heilige) Geest, de Geest van Waarheid en Liefde.

Wanneer Jezus zegt dat *niemand Johannes de Doper zelfs maar evenaart* bedoelt hij daarmee niet de enkelen die het spirituele pad opgaan en hun doel van verlossing of be-

vrijding bereiken. Waar Hij op doelt is de overgrote massa van mensen die gevangen zijn in hun vermeende rijkdom van bezit. Zij kunnen geen enkel onderscheid maken. Voor hen is alles 'hetzelfde'. Zij leven in een platvloerse, tweedimensionale en oppervlakkige wereld van kortzichtigheid. Zij moeten wel opzien naar Johannes de Doper, die zichtbaar afstand had gedaan van alle bezit en die het onderscheid kende tussen het bewuste en het onbezielde. Hij bood de dimensie van diepgang. Overigens gaan er stemmen op van onderzoekers die de hele relatie tussen Jezus en Johannes opnieuw willen overwegen. Zij proberen daarbij aan te tonen dat Johannes de 'senior' was van Jezus en dat Jezus pas bij de dood van Johannes de grote charismatische leider werd van een nieuw religieus reveil. Deze visie ontkent overigens de incarnatie van Jezus als Zoon van God, maar beschouwt Jezus als de fysieke zoon van Jozef en Maria, zodat Johannes in feite de oudste of 'senior' was van de twee. Opvallend is dat zowel Johannes als Jezus hetzelfde predikten: *bekeert, want het Koninkrijk der Hemelen is nabij.* (Mt 3:2; 4:17) Hoe het ook zij, de boodschap van Jezus is nog immer relevant.

Johannes de Doper was ver verwijderd van de inhalige, vormelijke en rationele mens die hij dan ook *adderengebroed* toebeet (Mt 3,7). Niemand kon hem zelfs maar evenaren. Toch was zijn doop een doop met water en niet de doop met de Geest van het Leven zelf.

Een visvrouw mocht eens logeren bij een bloemenkweker en zijn vrouw. Zij sliep in een kamer waar bloemen te drogen waren gelegd en de hele kamer geurde naar de bloemen. Vanwege die geur kon de visvrouw echter niet slapen. Dus zocht zij haar vismand, maakte die nat en legde hem naast haar kussen en sliep onmiddellijk in dankzij de haar zo bekende geur van rotte vis.

Zo is de wereld. Het onderscheid tussen riekend en wel-riekend is er geheel zoek. De wereld stinkt.

Johannes bleef bewust achter om wegbereider te zijn en mensen te helpen de weg te vinden. Wie de Weg vindt wordt als herboren als een kind. Hij is echter niet kinds, noch kinderlijk en ook geen groentje. Integendeel, die mens zal ieder moment van zijn leven met de grootste zorgvuldigheid beleven om zijn innerlijk evenwicht, en daarmee de vrede, te bewaren.

Lucas 7:28-35

28 Ik verzeker u, onder hen die uit vrouwen geboren zijn, is niemand groter dan Johannes. Maar in het koninkrijk van God is de kleinste groter dan hij. 29 Heel het volk heeft naar hem geluisterd, ook de tollenaars. Ze rechtvaardigden God door zich te laten dopen met de doop van Johannes. 30 Maar de farizeeën en de wetgeleerden hebben wat henzelf betreft Gods plan verworpen: zij lieten zich niet door hem dopen. 31 Waarmee zal Ik dan de mensen van deze generatie vergelijken? Waarop lijken ze? 32 Ze lijken op kinderen die op het marktplein zitten en elkaar toeroepen: 'Wij hebben voor jullie op de fluit gespeeld en jullie hebben niet gedanst; wij hebben een treurlied gezongen en jullie hebben niet gehuild.' 33 Immers, Johannes de Doper is gekomen, hij at geen brood en dronk geen wijn, en u zegt: 'Hij is in de macht van een demon.' 34 De Mensenzoon is gekomen, Hij at en dronk, en u zegt: 'Kijk die veelvraat, die slemper, die vriend van tollenaars en zondaars.' 35 Maar de wijsheid vindt rechtvaardiging bij al haar kinderen.'

47. Jezus zegt:

Niemand kan twee paarden tegelijk bestijgen of tegelijkertijd twee bogen spannen. Geen knecht kan twee heren dienen, want dan zal hij de één gehoorzamen en de ander negeren.

Niemand drinkt oude wijn om tegelijkertijd jonge wijn te drinken. Evenmin doet men jonge wijn in een oude wijnzak want dan scheurt de zak open, of oude wijn in een nieuwe zak want dan raakt de wijn bedorven. Ook zal men geen oude lap gebruiken voor een nieuwe mantel, want die gaat scheuren.

Cf. Mt 6:24; Lk 16:13; Lk 16:17-19; Lk 5:39; Lk 5:19-23; Mt 9:16-17; Mk 2:21-22; Lk 5:36-38.

Dit logion is duidelijk een verzamelplaats van verschillende uitspraken van Jezus die we ook in de synoptische evangeliën terugvinden. De strekking ervan is het grote belang dat Jezus hecht aan éénduidigheid. Dat wil zeggen aan het volgen van één weg, één meester, één leer. In de wereld is het echter de kunst om steeds alternatieven te vinden om zo voortdurend te proberen de krenten uit te pap te halen en de pap te laten liggen. Dat brengt een mens echter geen steek verder. Het bindt hem alleen maar vaster aan zijn eigen verlangens en ambities. Zo zal hij steeds doorgaan vast te houden aan het oude en het steeds opnieuw te verpakken om het de schijn van nieuwheid mee te geven. Het *oude* staat voor de eigen verlangens en ambities, die niet veranderen. Een mens blijft ermee zitten omdat hij er zo aan gehecht en gebonden is. Zo krijgt de nieuwe mantel echter geen kans: hij zal scheuren.

Een ruiter reed eens langs een pomp die met veel lawaai water oppompte. Zijn paard had dorst en wilde drinken. Het lawaai van de pomp maakte het dier nerveus en dus durfde het niet te drinken. Wat de ruiter ook probeerde, het dier weigerde bij de pomp te komen om te drinken, ondanks de dorst. Dus vroeg hij de werklieden de pomp stil te zetten. Maar nu was er geen water meer.

Onze geest is als het paard. We zijn geïnteresseerd in het drinken van het water van spirituele kennis, maar verliezen ons zo in de verwarring van het lawaai van buiten dat we niet kunnen drinken. Het lawaai 'van buiten' is afkomstig uit ons vooropgezette meningen, onze projecties, onze neiging altijd naar oorzaken om ons heen te zoeken enzovoort. Dit is *het oude* in ons. Wie wijs is, laat zich echter niet van de wijs brengen door dit dilemma. Hij laat zich niet in verwarring brengen door welk lawaai dan ook. Hij gaat door, want hij heeft alleen nog aandacht voor datgene wat zijn dorst naar vrede en naar recht en rede kan lessen. Zijn innerlijke vrede is zijn meester. Die dient hij en geen ander. Dat is eenduidigheid. Wie wijs is, is radicaal, hoe goed hij dit soms ook weet te camoufleren omwille van de mensen om hem heen. Die radicaliteit is het vermogen om te leven naar wat recht en redelijk is. Dat vermogen wordt rechtschapenheid genoemd. Het Nieuwe Testament houdt ons, bijvoorbeeld, voor dat Zacharias, de hogepriester en vader van Johannes en Jozef rechtschapen mannen waren.

48. Jezus zegt:

Als twee vrede met elkaar sluiten in dit huis van eenheid zullen zij de berg zeggen: 'verplaats u', en dat zal gebeuren.

Cf. Mt 18:19; 12:25; Mk 3:25; Mt 17:20; 21:21; Mk 11:22-23; 1 Kor 13:2.

Met onze wereldse geest lezen wij deze tekst natuurlijk allereerst letterlijk en fysiek. Dan schudden wij meewarig en in ongeloof ons hoofd en wachten gelaten af of iemand ooit de Mont Blanc zal weten te verplaatsen. Daarvoor zijn de gaven om wonderen te verrichten niet gegeven. Bovendien is dit niet de echte betekenis van deze tekst. De tekst herinnert ons aan de berg in ons eigen hart, die de stroom van Leven en Waarheid blokkeert. Die berg moet verplaatst worden. Dan zullen we eerst van innerlijke gespletenheid en verdeeldheid tot innerlijke eenheid moeten komen. Daar zien we echter 'als een berg' tegenop! Wie is bereid over zijn oude, vertrouwde denkwijze en gevoelens heen te stappen? Toch lost de berg alleen op in de innerlijke onbegrenstheid, want daar blijkt dat er nooit een berg is geweest. In het schemerduister ligt er een touw in de gang. We komen binnen, zien het touw en rennen hard weg want we denken dat er een slang ligt. Onze buurman komt en doet het licht aan, en dan blijkt er een touw te liggen. Ons verkeerde denken in het schemerduister van onze eigenzinnige geest ziet overal slangen. Dat denken is die berg waar Jezus over spreekt en die verplaatst moet worden, wat wil zeggen dat ons denken een andere basis moet krijgen. Die basis is natuurlijk 'het huis van eenheid' waar deze tekst mee begint.

49. Jezus zegt:

Gezegend zijn diegenen die de eenheid van zichzelf gevonden hebben, want zij hebben daarmee het voorrecht verworven het Koninkrijk te kunnen vinden. Daar komen jullie vandaan en daarheen zullen jullie terugkeren.

Cf Joh 16:28

Deze uitspraak geldt als de basis voor het begrip *monachos* waar later ons woord 'monnik' uit is voortgekomen. Dit woord zijn we al eerder tegengekomen in Logion 16 waar het gebruikt wordt als tegenstelling tegen de polariteit van tegengestelden. De *monachos* is iemand die op eigen benen kan staan omdat hij innerlijk verbonden is en blijft met de eenheid van zichzelf. Dikwijls wordt het woord *monachos* vertaald met 'eenling' of 'eenzame' maar deze woorden hebben in het Nederlands eerder een betekenis die wijst op afgescheidenheid en apartheid dan op eenheid. De 'apartheid' van de eenling strookt niet met de spirituele speurtocht van de zoekende mens naar innerlijke vrede en innerlijk evenwicht die slechts te vinden is in *het huis van eenheid* zoals logion 48 aangeeft. De eenheid van de *monachos* is de alomvattendheid van het onbegrensde, van God zelf, die Eén is.

Een tweede woord dat veel verwarring brengt is *uitverko-*
ren dat in deze tekst liever vertaald wordt als *het voor-*
recht verwerven. Ook dit woord duidt in ons huidige taal-
gebruik op iets heel apart, iets dat heel afgescheiden is.
Maar het Griekse woord *eklego* is ons woord 'uitlezen' of
'lezen' in de zin van 'aren lezen'. Het is een uitkiezen in de
zin van onderscheid maken. Door hun onderscheidings-

vermogen hebben zij het voorrecht verworven het Koninkrijk te kunnen vinden. Zij hebben immers het vermogen verworven 'het kaf van het koren te scheiden', dat wil zeggen zij weten wat het innerlijk van de mens wel voedt en wat het innerlijk niet voedt. Hun uitverkiezing houdt in dat zij er 'bij uitstek voor gekozen hebben' het Koninkrijk der Hemelen te zoeken. Over dit onderscheidingsvermogen is er het volgende verhaal.

Honderd jaar geleden liep een man in het holst van de nacht naar zijn buurman en bonkte op de deur. Toen de buurman slaperig opendeed en vroeg wat er aan de hand was vroeg de man om een gloeiend kooltje om zijn sigaar aan te kunnen steken, want zijn eigen vuur was uitgegaan. Waarop de buurman boos uitriep: wat een onzin, wat een lawaai om niets want je hebt een brandende lantaarn in je hand!

Wij zoeken overal rust en vrede. Liefst zo ver mogelijk. Daarom gaan we met het geraas van een Boeing 747 naar China en Chili op vakantie en we vergeten te zoeken in ons eigen hart. Dat is het onderscheid. Alle beweging komt voort uit stilte en keert er uiteindelijk weer in terug.

Joh 16:28

Ik ben bij de Vader vandaan gegaan en naar de wereld gekomen, nu verlaat ik de wereld weer en ga ik terug naar de Vader.'

50. Jezus zegt:

Als zij tegen jullie zeggen: waar komen jullie vandaan? Antwoord dan: uit het Licht, waar het Licht uit zichzelf is ontstaan en zich gevestigd heeft om tot manifestatie te komen. Al het geschapene is het evenbeeld van dat Licht. Als zij vragen: zijn jullie dan dat Licht? Antwoord dan: wij zijn kinderen van dat Licht die het voorrecht genieten weet te hebben van de levende Vader. En als zij dan vragen ‘wat is het innerlijke teken van de Vader die binnenin jullie aanwezig is?’ Antwoord dan: de Vader is beweging en stilte tegelijkertijd.

Cf. Lk 16:8; Joh 12:36; Ef 5:8; 1 Thess 5:5; Joh 6:57; Rom 9:26.

Deze uitspraak doet onmiddellijk denken aan het Johannes evangelie, waar Jezus vergeleken wordt met het Woord en met het Licht. Het woord is de oorspronkelijke trilling die de schepping tot manifestatie brengt in naam en vorm. Die trilling rijst op vanuit stilte *en de geest Gods zweefde over de wateren*. De naam en vorm blijven in stand door de beweging die uit de trilling voortkomt. Voortkomend uit trilling is de beweging cyclisch en golvend indien uitgezet op een tijdlijn. De substantie zelf, het bewustzijn, blijft echter geheel stil. Wat er gebeurt, is hetzelfde als wanneer je wakker wordt uit een diepe slaap. Eerst is er het woord: IK BEN, de Naam van de Heer die we moeten leren heiligen, vervolgens en vrijwel gelijktijdig gaat 'het licht aan' in de geest. Dat licht is het licht van bewustzijn. Het bewustzijn en het licht zijn er in feite altijd, maar bij het wakker worden wordt men er

'wakker voor'. In feite is het wakker worden het alert worden voor het licht van bewustzijn. Zo komt het dat alles het evenbeeld is van dat Licht en dat alles de uiting is van het Woord als naam en vorm.

Over *het voorrecht genieten* geldt hetzelfde als in de vorige uitspraak. Ook hier wordt het woord *uitverkoren* gebruikt, maar dat heeft in het huidige Nederlands een negatieve en zeer beperkende betekenis gekregen. Het *weet hebben van de Levende Vader* betekent natuurlijk over het vermogen kunnen beschikken om tot jeZelf te komen. Om terug te keren tot jeZelf en tot je eigen vrede en stilte en daar te verblijven. Hoe herkent men die Levende Vader? Door beweging in stilte en door stilte in beweging. Beweging is tijd. Stilte is tijdloos. Beweging is ambitie, wil, verlangen. Tijd is ambitie, wil. Stilte is voorbij ambitie, voorbij verlangens, voorbij wil, voorbij tijd.

Mt 7:13-14

Ga binnen door de nauwe poort. Want wijd is de poort en breed is de weg die naar de ondergang leidt; er zijn vele mensen die daarlangs gaan. Hoe nauw is de poort en hoe smal de weg die naar het leven leidt; er zijn maar weinig mensen die hem vinden.

Joh 8:12-16

Weer richtte Jezus zich tot hen: 'Ik ben het licht van de wereld. Wie Mij volgt, gaat zijn weg niet in de duisternis, maar zal het ware levenslicht bezitten.' De farizeeën brachten hier tegenin: 'U getuigt van uzelf! Zo'n getuigenis heeft geen waarde.' Jezus gaf hun ten antwoord: 'Inderdaad, Ik getuig van mijzelf, en toch heeft mijn getuigenis waarde. Want Ik weet waar Ik vandaan kom en waar Ik heen ga. Maar u weet niet waar Ik vandaan kom of waar Ik heen ga. U oordeelt naar menselijke maatstaven, maar Ik oordeel niet, over niemand. En als Ik toch oordeel, is mijn oordeel waarachtig, want het komt niet van Mij alleen, maar ook van de Vader die Mij gezonden heeft.

**51. Zijn discipelen vroegen Hem:
Wanneer zal de rust van de dood komen en
wanneer breekt de nieuwe wereldorde aan?
Hij antwoordde:
Jullie zoeken er overal naar, maar jullie her-
kennen het niet.**

Cf. Mt 17:11-12; Joh 5:25.

Ook nu stellen de discipelen de verkeerde vraag waaruit blijkt hoezeer zelfs zij 'de plank missloegen'. Er spreekt bijna een soort vertwijfeling uit in de zin van 'ik wilde dat ik dood was, dan had ik tenminste rust'. Hetzelfde geldt voor de vraag naar de nieuwe orde die in het tijdsbeeld van het toenmalige Palestina een directe politieke betekenis had. Velen verlangden ernaar het gehate Romeinse juk af te werpen. Dat politieke uitzien naar een nieuwe orde leidde uiteindelijk tot de rampspoed van de Joodse opstand. Het had de verwoesting van de tempel en van Jeruzalem tot gevolg. Die verwoesting betekende het begin van de Joodse diaspora.

Jezus negeert de vraag en wijst de discipelen erop dat de vrede en rust er al zijn, omdat die nooit afwezig zijn. Hij wijst erop dat het herkennen van de aanwezigheid van stilte in beweging in feite 'de nieuwe orde' is. Dan wordt een mens herboren in zijn eigen Licht. Dat licht is het licht van bewustzijn dat er altijd is maar steeds wordt 'vergeten'. Er is veel wijze raad beschikbaar, maar er zijn maar weinigen die bereid zijn die raad daadwerkelijk op te volgen en discipel te zijn. *Zoekt en gij zult vinden* zegt Jezus. Maar dan moet je wel zoeken!

**52. Zijn discipelen zeiden:
Vierentwintig profeten spraken in Israël en zij
spraken allemaal in Uw geest.
Hij antwoordde:
Jullie gaan voorbij aan de Levende die voor
jullie staat en jullie spreken over doden.**

Cf. Joh 5:39-40; 8:53; Lk 24:5; Mt 8:22; Lk 9:60.

Het probleem van de mens in dit tijdperk is dat hij zo eindeloos slaapt. Jezus moest zijn discipelen voortdurend wakker schudden en uit hun slaap halen. Het slapen in deze zin is niet de fysieke slaap, maar een geestelijke slaap. Die maakt dat we wegdromen en ons opsluiten in onze eigen droomwereld vol spookfiguren en illusies. We zijn er niet bij. We willen de les niet leren van de moderne voetballer die inhoudt dat je 'aan de bal moet zijn en heel erg moet opletten om te scoren'. Dit weigeren we te doen, maar we vinden het heerlijk om er in onze luie stoel via de televisie naar te kijken. En als een arme voetballer een enkele keer niet oplet is het huis te klein en breken we de boel af.

Zo leven we in onze droom en gaan we voorbij aan wat er werkelijk is. We vergeten onsZelf, dat wil zeggen het Koninkrijk der Hemelen dat in ons is in de vorm van onze eigen vrede en stilte. In plaats daarvan vinden we dat we in een hel leven en voortdurend aan vakantie toe zijn. Vervolgens spreken we eindeloos over hoe het 'was', over doden dus.

'In uw geest': de meeste vertalingen geven 'en zij spraken door U' of: 'over U' of: 'via U'. 'In uw geest' benadert de spirituele betekenis nog het meest.

**53. Zijn discipelen vroegen Hem:
Is de besnijdenis zinvol of niet?
Hij antwoordde: als besnijden zinvol was zou
hun vader hen besneden uit hun moeder ver-
wekken. De ware besnijdenis is in de Geest en
die is in elk opzicht zinvol.**

Cf. Rom 2:25; 3:1; 2:29.

Ook hier geeft Jezus zelf aan hoe zeer handelingen en dingen een symbolische betekenis hebben. Hij zegt hoe de dingen uit de wereld van de geest duidelijk kunnen worden gemaakt aan de hand van voorbeelden of symbolen in de fysieke wereld. De besnijdenis in de Geest is Zelfherinnering, het hebben van een innerlijk zwaartepunt dat beschikbaar is gekomen en waarvan blijk wordt gegeven. Wat de essentie bedekte is nu weggenomen en de weg is vrij om de thuisreis te aanvaarden. Welke eigenschappen manifesteren zich dan? Integriteit, loyaliteit, trouw, liefde, standvastigheid en moed. Indien deze gepaard gaan met het licht van bewustzijn ontstaat visie. Vanuit visie is er perspectief en een doel. Het doel is de terugkeer naar het Huis van de Vader.

De strijd tussen de 'rekkelijken' en de 'preciezen', tussen de 'fundi's' en de 'libero's' is van alle tijden. Binnen dat kader refereert dit logion zeker ook naar de strijd tussen de voorstanders van het in stand houden van de Joodse traditie en de toenmalige 'globalisten' die de Christelijke traditie open wilden stellen voor iedereen. Deze globalisten kregen uiteindelijk hun zin. Opvallend is de spirituele betekenis die Jezus expliciet aan de besnijdenis toekent.

54. Jezus zegt: Gelukkig de armen want aan jullie is het Koninkrijk der Hemelen.

Cf. Mt 5:3; Lk 6:20.

De betekenis van 'jullie' is natuurlijk dat Jezus de discipelen, tot wie hij zich richt, prijst wegens hun afstand doen van bezit. Wat integriteit, volgzzaamheid, trouw en loyaliteit betreft waren de discipelen ongetwijfeld van het hoogste soort. Dit vermogen om ongebonden en vrij te blijven is overigens de basis voor iedere verdere ontwikkeling op het spirituele pad. Daarom duurt het meestal ook zo lang voordat mensen werkelijk op weg gaan en hun thuisreis beginnen. Het duurt zo lang omdat wij zo ontstellend sterk hechten aan de wereld en aan de dingen van de wereld. *Wein, Weib und Gesang* blijken een welhaast onbedwingbare aantrekkingskracht uit te oefenen. Men zou er alleen nog *Gold* aan moeten toevoegen.

Een vrouw zei eens tegen haar man dat zij zich zorgen maakte over haar broer omdat hij bedelmonnik wilde worden. 'Nu probeert hij al zijn verlangens te verminderen'. Haar man zei: 'wees niet bezorgd want zo leert hij het nooit. Niemand kan de gelofte van armoede op die manier afleggen'. 'Hoe dan wel?', vroeg zij. 'Zo', riep de man, en hij scheurde zijn kleren door midden en maakte er een pij van, beloofde haar dat alle vrouwen voor hem van nu af aan 'moeder' zouden zijn en verliet het huis om niet meer terug te keren.

Zo radicaal is de gelofte van armoede.

Lucas VI,20:

Hij richtte het oog op zijn leerlingen en zei: 'Gelukkig de armen, voor jullie is het koninkrijk van God'.

55. Jezus zegt:

Wie zijn vader en moeder niet haat kan voor Mij geen discipel zijn. Wie zijn broeders en zusters niet haat en zijn kruis niet opneemt zoals Ik, zal Mij niet waardig zijn.

Cf. Mt 10:37-38; Lk 14:26-27; Mt 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23.

Ogenschijnlijk is deze 'harde' uitspraak van Jezus rechtstreeks in conflict met de aloude regel 'eert uw vader en uw moeder'. Juist de eerbied voor ouders, voor ouderen en voor eerdere generaties is een wezenlijk gegeven in de traditie van de mensheid. Hoewel deze traditie in het zelfgenoegzame Westen op haar retour lijkt te zijn, is dat deels maar schijn. Met andere woorden ook nu nog worden 'vader en moeder' geëerd. Hoe moeten wij dan haten? Jezus spreekt hier in symbolen en met 'vader en moeder' bedoelt hij het verleden. Datgene waaruit ons denken is voortgekomen, dus de combinatie van persoonlijkheid, karakter, invloed van de omgeving, opvoeding en opleiding. Dat samenstel is de vader en de moeder van het hele menselijke vermogen. Broeder en zuster zijn dan allerlei verwante relaties eromheen. Jezus doelt dus op de noodzaak om het verleden los te laten, te breken met het verleden. Wat we in feite moeten opgeven is het verlangen om enig voordeel te behalen uit of enige vrucht te plukken van onze handelingen. De handelingen als zodanig dienen gewoon door te gaan. De verwachting van een beloning of een gevolg van de handeling is wat ons boeit en dus bindt. Dat verlangen bindt ons aan de handeling en aan onze eigen dromen of illusies over de resultaten. Als we handelingen zouden opgeven, maar door zouden gaan met het koesteren van verlangens, zou het opgeven

slechts schijn, slechts een voorwendsel zijn. Gewoonlijk zal iemand alleen ergens aan beginnen als hij zich eerst een idee heeft gevormd van 'wat het nut' van zijn inspanning zal zijn en welk voordeel ermee te behalen valt. In wijsheid worden dingen echter ondernomen als een vanzelfsprekendheid, zonder enig verlangen naar de vruchten ervan.

Alvorens anderen te redden van de verdrinkingsdood in de stroom van het leven zullen we eerst zelf moeten leren zwemmen in die stroom. Daartoe zullen wij het verleden moeten loslaten, want dat houdt ons aan de wal. Een juiste levenshouding zonder gehechtheid is de werkelijke overvloed. Vader en moeder, broeder en zuster symboliseren gehechtheid. Jezus zegt hier hetzelfde als bijvoorbeeld in logion 48, waar Hij spreekt over het verplaatsen van bergen. Ook daar spreekt hij in feite over het veranderen van de basis van waaruit we functioneren. Een en ander is terug te voeren tot *metanoia*, tot het: *Bekeert want het Koninkrijk der Hemelen is nabij* (Mt 3:2 en 4:17). Het bekeren, de inkeer, betekent het veranderen van ons doel en daarmee van de basis. De basis, het doel, wordt het 'Uw wil geschiede' in plaats van de vervulling van onze eigen ambities en onze eigen wil.

Sommige commentatoren wijzen er op dat het Aramees het woord *sana* kent voor 'haten'. In de eerste plaats betekent dit woord echter: 'opzij zetten' of 'eraan voorbijgaan, achterlaten, verlaten', zoals in Marcus X:7-9:

7 Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zich hechten aan zijn vrouw, 8 en die twee zullen één worden, ze zijn dan niet langer twee, maar één. 9 Wat God heeft verbonden, mag een mens niet scheiden.

56. Jezus zegt:

Wie de wereld werkelijk kent, vindt een lijk en wie dat lijk vindt, gaat aan de wereld voorbij.

Cf. Heb 11:38.

Wat Jezus zegt, klinkt alweer nogal dramatisch. In feite herhaalt hij een idee uit de Vedanta-traditie dat de fysieke wereld een wereld is van 'verdwenen geest', een wereld van lijken dus. *Bhûta* wordt die wereld genoemd: datgene wat geweest is, want *bhûta* is het voltooid verleden deelwoord van *bhû*: zijn, dus datgene wat geweest is. Dat wil zeggen dat de fysieke wereld het resultaat, de kristallisatie of fixatie is van datgene wat in een moment van aandacht geschapen werd. Was de aandacht er niet of nauwelijks, dan is wat geschapen werd mechanisch tot stand gekomen als aan een lopende band. Het is duidelijk dat de menselijke factor gelegen is in de mate van aandacht waarmee dat ondeelbare moment van schepping gevangen wordt - of niet. Het vermogen aandacht te geven en dingen in aandacht te laten rusten, is de werkelijke menselijke uitdaging. Mist de mens dat moment, dan is hij gevangen in een wereld van verdwenen geest, in een wereld van lijken dus. Wie dat door heeft gaat aan de wereld voorbij of liever: gaat voorbij de wereld en treedt binnen in de wereld van de Heilige Geest, van de Geest van Eenheid, de wereld van de Geest van de Waarheid, *die Ik u zenden zal*. Letterlijk luidt de tekst: *Wie tot kennis van de wereld is gekomen vindt een lijk en wie een lijk vindt, hem is de wereld niet waardig*. Zie ook logion 80.

Mt 10:39:

Wie zijn leven vindt, zal het verliezen, en wie zijn leven verliest omwille van Mij, zal het vinden.

57. Jezus zegt:

Het Koninkrijk van de Vader lijkt op de boer die over goed zaad beschikte en het zaaide. In de duisternis van de nacht kwam zijn vijand en die zaaide onkruid tussen het zaaigoed. De boer stond zijn werklieden echter niet toe het onkruid uit te trekken want, zei hij, anders trekken jullie met het onkruid ook de tarwe uit. Wacht dus tot de oogsttijd want dan is het onkruid gemakkelijk herkenbaar en kan het worden uitgetrokken en verbrand.

Cf. Mt 13:24-30.

Deze vergelijking staat vrijwel letterlijk in het Mattheüs evangelie (13:24-30). In grote lijnen is de vergelijking bedoeld om ons eraan te herinneren dat na verloop van tijd, en na de nodige zorg als van een boer die over zijn oogst waakt en ervoor zorgt, waarheid en onwaarheid heel gemakkelijk herkenbaar zijn en zich als vanzelf laten scheiden. De onwaarheid wordt dan verbrand in het brandende licht (vuur) van de rede, omdat de onredelijkheid ervan zo apert duidelijk is zoals wanneer tarwe en onkruid zijn uitgerijpt. Toch is het ook van belang dat Jezus de vergelijking geeft om het Koninkrijk van de Vader te beschrijven. In die context zien we hoe de werklieden de neiging hebben het onkruid onmiddellijk uit te roeien (wellicht zelfs 'weg te spuiten'). De hereboer verbiedt dat en zegt: als je dat doet neem je noodgedwongen enige tarwe mee. Die wil de herenboer uitdrukkelijk sparen. In feite gaat de vergelijking dus over de kunst om de juiste tijd af te wachten. Dan wordt het verschil tussen tarwe en

onkruid overduidelijk en hoeft er niets van de oogst verloren te gaan. Dan hoeft men niet langer te 'kiezen' want alles is overduidelijk geworden. Dan is 'onderscheid maken' en 'nuanceren' helemaal niet moeilijk maar eigenlijk vanzelfsprekend. Dit is echter een les die weinigen ter harte willen nemen. Meestal kunnen we niet wachten en spuiten we liever alles maar weg, met andere woorden: we gooien het kind met het badwater weg. Ons eigen ongeduld is een van onze grootste belemmeringen of blokkades om een stap verder te zetten in de richting van de rijke oogst van de overvloed van de waarheid. Denken dat je zou moeten 'kiezen' is een vorm van ongeduld. Geduld en verdraagzaamheid waren in de sterk gepolariseerde mensengemeenschap van de Levant ver te zoeken. Vandaar deze vergelijking. Quispel meldt dat het onkruid 'dolik' is (*lolium temulentum*) dat heel moeilijk van tarwekorrels is te onderscheiden. Alleen als de plant is opgegroeid kun je het verschil duidelijk zien.

Het is opvallend om te zien hoe Jezus alles wist van het boerenbedrijf en van het leven op het platteland. In het Thomasevangelie treedt dit aspect nog veel duidelijker naar buiten dan in de vier canonieke evangeliën.

**58. Jezus zegt:
Gezegend is de mens die te lijden heeft, want
dan vindt hij het leven.**

Cf. Jac 1:12; 1 Pet. 3:14.

We moeten ervoor oppassen te vervallen in het Middel-
eeuwse fatalisme dat zegt dat lijden opgezocht moet wor-
den. Desondanks is het een onloochenbare werkelijkheid
dat wie op weg gaat terug naar huis, afscheid moet nemen
van zijn verleden. Dat gaat gepaard met de nodige tranen,
zoals ieder definitief afscheid zwaar valt en emotioneel
geladen is. Die vorm van lijden is onafwendbaar en
noodzakelijk, maar tegelijkertijd valt die last gemakkelijk
te dragen vanwege de hoop en het geloof in de weg terug.
Die geven de mens de moed, de kracht en het vertrouwen
om op weg te gaan.

Kijk naar het aambeeld van de smid. Zie hoe erop geha-
merd en geslagen wordt; toch verandert het aambeeld
nimmer van plaats. Geduld en lijdzaamheid zijn noodza-
kelijke kwaliteiten om de smid zijn werk te laten doen.

Om van ijzer staal te maken moet er eindeloos op geha-
merd worden. Alleen dan wordt het staal geschikt voor
een zwaard of een zeis. Bovendien moet het zwaard of de
zeis gehaard worden om zijn scherpte te behouden. Het
staal wordt dan buigzaam en flexibel als een floret. Even-
zo moet een mens gehard en gehaard worden met de ha-
mer van de wereld en met het vuur van zijn beproevingen
voordat hij buigzaam wordt en leert wat nederigheid is.
Dit leren 'wat nederigheid is', de deugd van nederigheid
dus, is niets anders dan het niet langer geïnteresseerd zijn
in de vraag of iets 'van mij' is – de vraag naar bezit dus,

of in hoeverre de dingen met 'mij' te maken hebben – de vraag naar het relatieve dus. Wie zich inspant voor verlossing zal al spoedig vinden dat de banden van 'mij' en 'mijn' iedere verlossing of bevrijding in de weg staan. Zij zijn de twee grootste vervuilers in ons menselijk bestaan en zij deformerden de mens tot een dierlijke karikatuur. Als de mens leert hoe hij zich innerlijk kan schoonmaken en zuiveren, kan hij de eenheid en de vrede van God en van zichZelf binnengaan. Die mens kan dan – in navolging van Christus – met recht zeggen: Vrede zij U; Mijn vrede geef Ik u! Zoals reeds werd opgemerkt is dit de wezenlijke boodschap van Jezus en ook van Johannes de Doper: *bekeert want het Koninkrijk is dichtbij*. De takken van een fruitboom vol vruchten, buigen naar beneden. Wie overvloed wenst, zal diep moeten buigen. Het is onze plicht op onze knieën te vallen en te aanbidden in eindeloze toewijding, waar anderen slechts buigen. Men zegt wel dat ziekte de belasting is die betaald moet worden voor het gebruik van het lichaam, zoals een huurder huur betaalt voor het gebruik van het huis. God is in alle mensen, maar lang niet alle mensen zijn zich ervan bewust dat zij in God verblijven en daarom lijden zij.

Het lijden van deze gezegende mens is een soort innerlijke onrust omdat hij niet langer vertrouwt op zijn zelfgenoegzaamheid noch op zijn vooropgezette meningen. Zo staat zijn visie en standpunt steeds haaks op dat van de wereld. Zo vindt hij ook het leven want voor hem is alles steeds nieuw.

Ahmad ibn Hanbal (+855 n.Chr) geeft de volgende uitspraak van Jezus:

Voorwaar, ik zeg dat diegenen onder jullie die het meest te lijden hebben onder ongeluk het meest aan deze wereld gehecht zijn.

59. Jezus zegt:

Kijk naar de levende waarheid zolang jullie leven, om te voorkomen dat jullie sterven en de kracht missen om haar te vinden.

CF Joh 8:21, 13:33

De oorspronkelijke tekst zegt: *Kijk naar de Levende*. In eerste instantie mag men aannemen dat met de *Levende* Jezus zelf wordt bedoeld. Dat is echter niet meer dan een impliciete interpretatie. Jezus is de personificatie van de waarheid en daarmee krijgt deze tekst een geheel eigentijdse dimensie.

Menselijke eigenschappen kunnen verdeeld worden in wereldse eigenschappen en in goddelijke eigenschappen. Iedereen probeert die goddelijke eigenschappen te verwerven. Zij stralen en zijn schoon, zuiver en aantrekkelijk. Omdat men echter ieder gevoel van maat - en geduld - mist, schiet men naast het doel en raakt men de weg kwijt. Een mechanische levenswijze neemt het roer over en de mens is levend dood; hij sterft. Toch blijft hij dan zoeken, maar gevangen als hij is in mechanische en automatische patronen kan hij de waarheid – zichZelf - niet meer vinden. De juiste maat der dingen geeft stabiliteit en geeft de mens de kans om te weten wanneer hij ergens mee op moet houden om niet te 'sterven'. Die kennis kan alleen worden overgebracht door diegenen die weet hebben van zowel de wereldse als de goddelijke eigenschappen en die er meester over zijn. Zij moeten de grenzen kennen. Zij moeten immers knollen kunnen onderscheiden van citroenen. Een leermeester heeft kennis èn ervaring nodig om in staat te zijn regelend op te treden in een

situatie en mensen daarbij te helpen. Wil hij zijn taak en functie naar behoren uitoefenen dan zal hij dus eerst zelf een levend voorbeeld moeten zijn van de waarheid die hij predikt. Hij zal een levend voorbeeld moeten zijn van een aan maat gebonden levenswijze. Een dergelijk voorbeeld is de levenswandel van wie de waarheid liefheeft en daarnaar leeft. Die mens leeft als vanzelfsprekend in een wereld van niet-weten. Hij weet immers heel goed dat de waarheid, die tijdloos, eeuwig en onbegrensd is, zich nimmer laat vasthouden in vorm. Scheppen is een stromend, vloeibaar, proces terwijl eerzucht, arrogantie, hebzucht en alle andere kwaliteiten van de duisternis, die levende stroom die schepping heet, indammen, blokkeren en bevroren als ijs.

Meister Eckhart zegt:

Dus moeten wij ons om de totaliteit van het geschapene niet bekommeren maar alleen om Jezus Christus die alleen onze redder en helper is en een weg tot zijn hemelse Vader. Maar hoewel we daarmee van alle eindigheid afscheid nemen en de weg van de waarheid betreden, zijn we toch nog niet geheel waar we zijn moeten. We kunnen weliswaar de goddelijke waarheid beschouwen maar zolang we dingen beschouwen en waarnemen zijn we nog niet één met het waargenomenen. Zolang er nog een object van waarneming is, zijn we niet één in het Ene. Want waar niets dan het Ene is, daar ziet men niets. Zodat men dan God niet zien kan, zoals met blindheid; niet kennen, zoals met onbesef; en niet vernemen zoals met onverstand.

Joh. 8:21

Opnieuw zei Hij tegen hen: 'Ik ga heen en jullie zullen Mij zoeken, maar jullie zullen in zonde sterven. Waar Ik heen ga, kunnen jullie niet komen.'

Joh 13:33

Kinderen, nog maar kort zal Ik bij jullie zijn. Dan zullen jullie Mij zoeken, maar Ik heb tegen de Joden gezegd: 'Waar Ik heen ga, daar kunt u niet komen', en dat zeg Ik nu tegen jullie.

60. Zij zagen een Samaritaan die op weg was naar Judea en die een lam droeg. Jezus stelde Zijn discipelen de vraag: waarom draagt deze man een lam? Zij antwoordden:

Om het te slachten en het vlees te eten.

Hij antwoordde:

Zolang het lam nog leeft, zal hij het niet opeten, maar alleen wanneer hij het lam heeft geslacht en het lam een lijk is geworden.

Zij antwoordden:

Zo is het, het kan niet anders.

Hij antwoordde:

Zoek dan een plaats om tot rust en vrede te komen, als je wilt voorkomen dat je ook een lijk wordt en wordt opgegeten.

Ook dit verhaal dient om het onbezielde van de fysieke wereld als zodanig te benadrukken. Het bezielde is immers niet van die wereld, maar van de wereld van het hart en van het Zelf. Het fysieke als zodanig is onbezield en daarmee niet meer dan een omhulsel, een jas. Het levende is wat daarachter, of voorbij het fysieke ligt. Soms wordt dat het metafysieke genoemd. Een belangwekkende aanwijzing vormt echter het laatste deel van Jezus' antwoord: *zoek dan een plaats om tot rust en vrede te komen, als je wilt voorkomen dat je ook een lijk wordt en wordt opgegeten.*

Een voorbeeld van dit tot rust komen om te voorkomen dat je innerlijk 'leegloopt' en je als een lijk gaat voelen is wat in India de Ras-lila wordt genoemd: het goddelijke spel, zoals gesymboliseerd door de dans van Krishna met

de Gopi herderinnetjes. Aan het einde van de dans staan alle herderinnetjes in een cirkel en tussen elke twee staat er één Krishna. Er waren heel veel meisjes en dus heel veel Krishna's. Het idee is dat de herderinnetjes handeling, actie voorstellen en tussen elke handeling in is er de stilte, de rust en de vrede van Krishna, het Absolute. Het is de rust en stilte die we allemaal zouden moeten verwelkomen tussen twee activiteiten in en vóór het begin van de volgende handeling of activiteit. Het gevolg is dat we de nieuwe handeling met een nieuwe innerlijke energie en vanuit een basis van innerlijke rust en vrede kunnen beginnen. Hetzelfde geldt ook voor het 'luisterende oor'. De vreedzame mens luistert slechts, zonder commentaar, en blijft innerlijk stil, maar begrijpt vorm en inhoud van wat er wordt gezegd. Zo verspreidt hij zijn vrede en wordt de situatie naar een hoger en fijner niveau getransformeerd. De innerlijke rust, de ruimte tussen twee noten is de essentie van muziek. De innerlijke rust bepaalt de maat van de muziek, en de maat bepaalt de vorm.

Jezus zelf wordt dikwijls vergeleken met een lam. Die symboliek is dus wel duidelijk. Een andere zienswijze is dat het lam de ontluikende, jonge liefde tot de waarheid symboliseert. De Samaritaan is degene die er zo zijn eigen wetten en regels op nahoudt en ook zijn eigen tempel. Die mens zal het lam onherroepelijk slachten en opeten om te overleven. *Het kan niet anders*, zoals de tekst aangeeft.

61. Jezus zegt:

Twee mensen rusten op een bed, de een gaat dood, de ander leeft.

Salome zei:

Wie bent ge, mens, als wiens zoon hebt ge plaats genomen op mijn bank en gegeten van mijn tafel?

Jezus antwoordde:

Ik ben het bestaan zelf en voortgekomen uit wat altijd hetzelfde is, Mij werden gegeven de dingen van Mijn Vader.

Salome zei:

Laat mij uw discipel zijn.

Jezus antwoordde:

Wat zelf niet verdeeld is, is vol licht, maar wat verdeeld is zal in duisternis gehuld zijn.

Cf. Lk 17:34; Mt 24:40-41; Mt 11:27; Lk 10:22; Joh 6:37; 12:2,6en9; Lk 2:49.

Wie enigszins op de hoogte is van de Upanishads en Jezus hoort zeggen dat ‘twee mensen rusten op een bed en dat de een het leven laat en de ander het leven heeft’ denkt onwillekeurig aan het bekende openingsvers van het derde boek van de Mundaka Upanishad beginnend met *Dvâ suparnâ sayujâ sakhâyâ: twee vogels zijn in vriendschap met elkaar verbonden en hebben hun tehuis in dezelfde boom. De ene pikt van de sappige vruchten van de boom en de ander kijkt toe.* In zijn commentaar op dit vers zegt Shankara: de ene vogel is de individuele ziel die vasthoudt aan zijn eigenheid en die eet en geniet van de vruchten van de boom

van het leven. In dat genieten let hij echter niet op en dan eet hij de goede en de slechte vruchten van de boom die bestaan uit plezier en pijn, uit geluk en ongeluk. De andere vogel is God zelf, tijdloos, zuiver bewustzijn, vrij, alwetend, Schepper van hemel en aarde. Hij proeft niet, maar ziet toe als de eeuwige getuige. Hij is zowel de getuige van degene die geniet als van wat genoten wordt. Hij is de Heer en Meester. De vergelijking doet ook denken aan het verhaal van Martha en Maria waarbij Jezus Martha voorhoudt: *Martha, Martha, je maakt je bezorgd en druk over van alles, maar slechts één ding is nodig. Maria heeft het beste deel gekozen en dat zal haar niet worden ontnomen. (Luk 10:41)*

Salome vraagt wie Hij is en Jezus getuigt van het Zelf dat Onveranderlijk is, Onbegrensd, Altijd hetzelfde en vol licht. Dit licht komt in de wereld om licht te brengen in de duisternis van innerlijke verdeeldheid en gespletenheid, want *wat verdeeld is zal in duisternis gehuld zijn.*

Meister Eckhart zegt:

Wanneer je meent in diepe verzonkenheid, vrome stemmingen, zoete vervoering en uitzonderlijke genade meer van God te ontvangen dan bij het vuur in de keuken of door in een stal te zijn dan doe je niets anders dan God gevangennemen, een mantel over zijn hoofd trekken en Hem onder een bank schuiven. Wie God op een bepaalde 'wijze' zoekt, pakt wel die wijze maar mist God die in de wijze verborgen is.

62. Jezus zegt:

Ik vertel Mijn geheimen alleen aan diegenen die deze geheimen waardig zijn. Laat de linkerhand niet weten wat de rechter doet.

Cf. Mt 6:3.

Waar Jezus op doelt is de noodzaak tot gelijkgestemdheid. Alleen wanneer we op dezelfde golflengte zitten, kunnen we op elkaar afstemmen, kunnen we communiceren. En omdat links en rechts en daarmee ieder paar van tegengesteldheden per definitie niet op elkaar zijn afgestemd, heeft het geen zin het ene aan het andere uit te leggen. Als je tarwe zaait zul je nu eenmaal geen maïs oogsten. Een andere manier om deze uitspraak te overwegen is dat de Schepper als Al-Vader alles ter beschikking heeft gesteld. Zijn overvloed is grenzeloos. Het zijn de grenzen en beperkingen die wij onszelf stellen die ons kleinhouden en niet zelden deprimeren. In die zin zijn links en rechts symbolisch voor alle beperkingen want 'links houdt nu eenmaal niet van rechts', die twee gaan niet samen door een deur. Dan is het zinloos om te proberen van links rechts te maken en omgekeerd. De oplossing kan uitsluitend liggen in de onbegrensdeheid van het Absolute. Daar ligt het transformerend vermogen. Zo ga je voorbij aan zowel links als rechts en beiden zullen onwetend blijven over wat de een of de ander doet. In de traditionele symboliek is de linkerkant de kant van onwetendheid, van het onjuiste, terwijl de rechterkant of rechterhand de kant van het 'juiste' is (*dharma*). Links is 'link' dat is het idee. Overigens geeft Jezus zelf maar al te vaak de indruk buitengewoon tegendraads te zijn en 'links' in een wat modernere opvatting.

63. Jezus zegt:

Er was een rijk man. Hij had veel geld. Hij zei: Ik zal mijn geld gebruiken om te zaaien, te planten en te oogsten. Zo zal ik mijn schuren vullen met vruchten. Dan heb ik geen gebrek. Dat overdacht hij in zijn geest. Die nacht stierf hij. Wie oren heeft om te horen, die hore.

Cf. Mt 11:15; 13:9en 43; Mk 4:9en 23; 7:16; Lk 8:8; 14:35.

Jezus lijkt wel een soort voorliefde voor 'rijkaards' te hebben want zij komen veel voor in Zijn gelijkenissen. Die rijke mannen zijn wij natuurlijk. Dat 'rijke' bestaat dan uit al onze meningen en ons commentaar op van alles en nog wat. Wijzelf zijn die stuurlui die als betweters aan wal staan, klaar om commentaar te geven. Voor ons is Jezus gekomen om ons over te halen aan boord te gaan en zelf het schip van ons menselijke systeem door het leven te sturen in plaats van geleefd te worden en beheerst te worden door ons eigen verleden. Deze man had in ieder geval ook contanten. Daar wilde hij van alles mee doen 'om geen gebrek te hebben'. Die angst om gebrek te hebben en het steeds niet tevreden zijn met wat we hebben, is onze grootste belemmering om verder te komen. Wat we vergeten, is dat we al midden in de overvloed staan. Vandaar de vergelijking met een rijkaard, want voor hem is het helemaal niet nodig om nog méér te willen bezitten. Waar Jezus echter werkelijk op doelt is dat het Koninkrijk der Hemelen nabij is, sterker nog: 'in u is'. Dat wordt vergeten. En 's nachts stierf hij. Dat wil zeggen hij heeft zijn kans gemist en moet opnieuw beginnen. De vergelijking is niet zonder cynisme. Wie oren heeft om te horen, die hore.

64. Jezus zegt:

Iemand had een grote vriendenkring en besloot een diner te geven. Toen de voorbereidingen klaar waren zond hij een van zijn bedienden om de vrienden uit te nodigen. Hij kwam bij de eerste en zei: mijn meester nodigt u uit voor het diner. De ander antwoordde: ik heb vorderingen te innen op enige kooplui die vanavond bij mij komen. Daar moet ik heen om hun mijn instructies te geven. Verontschuldig mij voor de maaltijd. Toen ging de dienaar naar de volgende en zei: mijn meester nodigt u uit, maar de man antwoordde: ik heb zojuist een huis gekocht en ben er te druk mee bezig, ik heb dus geen tijd om te komen. Daarop ging de dienaar naar een ander en zei: mijn meester nodigt u uit. De ander antwoordde: mijn vriend gaat trouwen en ik moet de bruiloftsmaaltijd voorbereiden. Ik kan niet komen. Verontschuldig mij voor de maaltijd. Weer ging de dienaar naar een ander en zei: mijn meester nodigt u uit. De ander zei: ik heb net een boerderij gekocht en ik ga nu de pacht ophalen. Ik kan dus niet komen, verontschuldig mij. Toen ging de dienaar terug naar zijn meester en zei: wie u voor de maaltijd hebt uitgenodigd hebben zich verontschuldigd. Daarop gaf de meester zijn bediende de opdracht om 'de straat op te gaan' en iedereen

**mee te brengen die hij maar tegen zou komen.
Zakenlieden en handelaren zullen de plaatsen
van Mijn Vader niet binnengaan.**

Cf. Mt 22:2-10; Lk 14:16-24.

Deze vergelijking vinden we bijna geheel terug bij Mattheüs en ook bij Lukas. Bij Lukas vinden we bovendien de uitdrukkelijke verwijzing om de blinden, kreupelen en lammen naar binnen te halen en bij Mattheüs wordt een mopperende gast onceremonieel de zaal uitgegooid *de buitenste duisternis in en laat daar zijn geweest en geknars van tanden*. Dat laatste krijgt hij zelfs als een soort bede mee. In de eerste plaats doelt de vergelijking op de eigenzinnige, eigenwijze, eigentijdse en zelfingenomen mens, die het veel te druk heeft met zichzelf en met zijn bezigheden. Hij heeft nergens tijd voor. Laat staan voor de vrede van zichzelf. Want die vrede wordt belichaamd door de Meester. De dienaar is de menselijke geest. De Vrede heeft natuurlijk een grote vriendenkring, want wie wil niet in verbinding staan met onbegrensde vrede? Als de mensen worden uitgenodigd feitelijk van de vrede te eten, zijn zij echter niet thuis en hebben zij geen tijd. Eten van die vrede betekent dat je tijd moet vrijmaken op tot jeZelf te komen. Je zult moeten leren mediteren. Je zult moeten leren wat bidden is en je zult een inspanning moeten doen om die vrede te gebruiken en om in de gaten te krijgen dat die vrede meer waard is dan alle pacht van alle boerderijen bij elkaar. Het is een kwestie van het onderscheid maken en de juiste waarde geven aan wat onderscheiden wordt. Ontevreden mensen kunnen niet aanzitten aan een vredesmaal. De essentie ontgaat hen.

Een mierenkolonie leefde eens in een berg suiker en een andere mierenkolonie woonde in een zoutberg. Op een dag kwam een suikermier bij een zoutmier op bezoek en deze vond het zout maar niets. Dus nodigde zij de zoutmier uit om bij haar de suiker te proberen tijdens een feestmaal dat zij de zoutmier zou bereiden. De zoutmier was echter niet geheel zeker van haar zaak en nam wat zout mee 'voor de zekerheid'. Bovendien hield zij een zoutkorreltje in haar mond. Dus toen zij de suiker te proeven kreeg, vond zij nauwelijks verschil, want ook het zout was in haar mond. Dus opperde de suikermier dat zij wellicht nog vasthield aan iets van vroeger en zij adviseerde de zoutmier dat los te laten. Zo gezegd zo gedaan. Toen proefde de zoutmier wat de suiker werkelijk was. Zij ging nooit meer terug.

De zakenlieden en handelaren zijn degenen die een appeltje voor de dorst meenemen of degenen die 'hun risico afdekken', die 'op zeker spelen' en die uit zijn op hun eigen winst. Zij vermengen zout met suiker en daarom proeven zij de zoetheid van Vrede en van hun eigen onbegrenstheid niet. Zij zijn zoet noch zout, vlees noch vis. Eigenlijk zijn zij kleinburgerlijk, kleingelovig en in ieder geval niet grootmoedig en ook niet ruimhartig.

Het gaat er om, het tijdelijke even in te wisselen voor het tijdloze, door regelmatig 'naar binnen te gaan', in de ruimte van je eigen hart. Laat in die innerlijke ruimte en vrede alle drukdoenerij even los en vind daar een sprankje God. Laat dagelijks het verleden los, al is het maar voor even, om tot jezelf te komen. In je eigen innerlijke vrede en evenwicht wordt alles weer vloeibaar en dan kan het leven weer stromen.

65. Jezus zegt:

Een eerbaar mens had een wijngaard. Hij verpachtte die aan pachters voor een zekere pachtsom. Op de vervalddag stuurde hij een van zijn dienaren om de pacht te innen. De pachters grepen de man echter beet en gaven hem een pak slaag en het scheelde niet veel of hij had het er niet levend afgebracht. De bediende keerde terug en bracht verslag uit aan zijn meester. De meester zei: ach misschien herkenden zij hem niet en dus stuurde hij een andere bediende. Ook die kreeg een aframming van de pachters. Tenslotte stuurde de eigenaar zijn eigen zoon met de woorden: zij zullen toch wel ontzag hebben voor mijn zoon. De pachters wisten heel goed dat de zoon als erfgenaam de wijngaard zou erven. Dus grepen zij hem vast en doodden hem.

Wie oren heeft om te horen, die hore.

Cf. Mt 21:33-41; Mk 12:1-8; Lk 20:9-16; Mt 11:15; 13:9 en 43;

Deze vergelijking komt ook uitgebreid aan de orde in de synoptische evangeliën. Bij Mattheüs gaat de vergelijking nog verder en vergelijkt Jezus zichzelf met een steen die afgekeurd wordt voor een gebouw en dan de hoeksteen wordt voor een nieuw gebouw. De pachters zijn wijzelf natuurlijk en de vraag is wat we willen: tot een bende moordenaars behoren, die de zoon en erfgenaam vermoorden, of niet? Ook hier is dus weer de kwestie van het onderscheidingsvermogen aan de orde. Vergeten we

de werkelijke eigenaar - God - en zijn zoon – de mens zelf - en pretenderen we eigenaar te zijn terwijl we in werkelijkheid pachter zijn of erkennen wij onze plichten en zijn wij bereid de pacht te betalen: onze functie te verrichten en onze eigen plicht of taak te doen? Zo geformuleerd klinkt dat aardig genoeg. Wat betekent 'onze eigen taak doen'? In de eerste plaats betekent die taak dat wij onszelf weer aanleren om te doen wat wij zeggen. Wij hebben als mens allemaal een belofte afgelegd om ons de Schepper te herinneren, om te willen leven naar Zijn regels en wetten en om onze weg terug naar Hem te willen vinden. Het betekent bovenal dat wij leren niet mee te gaan met de naar buiten gerichte straal van de schepping die gaat van licht naar buitenste duisternis. Als wij ons erfgenaamschap erkennen, worden wij kinderen van het licht in plaats van kinderen van de duisternis. Dat is de bekering, de *metanoia*. Die bekering is een voortdurend proces en een voortdurende inspanning om niet mee te gaan met de verleiding van kortzichtige gemakzucht. Anders vermoorden we ons eigen erfgenaamschap en worden we 'uitvreter' van onszelf. Als een levend kankergezwel of een terende ziekte eten wij onszelf op en vergeten we alles.

In de historische samenhang van deze uitspraak is er natuurlijk ook de nauwelijks verholen waarschuwing van Jezus aan het adres van de Zeloten die ongeveer 35 jaar later tegen het Romeinse juk in opstand zouden komen. De Joden hadden in 65 v.Chr de Romeinen zelf binnengehaald en dus was de Romeinse overheersing geen bezettingsmacht maar het wettig gezag. De 'eerbare man' wordt in de tekst een mens genoemd die de wet ter harte neemt, een 'rechtvaardig mens': het wettig gezag.

66. Jezus zegt:

Toon mij de steen die de bouwlieden verworpen hebben. Het is de hoeksteen.

Cf. Mt 21:42, Mk 12:10; Lk 20:17; 1Pet2:4-6.

Bij de vorige uitspraak werd reeds opgemerkt dat de synoptische evangeliën nog de vergelijking van 'de hoeksteen' toevoegen aan de parabel van de wijngaardenier. Hier is de toevoeging als een zelfstandige uitspraak gerangschikt. Wat de bouwlieden aan het bouwen waren, is hun 'eigen' huis of gebouw. De hoeksteen van Jezus is niet geschikt voor dat gebouw en is alleen geschikt voor de bouw van een onderkomen waarin Waarheid, Vrede, Trouw, Liefde en Eensgezindheid hun intrek kunnen nemen. Dit is het Nieuwe Verbond, de wedergeboorte in Jezus Christus. In de gewone wereld zijn woorden als waarheid, vrede, trouw, liefde en eensgezindheid buitengewoon relatieve begrippen. Dat wil zeggen zij zijn afhankelijk van omstandigheden en van stemmingen. Zij hebben hun tijdloze, absolute karakter verloren. In de wereld van het hart, in de spirituele wereld, is voor het relatieve geen plaats. Iets is waar of het is niet waar. Halfwaar is niet-waar, nietwaar? Halve liefde is geen liefde. In de spirituele wereld zijn de dingen helder en duidelijk. Die helderheid van kennis-van-de-feiten is de hoeksteen. Juist die kennis van de feiten wordt door de bouwmeesters van een kerk – de theologen en dogmatici – verworpen. Zij hebben hun eigen systeem en dat verdient de voorkeur boven het systeem van de Schepper zelf. Jezus keert zich tegen deze arrogantie en verblindings.

67. Jezus zegt: Wie alles kent, maar zichzelf niet kent, mist alles.

Cf Joh. 15:15

Tien mensen wilden een grote rivier oversteken door naar de overkant te zwemmen. Zij sprongen in het water, maar halverwege raakten zij in paniek vanwege de sterke stroom. Uiteindelijk bereikten zij de overkant. Toen zij elkaar wilden tellen om te zien of iedereen er nog was, kwamen zij steeds uit op negen en niet op tien. Dit konden zij maar niet begrijpen en in hun ontsteltenis en droefheid begonnen zij reeds de voorbereidingen te treffen voor een uitvaart.

Het probleem is natuurlijk dat de teller zichzelf niet meetelde. De teller 'vergat' zichzelf en kende zichzelf niet meer. Dat Zelf werd overgeslagen. Toen zij dit tenslotte begrepen, stopten zij met hun voorbereidingen voor de uitvaart en zetten zij hun reis aan de overkant van de stroom welgemoed voort.

Reeds bij het treffen van een tafelrangschikking voor een diner moet je erop letten 'jezelf' niet te vergeten. Dat is welbekend. Wie denkt er echter aan om de vrede van zichzelf - in haar onbegrenstheid - niet te vergeten en in die wetenschap welgemoed verder te gaan?

Rabbi Susja merkte kort voor zijn dood op: in het toekomstige rijk zal mij niet worden gevraagd 'Susja, waarom ben je niet Mozes geweest?' Neen, men zal mij vragen 'Susja waarom ben je niet Susja geweest?'

Joh 15:15

Ik noem jullie niet meer slaven, want de slaaf weet niet, wat zijn heer doet; maar Ik heb jullie vrienden genoemd, omdat Ik alles, wat Ik van mijn Vader gehoord heb, aan jullie bekend heb gemaakt.

68. Jezus zegt:

Jullie zijn gezegend wanneer men jullie haat en vervolgt want jullie zullen een plaats vinden waar jullie niet vervolgd kunnen worden.

Cf. Mt 5:11; Lk 6:22.

We weten allemaal hoe een mens pas echt tot oplettendheid en tot grootse daden komt wanneer hij onder druk komt te staan of zich in gevaar bevindt. In de gezapigheid van een zelfgenoegzaam sfeertje waar alles op rolletjes loopt – alhoewel geheel mechanisch – zal een mens zich niet snel genoodzaakt voelen tot het tonen van een gedragspatroon waarmee hij als het ware boven zichzelf uitstijgt. Pas wanneer er gevaar dreigt of wanneer een mens van alle kanten belaagd wordt, bijvoorbeeld door haat en nijd, zal hij zich genoodzaakt voelen om de ene uitweg te nemen die hem nog rest, die naar zichzelf. Hij zal dan zijn toevlucht zoeken bij wat hij werkelijk weet en daarvoor staan. Wanneer de universaliteit van de waarheid en de onbegrensdeheid van eenheid dagen, valt ieder verschil tussen ‘ik en de ander’ weg. Hoe kan die mens dan nog vervolgd worden? In die zin is zo’n mens inderdaad zeer gezegend, want zo kan hij zichzelf vinden ondanks de erbarmelijke omstandigheden waarin hij zich wellicht bevindt.

Een profeet wordt niet geëerd in eigen land. Een waarheidszoeker evenmin. Domme, botte onwetendheid houdt in dat de mens de waarheid niet wil horen. Wie daartegenin gaat, zal worden veracht en gehaat. De andere kant van al die weerstand is echter dat de waarheidszoeker meer dan ooit tevoren in staat wordt gesteld zijn eigen weg te vinden en te gaan.

69. Jezus zegt:

Gezegend zijn diegenen die innerlijk vervolgd worden, want zij zijn het die de Vader waarlijk in hun hart leren kennen.

Gezegend zijn diegenen die hongeren want zij zullen hun maag vullen met wat zij wensen.

Cf. Mt 5:10; Mt 22:16; Joh 4:23; 17:17-19; Mt 5:6; Lk 6:21;

Om tot transformatie te komen is een innerlijke verandering van klank nodig. Dat impliceert altijd een forse crisis. De lastigste vervolging is dan ook een innerlijke vervolging omdat we onze innerlijke 'vijand' altijd bij ons dragen. Die innerlijke vijand is het mechanische en het lethargische in ons. Zijn maken dat we niet willen veranderen en weigeren om te keren en de thuisreis te aanvaarden. Alleen een crisis zal maken dat je niet langer kunt volhouden 'dat alles in orde is en dat verandering dus niet nodig is.' Deze twee uitspraken van Jezus staan in verband met de Bergrede. De vissen kunnen ver weg zijn, maar als de visser het juiste aas weet te vinden komen de vissen er haastig op af, van alle kanten. Zo rent de Heer Zelf ook op de ijveraar af wiens hart vervuld is van toewijding, overgave en dienstbaarheid.

Hoe ver is zo'n houding van dienstbaarheid en overgave verwijderd van het moderne politieke en maatschappelijke denken! 'Opzij' en 'Weg ermee' is het weinige dat men nog kan bedenken, om vervolgens met vakantie naar Costa Rica te gaan om uit te rusten van de vermoedissen. Waar is enige bereidheid te vinden om zich voor elkander in te spannen zonder zich druk te maken over de eigen rol in het geheel? Een jonge monnik verzuchtte

eens dat er heel veel afwas te doen is om tot realisatie te komen. De wijze, monnik antwoordde: 'daarna ook'.

Het tweede deel van deze zaligspreking is een losse toevoeging als een derde zaligspreking in samenhang met het vorige vers. Deze zaligspreking over het stillen van de honger doet ons onmiddellijk denken aan het 'onze Vader' en ook aan de zaligspreking uit Mattheüs 5:6: *Zalig die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden.* In het 'Onze Vader' is de verwarring onder de vertalers groot omdat de Griekse tekst de term *arton epi-ousion* gebruikt dat nu vertaald wordt als 'dagelijks brood' maar dat eerder de betekenis heeft van het Latijnse *super-substantialem* dus 'metafysische of transcendente voeding'. De tekst van het Thomas evangelie doet hier niet moeilijk over en spreekt over het 'vullen van de maag' maar voegt er dan aan toe: 'van degene die wenst (of verlangt)'. De zaligspreking luidt dan: 'zalig zijn zij die honger en dorsten want hun verlangens zullen worden vervuld.' In die zin is de bede niet anders dan in Mattheüs 7:7: *Bidt en u zal gegeven worden; zoekt en gij zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden.*

Onze honger en dorst zijn meestal maar heel relatief, dagelijks wisselend en beperkt. Waar het om gaat is dat we leren om onze honger naar de werkelijkheid van ons erfgenaamschap te voeden en te versterken. We zullen ons erop moeten toelagen Zijn aanwezigheid weer te ontdekken en te ontwaren. Dit kan slechts door gebed, door meditatie, door overweging en door reflectie. Naarmate onze innerlijke kracht – en dus ons innerlijke verlangen – groeit en sterker wordt zal datzelfde verlangen uitgroeien tot een knagende honger en een verscheurende dorst. Dit is de honger en de dorst naar verlossing. Een intens verlangen is de meest zekere weg tot God.

Abu Nu'aym al-Isbahani (+1038) geeft onze de volgende uitspraak van Jezus over honger:

Jezus zei tot zijn metgezellen: 'Geef jezelf over aan honger en dorst, ga naakt door het leven en put jezelf uit opdat jullie hart God almachtig moge kennen.'

Mulla Mohammed Baqir Majlisi (+1698) vermeldt:

Jezus zei: 'Er is geen ernstiger ziekte van het hart dan wreedheid, en er is niets ondraaglijkers voor de ziel dan gebrek aan honger. Deze twee functioneren als de leidraad voor onze ballingschap en verlatenheid.'

en ook:

Eet niet voordat je honger krijgt, en als je honger krijgt, eet dan, maar niet te veel, want als jullie te veel eten, wordt jullie nek dik en jullie omvang neemt toe en dan zullen jullie de Heer vergeten.

70. Jezus zegt:

Wat uit jezelf komt en beschikbaar is, zal je redden, maar wat jullie niet in jullie hebben is dus niet beschikbaar en zal jullie doden.

Cf. Mt 13:12; 25:29; Mk 4:25; Lk 19:26

Deze uitspraak doet sterk denken aan de uitspraken in de synoptische evangeliën bijvoorbeeld Mattheüs 13,12: *Want wie heeft, aan hem zal gegeven worden en hij zal overvloed hebben, maar wie niet heeft, van hem zal genomen worden, zelfs wat hij heeft.* Deze uitspraken spelen met het begrip 'bezit'. Zolang wij denken iets te 'hebben' zitten we in de problemen want 'wij' hebben niets. God heeft alles. Hij is de Schepper. De hele schepping is van Hem. Wat valt er voor ons op te eisen? Ons lichaam? Wie heeft dat gemaakt? Onze kinderen? Hoe komen die tot bestaan? Doet koop eigendom overgaan, of eerder het gebruik? Is een auto werkelijk van ons, of kopen we een gebruiks- en verbruiksrecht? Moeten we er dus als een 'goed huisvader' voor zorgen? Een wasvrouw heeft een hele stapel vuil goed onder haar hoede, dat gewassen moet worden. Zodra het wasgoed gewassen en gestreken is, gaat het terug naar de klanten. Wat is dan van haar?

Wat uit de mens zelf komt, is datgene wat hij zich heeft eigen gemaakt in de vorm van een werkelijk weten en van doorleefd begrip. Wie leert op deze wijze in zichzelf te geloven, wordt creatief en gaat leren op een bewuste wijze van zijn talenten gebruik te maken. Zo ontworsteld deze mens zich aan de wurggreep van mechanisch denken en handelen waarin hij slechts kopieert wat hij ooit van anderen leerde. Het bewuste verbindt hem met het

echte leven en zijn ziel springt op van vreugde en blijdschap en gaat op weg, terug naar huis. Het mechanische heeft nauwelijks bewustzijn nodig want het herhaalt zich eindeloos. Het mechanische is duister, somber, afstompend, grof en daarom doods. Het mechanische wordt in stand gehouden door een gebrek aan geloof en zelfvertrouwen en daarom doodt het.

De hele prediking van Jezus gaat steeds over dit gegeven dat het 'Koninkrijk in u is en dus heel nabij'. Spiritualiteit is gericht op het ontsluiten van de innerlijke kracht die in de mens aanwezig is. Die innerlijke kracht is een kracht die voortkomt uit en gericht is op eenheid, harmonie en alomvattendheid. Die eenheid is de werkelijkheid en dus de 'waarheid' omtrent de mens. Iedere mens deelt in deze alomvattendheid en in deze waarheid. De mens zelf is immers goddelijk en onsterfelijk. Alle 'wonderen' en het grote helende vermogen waarover Jezus beschikte zijn uitvloeisels uit deze waarheid. Zij vormen geen bijzondere kwaliteit van Jezus zelf maar zijn slechts de bevestiging van de universaliteit van de mens. Iedere mens kan dit helend vermogen en deze op eenheid gerichte krachten in zichzelf ontsluiten zoals Jezus zijn discipelen steeds voorhield.

Transformatie is een proces van bewustwording van de eigen vermogens, een proces van duisternis naar licht, van dood naar leven. De mens is in slaap en het wordt hoog tijd dat hij ontwaakt en aan de slag gaat. Als Jezus Lazarus opwekt 'uit de dood' is dit de symboliek, de diepere betekenis ervan. In Joh 11:11 wordt dan ook gezegd: *Zo sprak Hij en daarna zeide Hij tot hen: Lazarus, onze vriend, is ingeslapen, maar Ik ga daarheen om hem uit de slaap te wekken.* Eigenlijk is het geheel irrelevant of Lazarus echt overle-

den was of dat het slechts een metafoor is. De boodschap is dat geloof in zichzelf de mens tot leven wekt en hem doet ontwaken uit de doodse stilte van een slapend bestaan. Overigens zegt het Johannes evangelie expliciet dat Lazarus' lichaam reeds vier dagen in het graf lag.

Logion 41:

Wie heeft, aan hem zal worden gegeven. Van wie niet heeft zal zelfs het weinige dat hij heeft, worden ontnomen.

71. Jezus zegt:

Ik zal dit huis afbreken en niemand zal het ooit weer kunnen opbouwen.

Cf. Mt 26:61; 27:40; Mk 14:58; Joh 2:19; Hand 6:14.

Het is gebruikelijk om over de wereld waarin we leven te spreken als 'deze wereld' of kortweg als 'dit'. Dat wil zeggen: dit alles hier. Een belangrijke oefening om niet te hechten aan 'deze wereld' is zich de uitspraak *niet dit, niet dit* voor de geest te halen.

Jezus duidt aan dat zijn komst noodzakelijk was om iets recht te zetten dat niet meer vergeten mocht worden. In Zijn prediking staan de thema's transformatie en liefde centraal en men mag aannemen dat Hij gekomen is om een van deze twee of beide punten te verankeren in de Westerse traditie. Een van de redenen waarom de Romeinen vrijwel overal intens gehaat werden, is juist de ijzeren administratieve greep waarmee zij het gezag door het hele Rijk heen uitoefenden. Daarom kon het Romeinse Rijk ook bijna duizend jaar voortbestaan en zelfs tweeduizend jaar, als men het Rijk van Constantinopel meerekent. De Romeinen waren weliswaar administratief-organisatorisch hoogbegaafd en ook op het punt van technologie stonden zij hun 'mannetje', maar hun traditie was zeker niet transformatorisch te noemen en het liefdevolle is niet een van de duurzame kenmerken van hun heerschappij geweest. Niet voor niets sprak de gecultiveerde Romein Grieks.

De met de Romeinen collaborerende Farizeeërs, schriftgeleerden en Sadduceeërs deden op dit gebied overigens

niet voor hen onder. De tempel van Jeruzalem werd in 70 n. Chr. definitief verwoest. Dit is de historische context van deze uitspraak. De meer spirituele uitleg heeft natuurlijk te maken met het gegeven dat wie de poort naar zijn eigen innerlijke vrede en naar zichzelf weet open te zetten voor eens en voor altijd afscheid neemt van zijn eigen verleden. Zijn besluit is definitief: hij gaat terug naar huis, naar het huis van zijn Vader. Wie zich daar gevestigd weet, kent geen twijfel meer en geen verdriet. Hij heeft zijn verleden geheel losgelaten omdat hij er eenvoudig niet meer in geïnteresseerd is en het voor hem niet langer enige relevantie heeft. Voor hem is alles altijd nieuw want voor hem is er geen dood en geen geboorte. Er is slechts het eeuwige NU en dat is altijd nieuw omdat het tijdloos is. Daarom is die mens werkelijk vrij geworden. Niet omdat er een luchtmobiele brigade is langsgelaten of een peloton mariniers om hem te bevrijden, nee eenvoudig en alleen omdat zijn interesse 'gedraaid' is, omgekeerd en hij zichzelf heeft teruggevonden. Al het andere is – als een hoeveelheid zelfstandige eenheden - irrelevant geworden. De enige relevante die er is, is dat alles een uitdrukking is van een absolute eenheid, van een absolute eenheid waar geen tweespalt meer is. Dit is de verlossing. Dit is de blijde boodschap.

Opvallend is dat Jezus in deze uitspraak het weer opbouwen van het huis of de tempel ontkent, terwijl de synoptische evangeliën juist wel verwijzen naar een wederopbouw 'na drie dagen'.

72. Iemand zei:

Zeg mijn broeders dat zij de bezittingen van mijn vader met mij delen.

Jezus antwoordde:

O mens, wie heeft Mij tot een verdeler gemaakt? Hij wendde zich tot Zijn discipelen en zei: ik ben toch geen verdeler?

Cf. Lk 12:13-14.

Dit voorval vinden wij ook beschreven in Lukas 12: 13-14. Jezus voegt er dan het verhaal aan toe van de man die zijn bezittingen vermeerderde en voortijdig sterft. Dit fragment vinden we in dit evangelie terug onder logion 63. Lukas eindigt dan met: *Alzo is het met dien, die zichzelf schatten verzamelt, maar niet rijk is in God.* Hier ligt dus ook het spanningsveld tussen deze wereld en ‘die andere wereld’ waar Jezus steeds over spreekt. Rijk in deze wereld is rijk aan bezit. Rijk in die andere wereld is arm aan bezit - geen bezit – maar rijk aan God, dat wil zeggen: men verkeert in de nabijheid van God waardoor toewijding, overgave en liefde vanzelf groeien en toenemen. Zij vertegenwoordigen transformerend vermogen. Het verdelen staat natuurlijk tegenover de eenpuntige en volledige overgave.

Lucas 12:13

Iemand uit de menigte zei tegen hem: ‘Meester, zeg tegen mijn broer dat hij de erfenis met mij moet delen!’ Maar Jezus antwoordde: ‘Wie heeft mij als rechter of bemiddelaar over jullie aangesteld?’ Hij zei tegen hen: ‘Pas op, hoed je voor iedere vorm van hebzucht, want iemands leven hangt niet af van zijn bezittingen, zelfs niet wanneer hij die in overvloed heeft.’

73. Jezus zegt:

De oogst is wel groot, maar er zijn weinig arbeiders om te oogsten. Vraag daarom aan de Heer dat Hij arbeiders zendt voor de oogst.

Cf. Mt 9:37-38; Lk 10:2.

Hetzelfde wordt bedoeld wanneer men vaststelt dat er aan leermeesters en adviezen in de wereld geen gebrek is, maar wel aan discipelen, dat wil zeggen mensen die bereid zijn de hele leer ten uitvoer te brengen en niet selectief, door slechts de krenten uit de pap te willen halen.

Een heremiet leefde lang geleden in de bossen bij Fontainebleau. Hij had veel leerlingen. Op een dag besloot hij hun oprechtheid te testen en bond een rijpe perzik vast aan zijn been en wond er een verband omheen. Hij riep zijn volgelingen en klaagde over het gezwel aan zijn been. Hij stelde vast dat hij niet lang meer te leven had en dat zijn einde nabij leek, tenzij iemand bereid was het gezwel leeg te zuigen, op gevaar af eraan dood te gaan. Niemand roerde zich en na verloop van tijd kwamen de meer geleerde leerlingen bij elkaar, die zijn boodschap verspreidden over het hele land. Zij deden een beroep op de heremiet om een stichting op te richten van waaruit zijn werk voortgang kon vinden na zijn dood. Meer hadden zij niet voor te stellen. Tenslotte kwam er een jonge leerling naar voren, die aanbod de wond leeg te zuigen. De heremiet waarschuwde hem dat hij eraan dood zou gaan. Het antwoord van de leerling was: 'als duizenden baat hebben bij uw levende wijsheid zolang u onder ons bent, dan zal het verlies van mijn leven een grote gunst zijn. Daar heb ik mijn leven graag voor over.' En voordat iemand hem kon tegenhouden liep hij op de heremiet af en begon de wond leeg te zuigen. Tot zijn verbazing vond hij het sap van een perzik.

Ware, zuivere liefde is heel zeldzaam, meestal is liefde vermengd met gehechtheid. Wie van de geliefde geluk of tevredenheid wenst te verkrijgen geeft blijk van gehechtheid. Wie echter alles over heeft voor het geluk of de tevredenheid van de geliefde, toont de ware, zuivere liefde.

74. Hij zei:

Heer, velen staan er bij de put, maar niemand daalt af in de put.

Er is het verhaal van de twee broers Kartika en Ganesha die Bhagavati, de Grote Moeder, als moeder hadden. Op een dag zei zij tegen haar zonen: ik geef dit parelsnoer aan wie van jullie beiden het eerste de hele schepping is rondgegaan. Kartika sprong onmiddellijk op zijn pauw, die zijn vervoermiddel was. Maar Ganesha haastte zich helemaal niet: hij liep een keer rond de Grote Moeder en knielde vervolgens voor haar neer. Hij wist dat zij het hele universum in zichzelf belichaamde. Zij was tevredengesteld en gaf hem het snoer. Na lange tijd kwam Kartika terug en vond zijn broer met het snoer reeds om de hals. Alles kan verwerkelijkt worden door God - Eenheid - lief te hebben. Als men God kan liefhebben, komt men niets te kort.

Wie weet te proeven van die grote en onbegrensde vrede die in de eenheid van jeZelf te vinden is, wordt zelf die bron van vrede. Die mens neemt de 'diepe duik' en daalt af in de peilloze diepte van zijn of haar eigen vrede. Die mens geeft ervan aan allen die haar nodig hebben. We willen allemaal eten en drinken, maar iemand zal dat eten en drinken moeten vinden en bereid moeten zijn het uit te delen. Bovendien zullen de mensen hun mond moeten opendoen om ervan te proeven. Niemand vindt het moeilijk om dit van jongs af aan te leren in de materiële wereld van ons lichaam. Maar voor immateriële, transcendente voeding, lopen slechts weinigen 'warm'. We staan bij de put, maar niemand gaat er in om het water te vinden.

75. Jezus zegt:

Velen staan bij de deur, maar alleen wie de eenheid van zichZelf vindt, zal door de deur de bruidskamer binnengaan.

Cf. Mt 22:10-14; 9:15; Mk 2:19; Lk 5:34; Joh 3:29; 25:10.

De vergelijking van het huwelijk met een bruid en bruidegom en een bruidskamer is een geliefd thema bij Jezus. Dat komt natuurlijk omdat het huwelijk over eenheid gaat. Die eenheid is de vermenging of eenwording van het vrouwelijke en het mannelijke. Daaruit komt een nieuwe eenheid voort. Iets nieuws wordt geboren. Het is een rechtstreekse weerspiegeling van het scheppingsproces zelf. Waarom gaan er dan zo weinigen door de deur en betreden de bruidskamer? Dit is de prijs van onze eigen onwetendheid. Want we weten toch alles beter?

Een vader had zijn dochter uitgehuwelijkt, maar zij werd weduwe voordat zij haar echtgenoot gekend had. Toen zag zij hoe haar vriendinnen trouwden en zij vroeg haar vader waar haar echtgenoot was. De vader antwoordde: God is je echtgenoot. Hij komt naar je toe als je Hem roept. Toen zij dat gehoord had, trok zij zich in haar kamer terug, sloot de deur en riep God aan om bij haar te komen en Zich aan haar te tonen. Waarom komt u niet? Riep zij. God kon de harte-kreet van het meisje niet weerstaan en verscheen Zelf.

Het woord dat wordt gebruikt voor 'wie de eenheid van zichzelf vindt' is 'monachos' (ons woord monnik) in de zin van eenzaam maar niet alleen. Toch mogen we de ogen niet sluiten voor het feit dat dit woord 'monachos' ook een meer fysieke en radicale betekenis heeft in de zin van de celibatair levende 'eenling'. Het celibaat en het afwijzen van het huwelijk was een belangrijk thema bij

sommige Joodse sekten van die tijd. De 'enkratieten' en de 'therapeuten' in Alexandrië vormden een belangrijke stroming en Quispel toont aan dat hun invloed bij de tot standkoming van het Thomas evangelie groot is geweest. Maar zij waren niet de enigen. Ook de Essenen gingen ervan uit dat het verkieslijker is om niet te trouwen. Het is niet verwonderlijk dat we dit thema steeds terugvinden bij Paulus. We kunnen er niet om heen dat een belangrijk deel van de vroege Christenen en van de mensen rond Jezus het huwelijk afwezen. Daarom 'mocht' Jezus ook niet geboren worden uit de huwelijksband tussen Jozef en Maria maar werd hij op wonderbaarlijke wijze 'verwekt'. Althans dit willen de evangelisten en dogmatici ons doen geloven. Een 'eenling' of *monachos* is dus een geheelont-houder die een strenge ascetische levenswijze nastreeft waarin voor geslachtsgemeenschap en voortplanting geen plaats is, of hoogstens onder zeer streng gereguleerde vormen. Dit alles vanwege de noodzaak om 'zuiver, onbezoedeld en onbevlekt' te blijven. Voortplanting en het hele spanningsveld tussen man en vrouw wordt dan gezien als 'onzuiver' en 'verkeerd'. De enige die niet aan deze bekrompen visie leed was Jezus zelf. Zijn verhouding met Maria Magdalena is hiervoor het bewijs. Ook lezen we hoe juist de vrouwen hem overal volgden waar de 'heren' discipelen het zo dikwijls lieten afweten. Het laatste logion uit dit evangelie spreekt boekdelen.

Jezus zelf was geen enkratiet hoewel hij misschien niet 'getrouwd' was of misschien ook wel. Dat weten we niet. Wat we wel weten is dat hij vrouwen in bescherming nam en juist het vrouwelijke in de mens eerde. Jezus was een man van liefde.

76. Jezus zegt:

Het Koninkrijk van de Vader is als een koopman die veel handel had en een parel vond. Hij kende zijn vak. Hij verkocht zijn zaak en kocht die ene parel voor zichzelf.

Zoeken ook jullie naar die onvergankelijke en eeuwigdurende schat waar geen mot of worm bij kan komen.

Cf. Mt 13:44-46; Mt 6:19-20; Lk 12:33.

Het Koninkrijk der Hemelen wordt hier vergeleken met een parel van grote waarde. Wie dat koninkrijk naar waarde weet te schatten, laat alles los en neemt de parel. Het is een kwestie van onderscheid maken en ook een kwestie van waar je in gelooft of waar je geloof aan hecht. Wie denkt dat een steen een steen is zal zelf als een steen worden - keihard dus. Wie weet dat een steen een uiting is van God zelf, zal de werkelijkheid van God overal zien en daarmee Godgelijk worden. In waarheid bestaat er niet zoiets als een aparte steen. Ook een steen kan slechts bestaan omdat hij gedragen wordt door bewustzijn, omdat hij bestaat in de substantie van de Schepper Zelf. Die substantie is overal, altijd. Die substantie doorstraalt de hele schepping en is er tegelijkertijd de grondstof van. Die substantie werkt door alles heen: planten, dieren, mensen en mineralen. Alles wat wij waarnemen bestaat nimmer als iets apart, als iets zelfstandigs. In die zin bestaat er geen zelfstandigheid, geen individualiteit. Die bestaan slechts in schijn. Weliswaar een schone schijn, maar een schijn – een illusie - blijft het. Deze verschijnselen zijn in feite allemaal een uiting

van die ene grondstof waarvan gezegd wordt dat die Waarheid, Bewustzijn en Gelukzaligheid is. Wanneer je dat spel dóór hebt door onderscheid te maken tussen schijn en werkelijkheid, zul je in staat zijn die Waarheid-Bewustzijn-Gelukzaligheid overal te zien. Dan is de aanwezigheid van God zelfs in 'dode materie', zoals een steen geen probleem.

Mattheüs 13:44-46

Het gaat met het koninkrijk der hemelen als met een schat, in de akker verborgen. Toen iemand hem vond, verborg hij hem, en van blijdschap ging hij alles verkopen wat hij bezat en kocht hij die akker. Ook gaat het met het koninkrijk der hemelen als met een koopman op zoek naar mooie parels. Toen hij één kostbare parel gevonden had, ging hij alles verkopen wat hij had en kocht hij haar.

77. Jezus zegt:

Ik ben het Licht dat boven allen schijnt. Ik ben het Al. Het Heel-al is uit Mij voortgekomen en heeft zich aan Mij geopenbaard. Kloof een houtblok en Ik ben daar. Licht een steen op en je zult Mij daar vinden.

Cf. Joh 8:12; Rom 11:36; 1Kor 8:6.

Deze uitspraak doet sterk denken aan een vers uit de Taittirīya Upanishad (3,1,1):

Datgene waar al het geschapene uit voortkomt,

Datgene wat alle geschapene dingen in stand en in leven houdt,

Datgene waarheen al deze dingen terugkeren en waarin zij verzinken, Verlang Dat te kennen. Want dat is God Zelf.

Iemand vroeg de Meester: 'Gelooft U in God?'

'Ja', was het antwoord. - 'Kunt U dat bewijzen?'

'Ja'. - 'Hoe dan?'

'Omdat ik Hem hier aanwezig zie op precies dezelfde wijze als ik jou hier zie zitten alleen heel veel duidelijker en lichter.'

Een geleerde vroeg de Meester naar het verschil tussen subject, object en kennis. Waarop de Meester antwoordde: 'Mijn beste man ik heb geen weet van al dat soort spitsvondigheden. Ik ken slechts het Zelf in mij en mijn Goddelijke Moeder.'

Jezus schroomde niet om gebruik te maken van het oud-testamentische gegeven van 'Ik ben' zoals dat in de Upanishaden en in de Bhagavad Gîtâ ook wordt gebruikt. Het 'Ik ben' is niet persoonlijk en heeft geen betrekking op de persoon van Jezus maar is het onpersoonlijke en universele principe dat in ieder mens aanwezig is. Ieder mens zegt: *Ik ben.*

78. Jezus vroeg:

Waarom zijn jullie naar de woestijn gekomen? Soms om het riet bewogen te zien worden door de wind? Of om fraai uitgedoste mensen te bewonderen, zoals jullie koningen en de groten der aarde? Zij zien er zeker van buiten mooi uit, maar waarheid kennen zij niet.

Cf. Mt 11:7-8; Lk 7:24-25; Op. 6:15; Mt 20:25.

Deze uitspraak is bij Mattheüs verdeeld over twee vindplaatsen. Bij Mattheüs ligt de nadruk op het feit dat waarachtig leiderschap het vermogen om te volgen inhoudt. Wat te volgen? De stem van de waarheid, de stem van het geweten. En dit antwoord vinden we heel verrassend terug in deze uitspraak binnen het Thomas Evangelie. Want eigenlijk staat er in de laatste zinsnede: *maar de waarheid onderscheiden kunnen zij niet*. In onze gemakzucht houden we alles veel liever bij de uiterlijke schijn. Die oppervlakkigheid negeert opzettelijk de werkelijkheid, de waarheid. Het onderscheid maken impliceert dat we door de uiterlijke schijn leren heenkijken om de werkelijkheid van universaliteit en kosmische verbondenheid te zien. Vanwege deze oppervlakkigheid wordt die ‘wereld’ ook wel vals en leugenachtig genoemd. Onderscheid maken is zeker niet hetzelfde als kiezen. In feite heeft het er niets mee te maken. Eigenlijk is er geen keuze als er alleen de Wil van God is. Het enige wat er feitelijk ‘te doen’ valt is dat we leren ‘in het midden’ van een situatie te gaan staan. Dan kunnen we beide kanten overzien: de buitenkant van de zaak, dus zoals de dingen zich voordoen en de binnenkant, dus zoals zij werkelijk zijn. Anders gezegd: in het nú te staan en toe te kijken op de stroom van

het leven, dat wil zeggen het spel van het verleden dat overgaat in toekomst. De mens zal moeten leren een onpartijdige en vooral ook stille toeschouwer te worden van wat er plaatsvindt. Die onpartijdigheid houdt echter niet in dat je je overal buiten houdt. De boodschap van Jezus Christus en ook de boodschap van Shrî Krishna (in de Bhagavad Gîtâ) is eensluidend: schroom niet de 'strijd' van het leven aan te gaan en je te mengen in het strijdgevoel, maar raak er niet bij betrokken: leer alles steeds te herleiden tot stilte en vrede. Vecht als het werkelijk moet, maar wees steeds de eerste om vrede te sluiten als zich een werkelijke opening naar vrede voordoet. Zo wordt een mens vrede-stichter, en niet door zich heel bewust afzijdig te houden. Onpartijdigheid is niet hetzelfde als afzijdigheid. Noch Krishna, noch Jezus Christus waren partijdig, zij namen wel degelijk volledig deel aan het gebeuren dat 'leven' heet. De eerste werd wagenmenner in een burgeroorlog en de tweede liet zich tot het kruis veroordelen. Het vraagstuk van 'keuze' is ook reeds bij logion 8 en bij logion 57 ter sprake gekomen.

Er zijn vier staten waarin de dingen plaatsvinden: Eenheid, Waken, Dromen en Slapen. Het toekijken op de voortdurende wisseling van deze staten vindt plaats in de werkelijke woonplaats van de mens: voorbij dit alles. Dan wordt de werkelijkheid ontdekt. De werkelijkheid van Waarheid, Bewustzijn en Gelukzaligheid, die Absoluut zijn en niet relatief. Zelfs de meest eenvoudige en zuiver fysieke inspanning, zoals het spitten van een moestuin, lijkt een feest te worden, want men verkeert in het gezelschap van zichZelf en van God. Wij vergeten steeds dat wij Zelf in waarheid de Meester zijn, het Absolute. Door ware kennis ter harte te nemen kunnen we achter onze

ware identiteit komen. Net alsof je een ander leert kennen en waarderen.

Iemand kan een vriend vragen zich te verkleden en te vermommen en een bepaalde rol te spelen. Zodra die vriend gaat spreken wordt hij herkend aan zijn stem. Ware kennis is de stem waardoor men het ware Zelf kan ontdekken dat zich uit in een eindeloze verscheidenheid aan vormen. We zullen moeten leren leven met deze noodzaak om twee tegengestelden tot synthese te brengen. De tegengestelden zijn dat het wezen dat binnenin aanwezig is zich naar buiten manifesteert in eindeloze vormen. Men zal dus de eenheid van binnen en buiten moeten leren herkennen. Die herkenning zal ertoe leiden dat men niet langer enige haat of afgunst koestert en begint te functioneren vanuit liefde, naastenliefde wel te verstaan. Dat brengt vrede en verlossing

**79. Een vrouw uit de menigte riep uit:
Gezegend de schoot die u droeg en de borst die
u mocht voeden.**

Jezus antwoordde:

**Gezegend zijn diegenen die het Woord van de
Vader gehoord hebben en dat Woord ook wer-
kelijk ter harte hebben genomen. Voorwaar
de dag zal komen dat jullie zullen zeggen: ge-
zegend is de schoot die niet heeft ontvangen en
gezegend zijn de borsten die niet hebben ge-
zoogd.**

Cf. Lk 11:27-28; Lk 23:29; Mt 24:19; Mk 13:17; Lk 21:23.

Maria-haters zullen zich door deze ogenschijnlijk respect-
loze opmerking van Jezus jegens zijn fysieke moeder
gesterkt voelen in hun afwijzing van het belang van haar
moederschap. Meer dan een 'draagmoeder' was zij niet,
denken zij. Zo is het natuurlijk niet.

Hoewel de vrouw die deze onsterfelijke woorden riep het
wellicht niet zo bedoeld had, verwijst de uitspraak in deze
context toch naar het Moederschap als zodanig. Iedere
vrouw maakt deel uit van de substantie van wat wel de
Grote Moeder - de *Magna Mater* - wordt genoemd. Ook
wel de Voedster van allen, zoals de universiteit ook wel
Alma Mater wordt genoemd: de voedende moeder. On-
derdeel van een spirituele discipline is om te gaan leren
vrouwen steeds als deel van de Grote Moeder te be-
schouwen en dus als moeder. In veel landen (Rusland,
Thailand, India) worden vrouwen dan ook dikwijls zo
aangesproken. Diezelfde spirituele discipline maakt dat

men niet alleen alle eer en respect betoont tegenover vrouwen - ongeacht haar levenswandel - maar dat men zelfs zo ver gaat vrouwen te beschouwen en te respecteren als een zoon zijn moeder. Deze spirituele discipline gaat in feite nog verder en houdt bovendien het vermijden van oogcontact in. Dat is de werkelijke achtergrond van de gewoonte van vrouwen om een sluier te dragen. Zelfs in het Westen was het tot 150 jaar geleden niet ongebruikelijk dat een vrouw gesluierd over straat liep. Tegenwoordig wordt dit in het Westen echter geheel genegeerd. De reclamejongens zijn er immers juist op uit de oogverblindende schoonheid van de vrouwelijke gestalte zo veel mogelijk 'open en bloot' te tonen. Voor hen is een sluier zeker niet aan de orde! Integendeel: weg ermee, want een sluier is slecht voor de consumptie. Op dit punt is het Westen geheel afgegleden naar nivellering en gelijkschaking van de seksen. De gevolgen zijn ernaar.

Het antwoord van Jezus is wel heel radicaal. Hij schroomt niet om de hele lofprijzing op een ander niveau te brengen. Hij wijst op het Vaderschap en op de mens zelf die het Woord van de Vader ontvangt en het in zijn schoot - zijn hart - bewaart. Zo bezien is de hele mens de barendende Moeder van de waarheid. De Wil van de Schepster is de Vader die de Zoon verwekt. Die Zoon is als het Woord van Waarheid vleesgeworden in het innerlijk van de rechtschapen mens die de waarheid liefheeft. Zo wordt een grote transformatie bewerkstelligd. In een onwetend hart en aan een onwetende borst is het echter slecht toeven. Slechte bomen dragen immers slechte vruchten. In Mattheüs 24:34 lezen wij bovendien dat Jezus deze voorspelling ook in verband brengt met de komende rampspoed over Israël door de Joodse opstand in 66 n. Chr. en de verwoesting van de Tempel. De Romeinse wreedheid

en wraakzucht maakten dat je je kinderen zo'n ramp zeker niet zou toewensen.

De tekst van dit logion kan natuurlijk ook op een heel andere wijze geïnterpreteerd worden in die zin dat Jezus zou aangeven dat hij in het geheel niet uit een moederschoot geboren was, zodat hij zijn 'vermeende' moeder Maria op deze wijze juist eert. Deze visie was in de eerste eeuwen in zwang en wordt 'het docetisme' genoemd. Schriftgeleerden kunnen hun pennen gaan slijpen om hierover verder na te denken als zij dat wensen...

Abu al-Hajjaj al-Balawi (+1207) geeft dit verhaal:

Maria was in de tempel samen met een neef, Yusif genaamd, die haar diende en met haar van achter een scherm sprak. Hij was de eerste die van haar zwangerschap hoorde, een mededeling die hem zorgen baarde en bedroefd stemde. Bovendien was hij bang dat men hem van zonde zou verdenken. Hij zei dus tegen haar: 'Maria, kan er een plant groeien zonder zaad?' 'Ja', antwoordde ze. 'Hoe dan?' vroeg hij. 'God' zei ze, 'schiep het eerste zaad zonder dat daar een plant aan voorafgegaan was. Maar dan zeg je natuurlijk: 'Als Hij niet de hulp van het zaad had ingeroepen, zou de zaak te moeilijk voor Hem zijn geweest.' 'Moge God me dat vergeven', zei hij. Toen zei hij: 'Kan een boom groeien zonder water of regen?' Maria antwoordde: 'Weet je dan niet dat zaden, planten, water, regen en bomen en en dezelfde schepper hebben?' Opnieuw vroeg hij haar: 'Kunnen er kinderen worden geboren zonder dat een man daar een aandeel in heeft gehad en zonder dat er een zwangerschap aan vooraf is gegaan?' 'Ja', antwoordde ze. 'Hoe dan?' vroeg hij. 'Weet je dan niet', zei ze, 'dat God Adam en diens vrouw Eva schiep zonder dat er sprake was van een zwangerschap en zonder een vader en zonder een moeder?' 'Ja', antwoordde hij, en hij voegde eraan toe: 'Vertel me dan wat jou is overkomen.' Maria zei: 'God heeft me de blijde tijding gebracht van een Woord van Hem, wiens naam de Messias Jezus, zoon van Maria, zal zijn.'

80. Jezus zegt:

Wie de wereld kent, vindt het fysieke en lichamelijke, maar wie met het lichaam weet om te gaan is meester over de wereld.

Cf Lk 17:37; Mt 24:28

Hier hebben we een verwijzing naar wat er werkelijk bedoeld wordt met 'onthechting' met 'loslaten' en met bevrijding of verlossing. We weten allemaal dat een echte vakman meester is geworden over de discipline waarin hij vakman is. Dat meesterschap uit zich altijd in een vrijheid van handelen die zodanig is dat het lijkt alsof hij alleen maar speelt met zijn vak. Zijn vrijheid is zo groot dat het lijkt alsof wat hij doet 'super eenvoudig' is. Al spoedig blijkt dat als een onervaren leerling hetzelfde wil doen, het geheel hopeloos ingewikkeld wordt en een hele andere kwaliteit meekrijgt. Het loslaten, het onthechten in dit verband heeft dus niets te maken met de dingen van je afzetten of de dingen negeren, maar juist met het tegendeel: in de volle aandacht van de vakman komt het 'vak' tot leven. Voor de mens is het 'vak' het leren omgaan met aandacht, het verwerkelijken van zijn drievuldigheid als één. Dan versmelten vader en zoon tot één creatieve en heilige geest. In die blik kan ieder voorwerp, ieder object worden omvat en 'tot leven worden gewekt'. Wie echter blijft hangen in de fysieke wereld zal nimmer deze eenheid tussen vader en zoon, tussen schepper en schepping verwerkelijken. Hij blijft hangen in de aantrekkingskracht van zintuiglijke voorwerpen en weet zich daarmee gevangen in het net van zijn eigen wensen en verlangens. Het is tegen deze achtergrond dat de wijzen ons voorhouden te onthechten, los te laten. Dat loslaten betekent niet

dat je de fysieke wereld vaarwel zou zeggen. Integendeel, Jezus houdt ons voor dat het erom gaat meester te worden over deze wereld. Dan wordt het leven als een spel, een ‘spielerei’ in plaats van gebogen te gaan onder de loodzware last van je eigen gewichtigheid.

Een fuik staat altijd open. Toch zwemmen de vissen naar binnen en raken gevangen. Wie de werking van de fuik kent is meester over de vissen.

Op de paardenmarkt in Zuidlaren zal een boer die een span paarden wil kopen niet zelden het paard aan de staart trekken. Een gedwee paard laat dat toe en protesteert niet. Een vurig en wakker paard steigert of geeft een trap uit protest tegen de ongepaste intimiteit van de koper. De echte kenner koopt dat paard.

Wie een spiritueel leven zoekt zal hetzelfde vuur als dat paard moeten weten te vinden. Velen zijn als cornflakes in melk zacht geworden. Geen innerlijke spankracht. Geen doorzettingsvermogen. Geen wilskracht. Zij stoppen en blijven steken in hun bord met warme pap.

Overigens luidt de letterlijke tekst van dit logion: *Wie tot kennis is gekomen van de wereld vindt het lichaam (het lichamelijke), en wie het lichamelijke vindt hem is de wereld niet waardig.* (zie ook logion 56)

Lucas 17:37

Ze vroegen hem: ‘Waar, Heer?’ Hij antwoordde: ‘Waar een lijk is, daar zullen de gieren zich verzamelen.’

81. Jezus zegt: Laat de rijken koning zijn, maar laat wie over kracht beschikt ervan afzien.

Cf. Mt 19:23, 1Kor 4:8.

De uitspraak laat in het midden waarvan degene die over kracht beschikt moet afzien. Moet hij afzien van de kracht of van de heerschappij (het koningschap)? Voor de hand ligt te zeggen dat de krachtige afziet van zijn kracht. Dat wil zeggen dat hij kracht weet te tonen, maar dat zijn innerlijke spankracht en discipline zodanig zijn dat hij er nimmer gebruik van hoeft te maken. Dan verwordt kracht niet tot macht.

De rijken zullen altijd een greep doen naar de macht om zo hun rijkdom in stand te houden, niet door kracht, maar door macht. Dus uiteindelijk doet het er niet toe of men afziet van de kracht of van de macht. Wie afziet van kracht, maar krachtig is heeft het gebruik van kracht niet nodig, want dat maakt van kracht macht. Wie zwak is maar rijk, heeft geen kracht en grijpt de macht. Het afzien van macht is een teken van kracht.

Mattheüs 19:23

Tegen zijn leerlingen zei Jezus: 'Ik verzeker jullie, voor een rijke is het moeilijk het koninkrijk der hemelen binnen te gaan. Nog eens zeg Ik jullie: Een kameel komt gemakkelijker door het oog van een naald dan een rijke in het koninkrijk van God.'

**82. Jezus zegt:
Wie dicht bij Mij is, is dicht bij het vuur. Wie
ver van Mij is, is ver van het Koninkrijk.**

Cf. Mk 12:34.

Het 'Mij' van Jezus is het Zelf, het Absolute, datgene wat de mens werkelijk is: onbegrensd bewustzijn. Wie dichtbij zichzelf komt, is dichtbij de bron van het vuur zelf, het licht van bewustzijn. Dat licht van bewustzijn is het Koninkrijk van het Licht waarvan wij geacht worden kinderen te zijn. Kinderen van het licht dus, en niet kinderen van de duisternis. *Wie in duisternis wandelt, weet niet waar hij heengaat. Terwijl gij het Licht hebt, geloof in het Licht opdat gij kinderen des Lichts moogt zijn.* (Joh 12:36)

Een van de Upanishads begint met de volgende invocatie: *Bescherm mij met uw barmhartige blik. Leid mij van onwerkelijkheid naar werkelijkheid. Leid mij van duisternis naar licht. Leid mij van dood naar onsterfelijkheid. Moge vrede overal zijn.* (Br.Up.1,3,28)

Marcus 12:34

Toen Jezus zag dat hij met begrip antwoordde, zei Hij tegen hem: 'U staat niet ver van het koninkrijk van God.' Niemand durfde Hem nog een vraag te stellen.

Meister Eckhart zegt:

Je moet God niet als buiten jezelf opvatten maar als je eigenste, als wat in jou is...

Veel eenvoudige mensen denken dat ze het zó moeten zien als stond God dáár en zij hier. Zo is het niet. God en ik, wij zijn één.

83. De mensen zien vormen, maar het licht van bewustzijn dat zich erachter bevindt blijft verborgen en rust in de weerspiegeling van het Licht van de Vader. De Vader toont zich door vormen, maar Zijn eigen gedaante blijft verborgen in Zijn Licht.

Cf 2Cor 3:18, 2Cor 4:4-6

Deze uitspraak vindt men geheel terug in de Vedanta filosofie, die zegt dat het licht van het Zelf - het licht van zuiver bewustzijn - weerspiegeld wordt in de rede of het intellect. Dat weerkaatste licht komt beschikbaar voor het menselijke systeem. Maar de bron van het licht zelf blijft verborgen, tenzij de mens zich realiseert dat hij Zelf die bron is.

Zo is er dus een bron van kennis en er is een waterval van kennis. De waterval is zichtbaar en wordt gevormd door het totaal van beschikbare kennis op alle gebied, inclusief alle technologische verworvenheden. Het is een waterval van informatie en de mensen die zich daarmee bezighouden worden erdoor overspoeld als onder een douche. Van buiten worden zij nat en van binnen zijn zij geheel uitgedroogd. Zij lijken op omgekeerde potten die onder de kraan van buiten nat worden, maar van binnen geheel droog blijven, hoe hard het water ook de kraan uitstroomt. Deze mensen komen innerlijk alles te kort en leven geheel in hun eigen wereld van apartheid. Wat hen feitelijk in leven houdt zijn die paar druppeltjes die op de een of andere manier toch nog ongemerkt naar binnen sijpelen. Wie zich omdraait of omkeert en open blijft, ontvangt het innerlijke water. Hij wordt gedoopt met de

geest van heelheid. Hij vindt een overvloed om het leven te vullen met vrede, gelukzaligheid en kennis.

Dan zijn er die weinigen die niet onder de waterval staan, maar aan de bron van kennis zelf. Voor hen is de bron zelf niet verborgen want zij staan er vlakbij. Zij verkeren in de nabijheid van de Vader. Zij zijn degenen die zich in hun vorige levens reeds aanzienlijk hebben ingespannen op de Weg terug naar Huis. Zij zijn de kennis die daarbij hoort niet vergeten. Die aanwezige en beschikbare kennis is hun bron die vrijwel steeds verborgen is. Zij hebben nog maar heel weinig van buitenaf nodig. Zodra de deksel van de bron af is, gaat de kennis stromen.

De Weg is om eerst te leren je om te draaien, je te ‘beke-
ren’ dat wil zeggen de pot om te draaien. Vervolgens gaat het erom dat de pot zich vult met water. Wie dat zorgvuldig doet en blijft doen en het water doorgeeft, vindt tenslotte de bron zelf. Dan heeft hij de pot niet langer nodig. Dan komen de mensen naar hem of haar om hun potten met water te vullen. Wat overigens opvalt is dat de mensen uit de onmiddellijke omgeving de bron zelden zien. De bron is inderdaad goed verborgen. In logion 74 zegt Jezus: *velen staan bij de put, maar niemand daalt in de put af (om het water te zoeken).*

84. Jezus zegt:

Als jullie jezelf herkennen, zijn jullie blij. Als jullie de werkelijke beelden zouden zien die je al bij je droeg voordat je werd geboren en die niet verdwijnen met de dood, maar die zelf toch onzichtbaar blijven, dan zouden jullie pas echt schrikken bij het zien van wat je mee te torsen hebt.

Wij kennen allemaal de dierenfabels en ook de schilderijen van Hiëronymus Bosch en diens tijdgenoten en ook de verhalen van Tom Poes en Olivier B. Bommel. Zij hebben allemaal met elkaar gemeen dat zij de mens in karikatuur weergeven, doorgaans in een dierachtige vorm. Als je goed kijkt zijn die karikaturen vlak onder de oppervlakte van de menselijke gedaante te vinden. Je zou inderdaad schrikken als je je eigen karikatuur zou zien.

Daarom: sla geen acht op de fouten van anderen, zelfs niet op die van een insect. Bid bij het bidden dan ook dat je de fouten van anderen niet zult zien of althans zult negeren.

Dit vers geeft een duidelijke verwijzing naar het gegeven van reïncarnatie van de ziel. De ziel is op reis door de schepping en zal pas definitief naar huis terugkeren als 'alles volbracht' is en tot rust is gekomen. Zolang we nog allerlei schrikbeelden bij ons dragen en een onjuist zelfbeeld koesteren is onze reis nog verre van volbracht. We zullen net zolang terugkeren in deze wereld totdat al deze 'schrikbeelden' zijn schoongemaakt en gezuiverd.

85. Jezus zegt:

De Eerste Mens (Adam) kwam tot bestaan uit een grote kracht en overvloed. Toch is hij minder geworden dan jullie anders had hij de dood niet gesmaakt.

De menselijke uitdaging is dat je eerst moet vallen alvorens je kunt opstaan. In Eenheid zelf is er geen vallen en dus geen opstaan. In de schepping is er echter sprake van een grote verscheidenheid en binnen die verscheidenheid is het één groot vallen en opstaan. De kracht van de eerste mens, Adam, is gelegen in Zijn naam die luidt: IK BEN. Dat IK BEN is de volheid en onbegrensdeheid van bewustzijn. Dat bewustzijn is de bron zelf waaruit alles wordt voortgebracht. Zijn kracht is die eenheid. Zodra de mens (Adam) in de dualiteit van de schepping stapt, krijgt hij te maken met goed en kwaad en met alle andere paren van tegenstelling. In dat spanningsveld vergeet de mens zichzelf als eenheid. Dan scheidt hij voor zichzelf een apartheid in de vorm van een individualiteit. Vanaf dat moment speelt voor de mens de schijnwerkelijkheid van 'ik' en 'jij' gesymboliseerd door Eva (dat overigens 'leven' betekent in het Hebreeuws). Gedompeld in de dualiteit van 'ik en de anderen' en ook van 'ik en God' vergeet de mens zichzelf. Hij vergeet de alomvattendheid van de eenheid als werkelijkheid. Dan leeft hij in een gefragmenteerde wereld en in een versnipperde werkelijkheid.

Zo betalen wij een hoge prijs voor de arrogantie van onze eigen vermeende individualiteit. Hoogmoed komt ten val.

86. Jezus zegt:

De vossen hebben hun holen en de vogels hebben nesten. De Mensenzoon heeft geen plaats om Zijn hoofd neer te leggen en te rusten.

Cf. Mt 8:20; Lk 9:58.

Het 'rusten' is aan deze tekst toegevoegd ten opzichte van de tekst uit het Mattheüs en het Lukas evangelie. Het idee is dat de Mens, en de Mensenzoon, in werkelijkheid onbegrensd bewustzijn is. In dat bewustzijn ligt het schepende principe besloten als Creatief Beginsel, als Schepper van hemel en aarde. In onbegrensdheid kan er geen sprake zijn van plaats of tijd want dan zou het onbegrensd toch weer begrensd worden. Het niet kunnen rusten geeft hetzelfde aan, maar dan bezien vanuit onbegrensd vrede. Hoe zou men nog 'tot rust moeten komen' in onbegrensd vrede? Het hoofd neerleggen en rusten zijn onderdelen van de illusie van tijd. Tijd is de opvolging verleden - heden - toekomst en het gevolg van verlangen, van ambitie. Zelfs als die ambitie de Wil van God is.

87. Jezus zegt:

Armzalig het lichaam dat van een ander lichaam afhankelijk is. Nog armzaliger is de ziel die van beide afhankelijk is.

In de wereld van onwetendheid willen wij altijd alles 'anders' en dus kijken we altijd naar 'de ander' en naar 'het andere'. De naam van onwetendheid is 'anders'. Leven in zo'n tweeslachtigheid en in paren van tegenstelling is inderdaad armzalig. Want geen kwaad zonder het goede, geen duisternis zonder licht. Het ene is dus per definitie afhankelijk van het andere. Het armzalige is dat een schepsel op die manier gedwongen wordt voortdurend in een spanningveld te leven. Nog armzaliger is de ziel of de menselijke geest die zichzelf niet afmeet aan anderen, maar geheel opgaat in 'twee'. Die geest gaat geheel op in haar eigen apartheid. In plaats van een derde punt te zijn en haar vrijheid te bewaren, laat zij zich meesleuren binnen het krachtenveld van actie-reactie. Het is een eindeloze slingerbeweging. Dat is haar gebondenheid en gevangenschap. Inderdaad armzalig. Iedere handelaar is blij met winst. En wat als er verlies is? Zo is hij gebonden aan de dualiteit van winst en verlies. Zonder winst geen verlies. Als men alles beschouwt als een geschenk uit de hemel is er geen winst en dus geen verlies.

Vanuit het standpunt van de celibataire monnik of asceet is er natuurlijk ook de verwijzing naar de vermeende onvolkomenheid van het huwelijk waarbij een wederzijdse afhankelijkheid ontstaat. Maar nog armzaliger is de ziel die in een dergelijke afhankelijk gelooft en dus afhankelijk wordt. De mens is wezenlijk vrij en de uitdaging van de zielereis door de schepping heen is om die vrijheid of verlossing te verwerklijken en weer te ontdekken.

88. Jezus zegt:

De engelen en de profeten zullen komen en zij zullen jullie geven wat jullie toebehoort. Jullie van jullie kant zullen hun moeten geven wat jullie hebben en je afvragen wanneer zij op hun beurt zullen komen om het hunne in ontvangst te nemen.

Cf. Mt 16:27; Mk 8:38; 9:26.

Wat betreft het eerste deel van deze uitspraak zijn we voldoende hypocriet om daar niet moeilijk over te doen. Zolang we maar kunnen behouden wat we reeds hebben, is alles in orde. Nu wijzelf: wat gebeurt er als wijzelf aan zet zijn? Wanneer is onze overgave zodanig echt en welgemeend dat we bereid zijn alles weg te geven? Dat 'alles' zijn in de eerste plaats onze zorgen en eindeloze gedachtestromen. Wanneer we die kunnen loslaten blijven we rusten in onze eigen innerlijke rust en vrede, in ons eigen innerlijke evenwicht. We laten ons daar niet meer uit wegsleuren door boosheid, woede, jaloezie, trots, ergernis enzovoort. Hier gaat het om de echte innerlijke overgave die rechtstreeks uit het hart komt. Als die overgave beoefend wordt, snelt God Zelf blootsvoets naar die mens om hem van dienst te zijn. Zo bijzonder is het.

Wanneer een mens vervuld is van een extatische liefde voor God, wie is dan zijn vader of zijn moeder of zijn vrouw? Dan heeft hij geen verplichtingen meer. Hij is vrij van alle schuld. In die staat vergeet de mens de wereld en zelfs zijn lichaam dat hem zo dierbaar is.

89. Jezus vroeg:

Waarom wassen jullie de buitenkant van de beker. Weten jullie dan niet dat Hij die de binnenkant maakte, dezelfde is als degene die de buitenkant maakte?

Cf. Mt 23:25-26; Lk 9:58.

Het Mattheüs evangelie is nog scherper en zegt: *Wee u, schriftgeleerden en Farizeeërs, huichelaars, want ge reinigt de buitenkant van uw drinkbeker en van uw bord, maar de binnenkant is vol woeker en onmatigheid... reinig eerst de binnenkant van de kop en schotel dan wordt de buitenkant vanzelf schoon.*

Die binnenkant is ons eigen innerlijk, de wereld van ons denken en ons voelen. Wie is bereid zijn denken en zijn voelen zodanig te veranderen en onder beheersing te brengen dat men het gevoel heeft zijn vrijheid te verliezen? Dat wil zeggen dat je niet langer kunt denken en ervaren wat je maar wilt. Die vermeende vrijheid is de woeker en de onmatigheid van ons hart.

We moeten leren te leven als een vis op de bodem van een vijver. Hij leeft in de modder en toch blijven zijn schubben glanzend schoon. De wereld is een mengsel van melk en water: de gelukzaligheid van de bewuste aanwezigheid van God, vermengd met het plezier van zintuiglijk genot. Een zwaan drinkt de melk en laat het water voor wat het is.

Een schildpad zwemt in het water van een poel. Waar is zij met haar gedachten? Bij de plek op de oever waar haar eieren liggen. Verricht alle taken in de wereld, maar houd de geest op God gericht.

**90. Jezus zegt:
Komt tot Mij, want Mijn juk is zacht en Mijn
heerschappij is mild dan zullen jullie rust vin-
den voor jezelf.**

Cf. Mt 11:28-30

Wanneer Jezus over ‘Mij’ spreekt bedoelt Hij het ene ‘Mij’ dat universeel is, waartegen ieder mens en ieder schepsel ‘mij’ zegt. Het is het zuivere ‘Ik ben’, want dat is van een ieder. Ieder mens zal daartegen zeggen: dat is van ‘Mij’.

Naarmate een mens tot die innerlijke stilte komt waar alleen maar het zijn zelf is, wordt zijn wereld steeds groter. Er vindt een natuurlijke verruiming plaats. Naarmate men dieper naar binnen gaat, lijkt de ruimte van de buitenwereld steeds kleiner en minder zwaarwegend te worden in vergelijking met de innerlijke verruiming en verlichting die worden ervaren. Innerlijke verruiming is als de onbeperkte en onpeilbare diepte van de oceaan, waarin absolute schoonheid en luister veel helderder aanwezig zijn dan daarbuiten. Dit is de zee van geluk die ook bekend staat als Eenheid. Het in verbinding komen met deze zee doet de verhouding van de mens met de schepping en de Schepper eveneens verruimen. Wanneer men vervolgens de aandacht weer naar buiten richt, neemt men iets van dat innerlijke geluk, iets van die zee van gelukzaligheid, mee naar buiten. Dan kan men dat geluk en die vrede om zich heen verspreiden. Dat geluk is de nectar en ambrozijn en is werkelijk zoet.

**91. Zijn discipelen vroegen Hem:
Zeg ons wie u bent, zodat wij kunnen geloven.
Hij antwoordde: jullie weten alles van de he-
mel en van de aarde, maar degene die voor
jullie staat, herkennen jullie niet. Jullie weten
eenvoudig niet hoe jullie met dit moment van
aanwezigheid om moeten gaan.**

Cf. Joh 6:30; Lk 12:56; Mt 16:3.

De vraag 'wat ben ik?' is een vraag die een rechtstreeks beroep doet op de zelfkennis van de mens. De vraag 'wie u bent' heeft echter niet dezelfde kracht van herinnering. Jezus geeft dan ook geen direct antwoord op deze vraag. Hij refereert aan het feit dat de mensen altijd naar de buitenkant van de dingen kijken. Zij raken geheel betrokken bij de wereld van fenomenen, van verschijningsvormen. Wat verschijnt, verdwijnt en is niet stabiel. Jezus wil zeggen dat de mens steeds op zoek is naar vormen en naar vormgeving in zijn speurtocht naar waarheid en geluk. Hij wijst er bovendien op dat de werkelijkheid - de waarheid dus - steeds in het heden te vinden is. Zij is nimmer in vormen te vinden omdat die uit het verleden stammen. Zij zijn tijdelijk en worden door de projecterende macht van de geest over het heden heen naar de toekomst geprojecteerd. Zo zijn verleden en toekomst onlosmakelijk met elkaar verbonden terwijl het heden - de feiten dus - genegeerd wordt of over het hoofd wordt gezien. De mens heeft zich opgesloten in zijn eigen individuele denk- en gevoelswereld. Hij weet niet hoe hij in het 'nu' moet staan en evenmin hoe hij het heden moet ervaren. Het denken en voelen versluieren het heden onmiddellijk en leggen er een droom overheen. De droom heet 'ik vind' of 'ik denk'

of 'ik weet' of 'ik voel'. Het 'ik' is hierbij onze eigen apartheid. Zo bedrijven we met enthousiasme een consequente apartheidspolitiek.

Dit in het 'nu' verblijven is met kinderen natuurlijk heel gemakkelijk. Neem bijvoorbeeld een vader die zijn nog jonge zoontje of dochtertje op schoot neemt en eten geeft. Het kind pakt er wat van en probeert iets in de mond van de vader te stoppen. De vader raakt daar zo ontroerd door dat hij alle problemen die hij ooit ondervond onmiddellijk vergeet. Zo is het 'nu'.

Abu Hamid Al-Ghazzali (+1111) geeft de volgende uitspraak:

De discipelen vroegen Jezus: 'Geest van God, is er iemand op deze aarde die is als U? Jezus antwoordde: 'Ja, hij wiens spreken uit het noemen van de naam van God bestaat en wiens zwijgen de contemplatie van God is en wiens blik altijd voortkomt uit een les – zo een mens is als ik.'

92. Jezus zegt:

Zoekt en jullie zullen vinden. Waar jullie mij destijds naar hebben gevraagd heb ik jullie toen niet uitgelegd. Nu wil ik erover spreken, maar jullie vragen er niet naar.

Cf. Mt 7:7-8; Lk 11:9-10

Alle geschapen dingen hebben hun eigen maat en hun eigen harmonieuze verhoudingen. Dit betekent ook dat zij hun eigen tijd hebben. Onwetendheid maakt dat we dat juiste moment missen. Dat juiste moment ligt altijd in het heden en daarin ligt bovendien de kennis besloten ten opzichte van maat, uitvoering en resultaat. Tegenwoordig zou men zeggen dat alles een kwestie van ‘timing’ is.

Iemand placht Pasen met veel pracht en praal te vieren. Meestal werd er wel een lam of een geit geslacht en het gevogelte was zijn leven ook niet zeker. Een grote groep gasten werd uitgenodigd en iedereen vermaakte zich. Na verloop van tijd werden de feesten steeds minder, zodat men de vraag stelde wat de reden toch wel was van deze vermindering van de pret. Waarop de man zei: 'kun je dan niet zien dat mijn tanden een voor een uit mijn mond zijn gevallen?'

Zo is de tand des tijds.

Lucas 11:9-10

Daarom zeg ik jullie: vraag en er zal je gegeven worden, zoek en je zult vinden, klop en er zal voor je worden opengedaan. Want wie vraagt ontvangt, en wie zoekt vindt, en voor wie klopt zal worden opengedaan. Welke vader onder jullie zou zijn kind, als het om een vis vraagt, in plaats van een vis een slang geven? Of een schorpioen, als het om een ei vraagt? Als jullie dus, ook al zijn jullie slecht, je kinderen al goede gaven schenken, hoeveel te meer zal de Vader in de hemel dan niet de heilige Geest geven aan wie hem erom vragen.'

93. Jezus zegt:

Geef het heilige niet aan de honden, opdat zij het niet op de mestvaalt gooien. Werp geen parels voor de zwijnen want dan worden zij vertrapt.

Cf. Mt 7:6

Deze uitspraak zou bijna als muziek hebben geklonken in de oren van een Farizeeër. Hij heeft de wereld nu eenmaal ingedeeld in 'wij' en 'zij'. Daarbij zijn 'wij' de uitverkorenen, de geroepenen terwijl 'zij' gedoemd zijn om te branden in de hel. Schijn bedriegt echter want Jezus bedoelt juist dat we de wereld niet in twee delen moeten splitsen. Hij waarschuwt ons ervoor om welke dualiteit dan ook aan te hangen. Hij spoort ons aan op te houden met denken in termen van 'honden' of 'zwijnen'. Jezus' boodschap is een boodschap van non-dualiteit. Zodra we denken in termen van een aparte ikheid is ieder ander menselijk wezen of scheepsel een hond of een zwijn. Dan zijn wijzelf alleen vlekkeloos en innerlijk zo blank als het strand van Schiermonnikoog. In een staat van innerlijke gespletenheid moeten wij geen discussie aangaan over 'heilige' dingen of wijsheid nastreven, want dat gaat altijd mis.

Een visser die een grote vis wil vangen, neemt het juiste aas, werpt zijn hengel en wacht uren en soms wel dagen. Tenslotte vangt hij de vis. Wie geduldig doorgaat met zich aan God te wijden en niet langer valt voor de gespletenheid van de wereld om zo paarlen voor de zwijnen te gooien, zal God tenslotte vinden. God is als die hele grote vis.

**94. Jezus zegt:
Wie zoekt, vindt. Wie klopt wordt openge-
daan.**

Cf. Mt 7:8; Lk 11:10.

Van een heilige man die in de vorige eeuw leefde wordt het volgende gezegd: toen het grote verlangen naar God zich eenmaal in hem had ontwikkeld, vond de Meester het leven zonder Gods aanwezigheid ondraaglijk. Hij raakte zo ontmoedigd dat hij bijna een eind aan zijn leven wilde maken, toen hij zich plotseling gewaar werd van de Goddelijke aanwezigheid. 'De kamer met de deur en de ramen, de kerk en alles rondom mij verdween uit het gezicht. Het was alsof al die dingen hun werkelijkheid, hun bestaan hadden verloren. Niets leek meer als iets aparts te bestaan, maar in plaats daarvan was er een wereld vol stralend licht van bewustzijn. Waar ik ook keek, overal waren er deze golven van stralend licht en al spoedig werd ik geheel en al opgenomen in dat licht. Ik werd er als het ware door verstikt en verloor zo mijn gewone bewustzijn.' Op een ander moment was het alsof hij door golven van pure gelukzaligheid werd overspoeld en zich toen heel bewust was van de Goddelijke aanwezigheid.

**95. Jezus zegt:
Geld moet niet tegen rente worden uitgeleend,
maar geef het aan hem van wie je weet dat je
het niet zult terugkrijgen.**

Cf. Mt 5:42; Lk 6:34.

Bekend is dat Jezus dikwijls woekeraars, speculanten en financiers onder zijn gevolg telde. Zijn uitspraak over geld lenen krijgt daarmee een nog scherpere klank. Bovendien doet het denken aan het: vergeef ons onze schuld, zoals ook wij vergeven onze schuldenaren uit het *Onze Vader* en ook doet het denken aan de parabel van de rentmeester van onrechtvaardigheid. Overigens vinden we dezelfde regel terug bij Plato. Wat de letterlijke betekenis van Jezus' uitspraak nog meer moge zijn, in ieder geval houdt deze uitspraak in dat de banken op een andere wijze zouden moeten functioneren. Wellicht is 'Islamitisch bankieren' toch een 'correctere' vorm van financieren! Toch is de spirituele betekenis van groter belang.

Geld kan worden gezien als de vrucht van arbeid, als een vorm van verhandelbare energie. Dat maakt geld bovendien heel gevaarlijk want als verhandelbare energie geldt bovendien: 'geld is macht'. Wanneer dit machtsdenken zich in onwetendheid koppelt aan het ego of aan een individuele mens zijn openheid, dienstbaarheid en toewijding ver te zoeken. Dan is waarheid en daarmee de werkelijkheid ook ver te zoeken. Het ego vertaalt alles onmiddellijk naar eigendom. 'Mijn geld' is een rampzalige gedachte en voedt niet. Daarom de suggestie van Jezus om geld niet uit te lenen, maar te geven.

In spirituele zin gaat het erom voor jezelf te weten dat *de mens wikt, maar dat God beschikt*. Alle vruchten, alle resultaten worden mogelijk gemaakt door de wetmatige ordening van de schepping. Die ordening en die wetmatigheid worden vanuit de schepping meegegeven. Hoe kan de mens dan de producten ervan als 'zijn' eigendom opeisen? Er is een innerlijke onbegrenstheid, voorbij het ego, voorbij het individuele, waar dit geweten wordt. In het onbegrensde is de kwestie van eigendom een pure illusie. Wie de kunst verstaat om de vruchten van zijn 'werken' niet op te eisen, maar te geven aan diegenen die 'honger en dorst' is meester geworden over zichzelf. Uiteindelijk doet een vruchtboom niet anders.

96. Jezus zegt:

Het Koninkrijk van de Vader lijkt op een vrouw die wat zuurdesem deed bij wat deeg en er grote broden van maakte. Wie oren heeft, die hore.

Cf. Mt 13:33; Lk 13:20-21; Mt 11:15; 13:9 en 43; Mk 4:9; 7:16; Lk 8:8; 14:35; Op 2:7; 13:9.

Wat in deze vergelijking van belang is, is dat met een beetje zuurdesem en een beetje deeg een groot brood kan worden gebakken. De idee van vermenigvuldiging, van expansie en vergroting, heeft alles met de Schepper te maken. De hele schepping is expansief en naar buiten gekeerd.

De tekst vertoont een hiaat bij ‘zuurdesem’ en sommige commentatoren zeggen dat ze het zuurdesem ‘verborg’ in het deeg. Zo doet het onzichtbare zuurdesem het deeg rijzen en maakt het er een groot brood van.

Er zijn twee methodes om gebruik te maken van de Rede: de ene is analytisch, dat wil zeggen men pelt de schillen van de vrucht en houdt tenslotte de pit over. Men gaat dus terug van gevolg naar uiteindelijke oorzaak. De tweede methode is de synthese: uitgaande van het begin, dekt men het begin toe met de deklagen van de elementen waaruit de schepping is opgebouwd. Het begin is onzichtbaar als zuurdesem: zuiver bewustzijn. De deklagen maken de schepping zichtbaar. Bewustzijn en de elementen geven samen het bezielde schepsel dat van klein groot wordt.

97. Jezus zegt:

Het Koninkrijk van de Vader lijkt op een vrouw die een kruik vol meel draagt. Onderweg breekt een oor van de kruik en het meel stroomt achter haar op de weg zonder dat zij het merkt. Thuisgekomen zet zij de kruik neer en dan blijkt de kruik leeg te zijn.

Hierin klinken de woorden van de Bergrede door: *Zalig de armen van geest want het Koninkrijk der Hemelen is van hen.* Jezus houdt ons ook voor dat bekering, *metanoia* nodig is om de nabijheid van het Koninkrijk der Hemelen te ervaren. De bekering is het vermogen om innerlijk te veranderen, de dingen anders te gaan zien. Dat wil zeggen vanuit eenheid en niet vanuit verschillen. De eenheid is gelegen in de ruimte van de kruik. Datgene waarmee de kruik gevuld is, is verschillend. Het verschil moet eruit, dan blijft er eenheid over. Thuiskomen is terugkomen in volledigheid.

98. Jezus zegt:

Het Koninkrijk van de Vader is als een man die een machtig man wil doden. Thuis trekt hij het zwaard en oefent ermee op een muur om te zien of zijn polsen en armen sterk genoeg zijn. Dan doodt hij de machtige.

De machtige man in deze vergelijking is natuurlijk ons eigen ego. Ten opzichte van onze hebzucht is het Koninkrijk der Hemelen maar een zielig zootje. Om onszelf dus onder beheersing te brengen zijn discipline en oefening nodig. Dan wordt het machtige ego uiteindelijk gedood.

Het leiden van een gedisciplineerd leven is onderdeel van de spirituele inspanning. Die spirituele inspanning is gericht op bevrijding, verlossing. Wanneer de discipline wordt gevuld met bewustzijn en niet mechanisch wordt, dan wordt de discipline langzamerhand tot iets vanzelfsprekends, iets natuurlijks. Het dwangmatige aspect verdwijnt en handelingen worden natuurlijk. Dan lijkt een gedisciplineerd leven even vanzelfsprekend en moeiteloos als de ademhaling. Natuurlijke discipline verwekt een bijzonder en diep geluk, want de mens is nu eenmaal een spiritueel en niet een mechanisch wezen. Een mens is van nature bewust en gelukkig. Zijn eigen natuur is vol bewustzijn en geluk. Plichtsbesef is alleen zinvol zolang de discipline nog niet natuurlijk is geworden.

99. De discipelen zeiden:

Uw broers en uw moeder staan buiten.

Hij antwoordde:

Deze mensen hier die de Wil van mijn Vader doen, zijn mijn broeders en mijn moeder. Zij zijn het die het Koninkrijk van mijn Vader zullen binnengaan.

Cf. Mt 12:47-50; Mk 3:32-35; Lk 8:20-21.

Deze uitspraak komt vrijwel letterlijk overeen met het Mattheüs evangelie. Hoe de gezins- en familierelatie van Jezus eruit heeft gezien zal altijd in nevelen gehuld blijven. Dikwijls is reeds gesproken over het irrelevante van deze vraag. Want Jezus wilde zo weinig mogelijk van doen hebben met het tijdelijke aspect van zijn bestaan. Zijn leven was kort en zijn publieke verschijning was nog korter: niet langer dan drie jaar. Hoe kon hij zich bekommeren om zijn familie- of gezinsleden, zo die er al waren? Jezus had geen moment te verliezen. Zijn boodschap reikt millennia ver. In onze westerse traditie is Hij de enige die zo consequent en zo indringend spreekt over onthechting, bevrijding en over transformatie. Het transformerende vermogen ligt evenwel in het emotionele deel van de mens: in liefde, in geloof, in dankbaarheid en in toewijding en overgave. Vandaar dat Jezus dankbaar gebruik maakt van de opmerking over zijn familieleden die buiten zouden staan. Voor de gewone mens zijn de gezinsband met broers, zusters en ouders de meest fundamentele banden die bovendien een emotionele en transformerende kwaliteit hebben. Vrijwel iedereen heeft van nature iets - zo niet alles – over voor broers, zusters, ouders of kinderen. Die relaties zijn van nature doordrongen

van liefde, geloof, dankbaarheid, toewijding en overgave en zijn daarom transformerend, dat wil zeggen: zij halen een individu uit de zelfzuchtigheid van louter met zichzelf bezig te willen zijn. Jezus gaat echter veel verder en wijst erop dat deze familieband van nature bestaat onder gelijkgestemden. Zij zijn elkaars broeders en zusters, hetgeen zelfs in de meest abjecte 'gang' te zien valt: de 'gang'-leden zijn doorgaans bij uitstek elkaars broeders en zusters. Zij zijn verbonden in hun gezamenlijke wil om de doelstellingen van hun 'gang' te realiseren.

In de spirituele wereld geldt hetzelfde, maar dan ten opzichte van de Scheppende Wil van de Schepper zelf. De mens is nu eenmaal een spiritueel en niet een mechanisch wezen. Een mens is van nature bewust en gelukkig. Zijn eigen natuur is vol bewustzijn en geluk. Ieder mens wenst niet anders dan gelukkig te zijn. In die wens zijn wij allemaal verbonden. In die wens zijn wij broeders en zusters.

100. Hem werd een gouden munt getoond en zij merkten daarover op: 'De ambtenaren van de Keizer eisen dat wij belasting betalen'.

Hij antwoordde:

Geef de Keizer wat van de Keizer is, geef God wat van God is en geef Mij het Mijne.

Cf. : Mt 22:16-21; Mk 12:13-17; Lk 8:20-21.

Deze onsterfelijke uitspraak van Jezus is overbekend en wordt uitvoerig becommentarieerd. De gevatheid van het antwoord komt in deze tekst niet tot uitdrukking, maar wel bij Mattheüs. Daar staat hoe een Romeins muntstuk in de Tempel werd getoond. Binnen het Farizeïsme was het ondenkbaar een Romeinse munt in je bezit te hebben en zeker niet in de Tempel. Hier komt alleen de eigenlijke boodschap van Jezus aan de orde die inhoudt dat we de dingen niet moeten vermengen, niet door elkaar moeten halen. Niemand kan immers twee heren dienen. Aan deze tekst wordt nog een zinsnede toegevoegd: *en geef Mij het Mijne*. In de dualiteit van 'ik en Jezus' beschouwt de mens zichzelf als zondig en oliedom. Dan klampt hij zich vast aan Jezus in de hoop door Hem 'uit de beerput van het leven te worden getrokken'. Die visie heeft in het Westen generaties lang stand gehouden. Het is een visie die stamt uit de tiende eeuw, toen Europa overspoeld werd door de Vikingen, die moordend en brandschattend door het land trokken. Vervolgens waren er ook nog de Magyaren en de horden van Dzjenghis Khan. Door deze regelrechte rampspoed werd de toenmalige Europeaan bevangen door somberheid en door de overtuiging van de 'wrake Gods' voor zijn 'zondige' gedrag. Het is triest, maar begrijpelijk, dat de kerk op die trend heeft ingespeeld. Langzamerhand

werd de blijde boodschap van het evangelie erdoor veranderd in die van de lijdensweg van Calvarië. Dat bedoelt Jezus echter in het geheel niet met 'geef Mij het Mijne'. Die uitspraak doet veeleer denken aan een gelijksoortige uitspraak van Krishna in de Bhagavad Gîtâ: *Wie vol geloof en vertrouwen Mij aanbidt, met zijn hart en ziel gevestigd in Mij, wordt door Mij als zeer toegewijd beschouwd. Wie zijn geest en hart op Mij richt en die toewijding in praktijk brengt en Mij als toevlucht neemt, zal Mij zonder enige twijfel in Mijn volheid leren kennen.* (VI,47; VII,1).

Het bijzondere in Jezus' antwoord is het feit dat Jezus een bekend principe van de Romeinse rechtspleging aanhaalt en er een universele betekenis aan geeft. Waar Hij op doelt is het *suum cuique tribuere* (ieder het zijn geven). Wat is het 'zijne' van Jezus? Waarheid, eenheid, saamhorigheid en al die andere deugden die we zo weinig willen geven.

101. Jezus zegt:

Wie zijn vader en zijn moeder niet haat zoals ik, kan mijn discipel niet zijn. Wie zijn vader en moeder niet liefheeft op mijn manier kan voor mij geen discipel zijn. Mijn fysieke moeder gaf mij een lichaam dat op zichzelf beschouwd dood is, maar mijn ware moeder gaf mij het leven.

Cf.: Mt 10:37; Lk 14:26; Mt 19:29; Mk 10:29; Lk 18:29

De sleutel tot deze nogal tegenstrijdige uitspraak van 'wel' of 'niet' liefhebben ligt in de slotzin, waarvan overigens een belangrijk deel is weggevallen. Wat Jezus bedoelt te zeggen is dat de fysieke wereld bestaat uit wat geweest is: het zijn vormen en vruchten van dingen uit het verleden. Het leven dat erin te vinden is, is niet van fysieke aard, maar is metafysiek. Dat on aardse, dat metafysiske, is de *natura* in het Latijn en is ons woord 'natuur'. De betekenis ervan is: zij die geboren doet worden. Dat on aardse is het ongemanifesteerde van waaruit alle vormen en dingen tot manifestatie worden gebracht en waarheen al het geschapene uiteindelijk weer terugkeert. Dat ongemanifesteerde is in relatie tot de schepping een barend vermogen, Moeder Natuur zelf, de Grote Moeder, de Matriarch, Sophia. Zij is onze ware moeder, want zij is het leven: Eva in het Hebreeuws. Het barend vermogen houdt in het vermogen om van één twee te maken en van twee één (*want die twee zullen één zijn*). Het barend vermogen is een schijnbare dualiteit in eenheid. Wie de eenheid vergeet, blijft hangen in de dualiteit en kan niet meer terug. Verlossing

en bevrijding maken die vergissing weer ongedaan zodat *die twee weer één zijn*.

Verricht je taak in de wereld, doe je plicht, maar houd geest en hart op God gericht. Leef met ieder samen, met vrouw, met kinderen, met vader en met moeder en dien hen. Laat er dierbaarheid zijn, maar weet in de diepte van je hart dat zij je niet toebehoren. Reeds eerder (logion 55) kwam aan de orde dat 'haten' vooral moet worden gezien als 'loskomen van', 'voorbijgaan aan' en 'de bindingen die ons aan deze wereld binden, losmaken'.

De wereld is als een onkuise vrouw: zij vervult haar taken met grote aandacht en zorg, maar ondertussen denkt zij steeds aan haar minnaar.

Dikwijls valt het 'verwijt' te horen dat in deze niet-canonieke teksten van de bijbel een soort lichaamshaat te bespeuren zou zijn. Men zou bijna denken dat het fysieke 'vies' is. Dit is een vermeend probleem dat bij iedere loskoppeling van lichaam en geest zal plaatsvinden. Die 'loskoppeling' dient echter uitsluitend en alleen om over lichaam en geest als 'aparte' werelden te kunnen denken en spreken. Het mysterie van de bezielde belichaming is juist de bezieling van het lichamelijke. De kracht van bewustzijn (het leven zelf) stroomt door het lichaam heen. Die bezieling is een koppeling, zodat die twee één worden en als eenheid gaan functioneren. Een auto wordt pas een echt vervoermiddel wanneer mensen er daadwerkelijk in vervoerd worden en het geheel gaat rijden. Daar zijn brandstof en een bestuurder voor nodig. Om de auto en het mechaniek van de auto te bestuderen en eventuele reparaties uit te voeren, moet hij naar de garage en op de brug. Dan kan de auto niet rijden en is hij als auto nutte-

loos. Wie zijn 'heil' zoekt in een ontkoppelde geestelijke of zelfs spirituele wereld zal al spoedig van een koude kermis thuiskomen: hij is als een bestuurder zonder auto en dus stuurloos en zo loopt hij maar wat rond in de hoop dat de auto 'vanzelf' weer gerepareerd wordt. Wie dat doet, kan lang wachten. De uitdaging blijft dus om onderscheid te maken tussen geest en lichaam. Na de ontkoppeling moeten zij onmiddellijk weer gekoppeld worden om zo terug naar huis te rijden.

102. Jezus zegt:

Wee jullie, Farizeeërs, want jullie zijn als een hond die slaapt in de voerbak van de ossen. Zelf eet hij niet maar hij laat de ossen ook niet eten.

Cf. : Mt 23:13-14; Lk 11:42-43;

Mattheüs 23 vormt één grote aanklacht tegen de schriftgeleerden en Farizeeërs. Zij zijn innerlijk zo geblokkeerd dat zij zelf een blokkade zijn geworden voor anderen. Schaamte, afgunst, haat en vrees zijn zulke blokkades; zij blokkeren iedere transformatie want zij blokkeren de liefde. Alleen liefde transformeert. Liefde is transformerend vermogen. Zelf staan zij geen verandering toe en evenmin staan zij anderen toe te veranderen. Die behoudzucht is alarmerend. Wie naar God verlangt kan zich onmogelijk druk maken over onbenulligheden als voedsel en drank en wat je wel en niet zou moeten eten en drinken.

103. Wie weet wanneer de dieven en rovers zullen binnendringen heeft werkelijk geluk gehad. Want dan zal hij wakker blijven en zijn have en goed verdedigen en hen gewapend en wel opwachten.

Cf.: Mt 24:43; Lk 12:39;

Jezus zegt dat men geluk heeft als men weet wanneer een dief van plan is langs te komen. Hij zegt dat omdat men dat in den regel niet weet en dan vindt men het huis al gauw leeggeroofd. Die dief zijn wijzelf natuurlijk. Dief in ons eigen huis, omdat wij roofbouw plegen op onze vermogens en op onze energievoorraad. Dan zijn we voortdurend 'moe' en we hebben het 'veel te druk' met de wereld. Zo missen wij het punt waar alles om draait: de bron waaruit dit alles voortkomt.

104. Zij zeiden tegen Hem:

Vandaag moeten wij vasten en bidden.

Jezus antwoordde:

Welke zonde heb ik dan begaan, dat ik zou moeten vasten en bidden, of wat heeft bezit van mij genomen? Wanneer de bruidegom het bruidsvertrek verlaat, dan is dat een reden om te vasten en te bidden.

Cf.: Mt 9:14-15; Mk 2:18-20; Lk 5:33-35.

Jezus geeft aan dat vasten en bidden bedoeld zijn om een mens innerlijk te reinigen, schoon te maken omdat hij zich, als spiritueel wezen, steeds verbindt met de wereld en daar vuil en stof aan overhoudt. De excessief aandoende bezorgdheid over reinheid en zuiverheid bij de Farizeeërs en Essenen vindt in deze verbinding met de wereld haar grondslag. Wie echter niet langer gebonden is aan de wereld wordt ook niet vuil en waarom zou hij dan vasten? In de aanwezigheid van Jezus gold deze omstandigheid ook voor de discipelen. Jezus belichaamde de 'bruidegom' voor de discipelen. Als de bruidegom echter vertrekt dan krijgt het oude leven weer de overhand en verbinden wij ons weer met de dingen van de wereld. De duisternis van eeuwen wordt verjaagd zodra een lichtje of lamp een donkere kamer wordt binnengebracht. De opgezamelde zonden van vele ontelbare levens verdwijnen bij een enkele blik van God.

105. Jezus zegt:

Wie vader en moeder kent, zal een hoerenkind worden genoemd.

In Joh 8:41 staat een meer voor de hand liggende uitspraak *Wij zijn niet geboren uit hoererij want wij hebben een Vader, namelijk God*. Dat staat hier echter niet. Dus wat bedoelt Jezus met deze nogal cryptische uitspraak? Waar hij op doelt is de dualiteit, de gespletenheid. De dualiteit is dan gelegen in het feit dat vader en moeder als twee worden gezien en niet als één. Adam en Eva zijn aparte wezens, denken we in onze onwetendheid. Wie in deze dualiteit gelooft en wie meent dat zij de werkelijkheid is, is een hoerenkind, een product van dualiteit of overspel. Bovendien zal hij zelf alles ook mengen en vermengen en zal dat allemaal in een grote pot bij elkaar doen en opeten. Alle onderscheid is verdwenen, alles wordt genivelleerd naar de schijn-eenheid van de grootste gemene deler. Jezus waarschuwt tegen deze neiging om zonder onderscheid te maken alles gelijk te schakelen, te nivelleren. Degene die dat doet is een hoereerder en is zelf een product van hoereerderei: een hoerenkind. De volgende uitspraak gaat hier verder op in. Zij bevestigt de noodzaak om van twee één te maken, zoals het huwelijk ook op eenheid is gericht: *en die twee zullen één zijn*. In die eenheid ken je de ouders niet meer als apart, als vader en/of moeder, maar als ouders, want zij zijn één. Wie de vader kent, kent ook de moeder en omgekeerd. Slavenburg-Glaudemans suggereren dat het woordje *niet* is weggelaten. Zij geven als vertaling: ‘*al niet een hoerenkind worden genoemd*. De tekst van het Johannes evangelie doet hetzelfde. Dan zou de vertolking moeten luiden: *Wie vader en moeder samen kent, zal niet een hoerenkind worden genoemd*.

106. Jezus zegt:

Wie van twee één maakt zal Mensenzoon worden. Wie dan zegt: berg verplaats u, maakt dat de berg zich verplaatst.

Mensenzoon of Zoon van de Mensheid is degene die de eenheid van de Mens kent. Dat wil zeggen hij weet en heeft verwerkelijkt dat de Mens Zelf de creatieve bron van de Schepping is. Jezus zegt: *Ik en de Vader zijn één (Joh 10:30)*. Hetzelfde geldt dus voor de mens die mensenzoon wordt: hij heeft de eenheid van Schepper en schepping verwerkelijkt. Het geschapene is de rechtstreekse uitdrukking van de Schepper.

De vergelijking van zich verplaatsende bergen komt regelmatig voor in de bijbel. De berg die zich verplaatst is in de eerste plaats de berg waartegen wij opzien als we ons innerlijk belast en beladen voelen en vol weerstand zitten. Daarom zegt Jezus: *Komt allen tot Mij die belast en beladen zijt want ik zal u rust en vrede geven. (Mt 11:28)* Als die rust en vrede over ons neerdalen, heeft de berg zich kennelijk verplaatst.

107. Jezus zegt:

Het Koninkrijk lijkt op een herder met honderd schapen. De grootste van de kudde verdwaalt en is weg. Dan laat de herder de negennegentig andere schapen achter en zoekt dat ene schaap, net zolang totdat hij het weer vindt. Als hij het dan na veel moeite gevonden heeft, zegt hij tegen het schaap: ik heb je meer lief dan de negennegentig.

Cf.: Mt 18:12-13; Lk 15:3-6.

Deze vergelijking heeft ook alles te maken met het principe van schepping, met scheppend vermogen dus. Er zijn 99 schapen plus 1. Dat is honderd schapen. Na een intense speurtocht vindt de herder het ene, grote schaap weer terug omdat hij het liefheeft. Hier hebben we de noodzakelijke elementen voor schepping: kennis of zoals wij dat noemen: technologie en liefde. De liefde maakt dat de herder met de kennis op zoek gaat en het ene vindt dat hij werkelijk liefheeft. Zo maakt hij van het zich alsmat herhalende en repetitieve 99: honderd. Zo herkrijgt de kudde zijn oorspronkelijke volheid en is de liefde verwerkt. De herder wéét nu wie en wat hij liefheeft: het ene dat het geheel vervult en vol maakt. In de discipline van hoofdrekenen vinden we een vergelijkbare regel voor vermenigvuldiging terug: alles van negen en de laatste van tien. Op die wijze zijn veel getallen die zich rondom een centrum (basisgetal) bevinden, heel gemakkelijk te vermenigvuldigen. Hoe verder van dat centrum verwijderd, hoe moeilijker de berekening wordt. Reeds eerder

werd de vergelijking gegeven van de tien mensen die een rivier wilden oversteken. Ter herhaling:

Tien mensen zaten aan de oever van een rivier en besloten die over te zwemmen. Halverwege werden zij gegrepen door de sterke stroom en raakten zij in paniek. Toen zij de overkant uiteindelijk bereikten telden zij elkaar, en tot hun schrik kwamen zij steeds uit op negen. Wie er ook maar telde: het waren er steeds negen. Bijna besloten ze de laatste rit te houden, maar de tiende was natuurlijk steeds degene die telde. Die telde niet mee, die werd vergeten en over het hoofd gezien. De teller vergat eenvoudig zichzelf mee te tellen.

Het valt echter niet mee dit te begrijpen.

(zie ook logion 67)

108. Jezus zegt:

Wie uit Mijn mond drinkt, zal worden als ik. Ikzelf zal worden als hij en wat verborgen is zal hem worden geopenbaard.

Cf.: Joh 7:37.

Hier weer het gegeven van transformatie. Wie uit de beker van eenheid drinkt, wordt zelf innerlijk weer één en heel. Dat wil zeggen verbonden met de Schepper en de Schepping. De verbinding met de Bron van alles wordt hersteld. Die mens vindt zichzelf terug en ontsnapt aan zijn eigen vergetelheid.

Het getal één kan een steeds grotere waarde aannemen door er één of meer nullen aan toe te voegen. Als dat getal één zou worden weggelaten, blijven er slechts nullen over, dus niets. Als de mens niet aan God vasthoudt is hij als zo'n nul, want alle dingen (nullen) krijgen hun waarde door hun verbintenis met God. Zo lang een mens aan God vasthoudt zal hij zijn waarde behouden en ook vermeerderen. Want God (de Schepper) doet al het werk. Als een mens die verbinding loslaat en zijn eigen weg gaat en alles opeist als bezit en eigendom en als zijn recht, zal hij er niets aan hebben. Zijn leven blijft onvervuld en is irrelevant en nutteloos.

Zoals een elektrische lamp niet kan branden zonder stroom, zo kan een mens niet leven zonder God.

109. Jezus zegt:

Het Koninkrijk lijkt op de mens die, zonder het te weten, in zijn akker een verborgen schat had. Toen stierf hij en hij liet de akker na aan zijn zoon. De zoon wist er evenmin iets van en verkocht de akker. Toen ging de koper ploegen en vond de schat. Toen begon hij tegen rente geld uit te lenen aan wie maar wilde.

Cf.: Mt 13:44.

Ieder mens heeft - zonder het te weten - een schat in de akker van zijn innerlijk. Die akker wordt ook wel vergeleken met een veld: een spanningsveld of ook wel een slagveld, zoals in de Bhagavad Gîtâ. De schat is natuurlijk de Mens zelf, het Zelf, dat altijd vergeten wordt en niet 'meetelt'. Het uitlenen van geld tegen rente was in de Joodse traditie niet geoorloofd. Toch ging de koper van de akker die de akker geploegd had, geld uitlenen tegen rente. Dat wil zeggen: hij vond de schat - zichzelf - en vanuit zijn eigen vrede liet hij vrede, energie en voeding naar buiten stromen door die kwaliteiten niet langer voor zichzelf op te eisen. Gevoed vanuit het onbegrensde werd een tekort onmiddellijk aangevuld. Dus kwamen de mensen naar hem toe om raad, advies en bijstand. Zo nam zijn wijsheid toe. Dat was zijn rente.

**110. Jezus zegt:
Wie de wereld vindt en rijk wordt, zal moeten
leren er afstand van te doen.**

Wij kennen deze uitspraak uit de vergelijking van de rijke jongeling. Daar voegt Jezus eraan toe dat het moeilijker is om een rijke de hemel binnen te doen gaan dan een kameel door het oog van een naald te laten kruipen. Dat afstand doen valt dus niet mee. Zo is gehechtheid nu eenmaal.

De gehechtheid is een gehechtheid aan onze individualiteit als man of vrouw en aan onze rechten en vrijheden. Die gehechtheid werkt als een blokkade, of als een deksel op de pan. De innerlijke kracht van de individuele mens is niet voldoende om zich van dat deksel te ontdoen. Daar is de gehechtheid te dierbaar en te verleidelijk voor. Alleen hulp van buitenaf - genade - kan dat doen. Die genade is beschikbaar. Want God is altijd beschikbaar. Je moet Hem echter wel vinden. Daartoe moeten we leren onze eigen akker te ploegen en diep te graven naar die schat. Dan worden we rijk en als we rijk zijn geworden mogen we er onmiddellijk afstand van doen om er niet aan gehecht te raken. De werkelijke rijkdom is Gods aanwezigheid. Die is onvervreemdbaar. Wie van daaruit geeft, zal vinden dat ieder tekort onmiddellijk wordt aangevuld. Zo is de macht en de kracht van het onbegrensde.

111. Jezus zegt:

Hemel en aarde zullen in jullie aanwezigheid worden opgerold. Wie leeft uit het levende zal de dood niet zien.

Jezus zegt verder:

Wie zichzelf vindt, hecht niet langer waarde aan de wereld.

Cf.: Heb 1:12; Op 6:14.

De grootste illusie waarin wij leven is die van geboorte en dood. Wie leeft vanuit het levende, zal inderdaad de dood niet zien. Er bestaat niet zoiets als geboorte en dood. Het is als een toneelstuk: dood wordt gespeeld, geboorte wordt gespeeld. Maar in feite is er geen geboorte en geen dood. Geboorte en dood hebben betrekking op het lichaam van de mens, maar niet op de mens Zelf. Die is zuiver bewustzijn en daarom onsterfelijk. Als men uitsluitend en alleen het plezier van zintuiglijk genot najaagt, verliest men het voordeel van de menselijke belichaming. De grote genade van een menselijke belichaming is dat een mens zijn innerlijk oog kan openen en de werkelijkheid kan zien. Hemel en aarde verdwijnen dan en worden opgerold. De mens verzinkt in de diepe vrede van zichzelf en keert niet meer terug. Dieren kunnen dit niet. Zij zijn gebonden aan de wereld en hechten er waarde aan.

112. Jezus zegt:

**Wee het vlees dat afhankelijk is van de ziel.
Wee de ziel die afhankelijk is van het vlees.**

Zoekt u God? Zoek Hem dan in de mens. Want in de mens is Zijn goddelijkheid duidelijker aanwezig dan in enig ander schepsel. Kijk rond en zoek iemand wiens hart vervuld is van de vreze Gods. Die mens loopt, wandelt en leeft altijd in de nabijheid van God. Hij is eraan verslaafd. In die mens is God werkelijk zichtbaar. Ziel en lichaam komen in die mens tot rust en tot evenwicht, zoals hond en kat bij elkaar kunnen slapen wanneer zij in vriendschap verbonden zijn.

De schrijver Al Raghīb uit Isfahan heeft de volgende uitspraak van Jezus opgetekend:

Jezus zei:

Vlees dat vlees eet? Welk een beledigende daad!

**113. De discipelen vroegen Hem:
Wanneer komt het Koninkrijk?**

Jezus antwoordde:

Het komt niet door erop te wachten. Men kan niet zeggen: hier is het of daar, want het Koninkrijk van de Vader is overal en alomvattend, maar de mensen zien het niet.

Cf.: Mt 24:23; Lk 17:20-21; Joh 1:26.

Weer vragen de discipelen naar het Koninkrijk der Hemelen en vooral wanneer het komt. Deze vraag ligt wezenlijk verankerd in de Joodse traditie. Jezus wijst erop dat de vraag verkeerd is gesteld, want het Koninkrijk der Hemelen is overal en altijd. Het is de verblijfplaats van de Schepper. Het is de onbegrensde en tijdloze vrede in ons eigen hart. In onze onwetendheid gaan we echter niet op zoek en evenmin gaan we graven. We hebben geen weet van die tijdloze vrede en dan gaan we erop zitten wachten tot Sint Jutemis. Tenslotte raken we gefrustreerd en dan trekken we verbitterd terug.

Het is werkelijk nodig dat men de eenzaamheid van de diepte van het eigen hart opzoekt om deze onbegrensde vrede te bereiken. Om boter uit melk te maken, moet de melk stremmen op een stille plek; als er te veel beweging is, wil de melk niet stremmen. Vervolgens moeten alle bezigheden opzij worden gezet om de melk te karnen. Alleen dan zal de boter aan de oppervlakte komen en op de melk blijven drijven. Op dezelfde wijze verkrijgt de geest kennis, toewijding en bevrijding van hartstocht door het gezelschap van God te zoeken in eenzaamheid, in de vrede van het eigen hart.

**114. Simon Petrus merkte op:
Laat Maria van ons weggaan, want vrouwen
zijn het leven niet waardig.
Jezus antwoordde:
Ikzelf zal haar leiden en haar mannelijk ma-
ken, dan zal ook zij een levende geest worden
zoals jullie, mannen. Want iedere vrouw die
zich zal vermannen zal het Koninkrijk der
Hemelen binnengaan.**

De opmerking van Petrus is choquerend, maar is een rechtstreekse afspiegeling van de gangbare ideeën in die tijd over de functie van man en vrouw. Ook vandaag de dag blijkt dat deze orthodoxe visie in grote delen van wereld – ook in het ‘geëmancipeerde’ Westen – nog steeds gangbaar is. Deze machocultuur is wezenlijk vrouwen-vriendelijk en miskent het wezenlijke van de schepping dat vrouwelijk is. De schepping is een eeuwig barende moeder. Toch kan men niet zeggen dat de orthodoxe visie zomaar uit de lucht is gegrepen. Het probleem met orthodoxie is dat allerlei ideeën onmiddellijk tot principes, regels en uitgangspunten worden herleid. Vervolgens worden die voor lange, lange tijd als dogma’s onwrikbaar vastgelegd. De achtergrond of ‘legitimatie’ zo men wil, van het orthodoxe uitgangspunt is dat vrijwel alle grote tradities unaniem van mening zijn dat de mannelijke belichaming een voordeel is op het pad van geestelijke ontwikkeling. Maar een voordeel is nog geen voorrecht, integendeel: in eenheid zal een voordeel gedeeld worden zodat er tenslotte geen voordeel meer is en de verschillen zijn opgeheven. Dit is dan ook de strekking van het antwoord van Jezus. Het betekent bijvoorbeeld dat mannen

het vrouwelijke, dat wil zeggen, het gevoelsmatige en het emotionele in zichzelf moeten ontwikkelen, zoals vrouwen het redelijke zullen moeten vinden. Door hun intensieve omgang met Jezus hadden de mannen ruimschoots de tijd gehad zich op dat punt snel te ontwikkelen. Voor Maria Magdalena lag de zaak echter anders. Haar bijzondere plaats blijkt uit de zorg die Jezus haar betoonde. Die zorg en voorliefde riep een grote afgunst op bij een aantal mannelijke volgelingen van Jezus. Petrus was de exponent van deze orthodoxe stroming, die ervan uitging dat godsdienst en filosofie aangelegenheden waren voor mannen en dat vrouwen goed waren voor voortplanting en kinderen. Deze onbuigzame orthodoxe visie is een hoeksteen geworden van de leer van de Kerk van Rome. Ontelbaar veel vrouwen hebben geleden onder de zelfingenomen kortzichtigheid van de heren die deze leer propageerden. De heksenverbrandingen en het koesteren van het celibaat – met alle gevolgen van dien – zijn er slechts een paar gevolgen van geweest.

Er zijn steeds meer aanwijzingen dat Jezus ‘getrouwd’ was met Maria Magdalena. In de Joodse cultuur was dit een min of meer verplicht vormvereiste en ook tegenwoordig kunnen wij voorbeelden tegenkomen van getrouwde heilige mannen en vrouwen. Zij zullen overigens zelden een gezin stichten. Zeker is dat Maria Magdalena een heel bijzondere relatie met Jezus had en dat zij een van de zeer weinigen was die door Jezus in zijn hele leer was ingewijd. Een eretitel van haar was dan ook *Apostola Apostolorum*. Het feit dat zij de eerste was die getuige was van de opstanding van Jezus is in dit verband ook niet zonder betekenis. Een groot gedeelte van het geschrift getiteld *Pistis Sophia* (4e eeuw) gaat over de onderrichting van Maria Magdalena.

In het Evangelie van Philippus (logion 32) lezen we:
Drie (vrouwen) waren er die voortdurend met de Heer wandelden: Maria (zijn moeder), haar zuster, en Maria Magdalena, die zijn gezellin werd genoemd. Zij was zijn zuster, zijn moeder én zijn gezellin (vrouw).

In logion 55 lezen we: *En de vrouw van de Verlosser was Maria Magdalena. De Heer hield anders van haar dan van de andere leerlingen. Hij kuste haar vaak op de mond, tot afgrijzen van de overige discipelen die dit afkeurden. Zij vroeg Hem: waarom houdt u meer van haar dan van ons allen tezamen? Hij antwoordde: waarom houd ik niet van jullie zoals ik van haar houd?*

In logion 21 van het Thomas Evangelie stelt Maria Magdalena de vraag op wie de discipelen lijken en Jezus eindigt dan met de aansporing: *Laat er toch iemand onder jullie zijn met inzicht en begrip, want die mens weet dat als het graan rijp is, hij snel moet komen met de sikkel in zijn hand om het te oogsten. Wie oren heeft om te horen, die hore.*

Uit het zinsverband blijkt de nauwelijks verborgen aanwijzing van Jezus dat Maria Magdalena deze 'iemand' was. Overigens blijkt in de praktijk steeds weer hoe irrelevant de discussie is over het vermeende 'mannelijke voordeel'. Iedere vrouw is een rechtstreekse weerspiegeling van de Grote Moeder. Zij is Godin en Moeder tegelijkertijd. Waarom zouden we strijden over woorden? Bovendien zullen echte mannen vrouwen altijd voor laten gaan. Zij kunnen niet anders. Zelfs als het om het Koninkrijk der Hemelen gaat. Dat Koninkrijk is in het hart te vinden. Het hart is het domein van de vrouw.

EVANGELIE NAAR THOMAS